

EUROJUST

Vuosikertomus 2016

Criminal justice across borders

© Eurojust, 2017

Tämä julkaisu kattaa 1. tammikuuta 2016 ja 31. joulukuuta 2016 välisen ajan

Luettelonumero: QP-AA-17-001-FI-N

ISBN: 978-92-9490-104-0

ISSN: 2443-664X

DOI: 10.2812/97021

Tiedustelut:

Puhelin: + 31 70 412 5000

Sähköposti: info@eurojust.europa.eu

Verkkosivusto: www.eurojust.europa.eu

Eurojustin vuosikertomus 2016

Sisällysluettelo

Alkusanat.....	7
Tiivistelmä	9

1. Eurojustin toiminta

1.1 Eurojustin tason II kokoukset	14
1.2 Eurojustin koordinaatiokokoukset	15
1.3 Eurojustin koordinaatiokeskukset	17
1.4 Eurojust ja yhteiset tutkintaryhmät	18
1.5 Tiedonhallinta Eurojustissa	22
2016 tapahtumat	24

2. Eurojustin tapaukset

2.1 Johdanto.....	27
2.1.1 Terrorismi.....	28
2.1.2 Kyberrikollisuus.....	30
2.1.3 Laittoman maahantulon järjestäminen.....	32
2.1.4 Ihmiskauppa.....	33
2.1.5 Petokset.....	34
2.1.6 Korruptio.....	35
2.1.7 Huumausainerikokset.....	35
2.1.8 Liikkuvien järjestäytyneiden rikollisryhmien tekemät omaisuusrikokset.....	36
2.1.9 EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset.....	36

2.2 Mafiatyyppisiä rikollisjärjestöjä koskevat Eurojustin tapaukset	36
--	----

Lähikuvassa operaatio Avalanche	38
--	-----------

3. Eurojustin yhteistyötahot

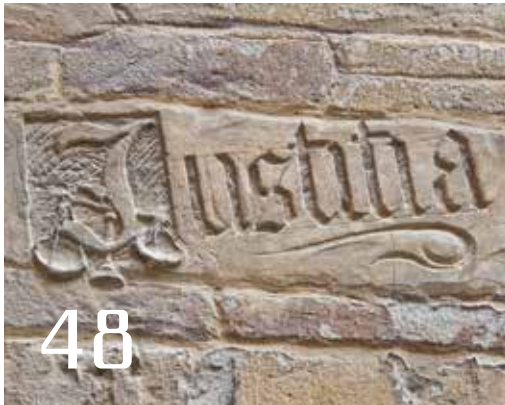
3.1 Yhteistyö Europolin kanssa.....	41
3.2 Yhteistyö OLAFin kanssa	41
3.3 Eurojustin suhteet kolmansiin maihin ja organisaatioihin	42
Yhteistyösopimukset.....	42
Kolmansiin maihin liittyvien tapausten käsittely.....	42
Eurojustin yhteyssyyttäjät	42
Eurojustin yhteysviranomaiset kolmansissa maissa.....	43
Yhteistyö kansainvälisen rikostuomioistuimen kanssa	45

4. Haasteet ja parhaat käytännöt

4.1 Telekuuntelu	49
4.2 Veropetostapauksia koskevat haasteet..	49
4.3 Eurooppalainen pidätysmääräys	50

Vuoden painopiste: Toimivaltaristiriidat	54
---	-----------

48

54

64

5. Hallinto

5.1	Tuki operatiiviselle ja strategiselle työlle.....	61
5.2	Hallinnon uudelleenorganisointi.....	61
5.3	Henkilöstö ja talousarvio.....	61
5.4	Organisatorinen kehitys.....	62
5.5	Uudet toimitilat.....	63

6. Eurojust ja toimijaverkostot

6.1	Euroopan oikeudellinen verkosto (EJN).....	65
6.2	JIT-verkosto.....	66
6.3	Joukkotuhonnan vastainen verkosto.....	66
6.4	Neuvoa-antava foorumi	67

Tilastot

Tapaukset vuosina 2002–2016	10
Kahdenväliset ja monenväliset tapaukset vuosina 2012–2016	10
Kahdenväliset ja monenväliset tapaukset	11
Pyyntöjä esittäneet/vastaanottaneet jäsenvaltiot	11
Koordinaatiokokoukset	16
Koordinaatiokokouksiin osallistuneet kolmannet valtiot, yhteistyökumppanit ja kansainväliset järjestöt.....	16
Koordinaatiokeskukset	17
Eurojustin tukemat JIT-ryhmät, yleisimmät rikoslajit mukaan lukien	19
Rahoitetut JIT-ryhmät jäsenmaittain	19
13 artiklan tapaukset	23
Eurojustin käsittelemät ensisijaiset rikostyytit	27
Yhteyssyyttäjien vuosina 2012–2016 käsittelemät tapaukset	43
Kymmenen yleisintä kolmatta maata Eurojustin käsittelemissä tapauksissa	45
EAW-tapaukset	51

Eurojust College of National Members 2016

Michèle Coninx, Belgium

Kamen Mihov, Bulgaria

Lukáš Starý, Czech Republic

Jesper Hjortenbergh, Denmark

Klaus Meyer-Cabri, Germany

Raivo Sepp, Estonia

Frank Cassidy, Ireland

Nikolaos Ornerakis, Greece

Francisco Jiménez-Villarejo, Spain

Frédéric Baab, France

Josip Čule, Croatia

Filippo Spiezia, Italy

Katerina Loizou, Cyprus

Gunārs Bundzis, Latvia

Laima Čekelienė, Lithuania

Olivier Lenert, Luxembourg

László Venczl, Hungary

Vincienne Vella (Deputy NM), Malta

Han Moraal, Netherlands

Gabriela Hornbeck, Austria

Mariusz Skowroński, Poland

António Cluny, Portugal

Daniela Buruiană, Romania

Malči Gabrijelčič, Slovenia

Ladislav Hamran, Slovak Republic

Piia Vottonen, Finland

Leif Görts, Sweden

Frances Kennah, UK

Lyhenteet

CBRN-E	Kemialliset, biologiset ja radiologiset aineet, ydinmateriaali sekä räjähteet
CJEU	Euroopan unionin tuomioistuin
CJM	Kyberrikollisuuden seurantaraportti
CMS	Asianhallintajärjestelmä
EAW	Eurooppalainen pidätysmääräys
EC3	Euroopan kyberrikostorjuntakeskus
ECTC	Euroopan terrorismintorjuntakeskus
EJCN	Euroopan oikeudellinen kyberrikollisuusverkosto
EJN	Euroopan oikeudellinen verkosto
EJTN	Euroopan juridinen koulutusverkosto
ENCS	Eurojustin kansallinen koordinaatiojärjestelmä
EMPACT	Euroopan monialainen rikosuhkien torjuntafoorumi
EMSC	Ihmisten salakuljetusta tutkiva eurooppalainen keskus
EPPO	Euroopan syyttäjänvirasto
FTF	Terrorismiin syyllistyvät vierastaistelijat
ICC	Kansainvälinen rikostuomioistuin
IIS	Ihmisten salakuljetus
IPR	Immateriaalioikeudet
ISP	Internetpalveluntarjoaja
JIT	Yhteinen tutkintaryhmä
MLA	Keskinäinen oikeusapu
MOCG	Liikkuva järjestäytynyt rikollisryhmä
OAP	Operatiivinen toimintasuunnitelma
OCG	Järjestäytynyt rikollisryhmä
OPC	Järjestäytynyt omaisuusrikollisuus
PIF	Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaaminen
TCM	Terrorismirikoksia koskevien tuomioiden seurantaraportti
THB	Ihmiskauppa
VAT	Arvonlisävero

Eurojust-päätös

Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi 28. päivänä helmikuuta 2002 tehdystä neuvoston päätöksestä, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Eurojustin vahvistamisesta 16. päivänä joulukuuta 2008 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2009/426/YOS, käytetään vuosikertomuksessa nimitystä ”Eurojust-päätös”. Neuvoston pääsihteeristön laatima Eurojust-päätöksen [konsolidoitu versio](#) on laadittu vain tiedotustarkoituksessa.

Tämän vuosikertomuksen sisältämät tilastot Eurojustin tapauksista tuotettiin Eurojustin asianhallintajärjestelmän tietojen perusteella. Luvut laskettiin 16. tammikuuta 2017, ja tulos on sen hetken mukainen. Johtuen tapausten käynnissä olevasta käsittelystä, eroja aiempiin lukuihin saattaa esiintyä.

Eurojustin julkaisut ja infografiikat ovat saatavilla [verkkosivustollamme](#).

Eurojustin työ perustuu oikeudelliseen yhteistyöhön, koordinaatioon ja tiedonvaihtoon Eurojustin, kansallisten toimivaltaisten viranomaisten, oikeus- ja sisäasioiden virastojen sekä kolmansien maiden välillä.

Alkusanat

Minulla on ilo esitellä Eurojustin 15. vuosikertomus, jossa kerrotaan Eurojustin toiminnasta vakavien, rajat ylittävien rikosten torjunnassa.

Vuosi 2016 on ollut turvallisuuden kannalta haasteellinen. Vastassamme on ”uusi normaali”, ja meidän on tehostettava toimintaamme torjuaksemme terrorismia, kyberrikollisuutta sekä vakavaa järjestäytyneitä rikollisuutta, johon kuuluu myös laittoman maahantulon järjestäminen ja ihmiskauppa. Turvallisuusunionista vastaavan EU-komissaarin, Julian Kingin, vierailu tarjosi tervetulleen mahdollisuuden keskustelulle Eurojustin tärkeästä roolista EU:n terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen laajemman taistelun tukijana sekä turvallisuusketjun keskeisenä linkkinä. Neuvoston päätelmät Eurojustin vuoden 2015 vuosikertomuksesta vahvistivat painopisteet ja roolin, jotka Eurojustilta vaaditaan terrorismin, laittoman maahantulon järjestämisen ja kyberrikollisuuden torjunnan asettamiseksi ensisijaisiksi tavoitteiksi, sekä parhaiden käytäntöjen kokoamiseksi ja jakamiseksi, jotta oikeudellista yhteistyötä voidaan entisestään vahvistaa.

Tapausten käsittely on Eurojustin tärkein tehtävä. Vuonna 2016 jäsenvaltiot pyysivät Eurojustin apua 2 306 tapauksessa, mikä tarkoittaa neljän prosentin kasvua vuoteen 2015 verrattuna. Eurojustin työ perustuu oikeudelliseen yhteistyöhön, koordinaatioon ja tiedonvaihtoon Eurojustin, kansallisten toimivaltaisten viranomaisien, oikeus- ja sisäasioiden virastojen sekä kolmansien maiden välillä. Tässä vuosikertomuksessa kuvataan tapauksen elinkaari, Eurojustin koordinaatiotyökalujen tehokkuus tason II koukusiin keskittyen sekä yhteisten tutkintaryhmien lisääntyne käyttö.

Eurojust rakentaa siltoja. Eurojust tuo yhteen 28 kansallista jäsentä, jotka tukevat omia jäsenvaltioitaan tutkintaja syytetoimissa sekä parhaiden käytäntöjen jakamisessa. Tiedämme myös, että Eurojustin terrorismitapausten kansallisilla yhteyshenkilöillä on tärkeä rooli, ja sen vuoksi tehostammekin yhteyksiä ja tukea oikeudelliseen kyberrikollisuusverkostoon, joka nyt on virallisesti perustettu. Lisäksi pyrimme lisäämään Eurojustin osallistumista Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen toimintaan Europolissa hyödyntäen kokemustamme yhteistyöstä EC3:ssa.

Rikoksilla ei ole rajoja, ja yhteistyö kolmansien maiden kanssa on äärimmäisen tärkeää. Vuosien varrella kolmansien maiden osallistuminen Eurojustin tapauksiin, koordinaatiokokouksiin ja yhteisiin tutkintaryhmiin on lisääntynyt. Vuonna 2016 Eurojust solmi uusia yhteistyösopimuksia ja laajensi maailmanlaajuisia oikeudellisten yhteysviranomaisien verkostoaan entisestään. Eurojustissa toimii kolme yhteyssyyttäjää; yksi Norjasta, yksi Yhdysvalloista ja yksi Sveitsistä. Tässä vuosikertomuksessa sveitsiläinen yhteyssyyttäjä kertoo työstään sekä lisäarvosta, jota läheinen yhteistyö Eurojustin kanssa tuo mukanaan.

Jatkuva kehitys Euroopan unionin oikeudellisen ja lainsäädännöllisen asiantuntijuuden keskuksena on Eurojustille tärkeä tavoite. Vuonna 2016 Eurojust tuotti *mm. Kyberrikollisuuden seurantaraportin* kaksi ensimmäistä painosta, eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyvien tapausten käsittelyä koskevan raportin sekä toimivaltaristiriitojen ehkäisyä ja ratkaisua koskevat päivitettyt ohjeet toimijoiden käytettäväksi ja EU:n toimielinten tiedoksi.

Olemme huomioineet muuttuvat turvallisuusuuhkien näkymät ja Eurojustia koskevat oikeudelliset puitteet, ja ryhtyneet tärkeisiin toimenpiteisiin organisaatorakenteen ja sisäisten prosessien tarkistamiseksi ja Eurojustin ydinliiketoiminnan ja strategisten painopisteiden yhtenäistämiseksi jäsenvaltioiden odotusten mukaisiksi näinä budjettirajoitusten aikoina. Ensi vuonna muutamme uusiin tiloihimme, ja Eurojustin historia saa jälleen uuden virsitanpylvään.

Eurojust tuo lisäarvoa vastaamalla avustuspyyntöihin välittömästi, auttamalla mahdollisimman nopeassa rajat ylittävässä tiedonvaihdossa, tukemalla oikeudellisten ja käytännöllisten esteiden voittamista monimutkaisissa tapauksissa sekä tukemalla ja rahoittamalla yhteisiä tutkintaryhmiä. Olen varma, että yhteistyössä varapuheenjohtajien, hiljattain valitun Klaus Meyer-Cabrin sekä uudelleen valitun Ladislav Hamranin, sekä kollegion ja hallinnon kanssa Eurojust jatkaa kehittymistään rikosasioihin liittyvän oikeudellisen yhteistyön ja koordinaation keskeisenä toimijana ja saavuttaa täyden potentiaalinsa.

Michèle CONINSX
Eurojustin puheenjohtaja

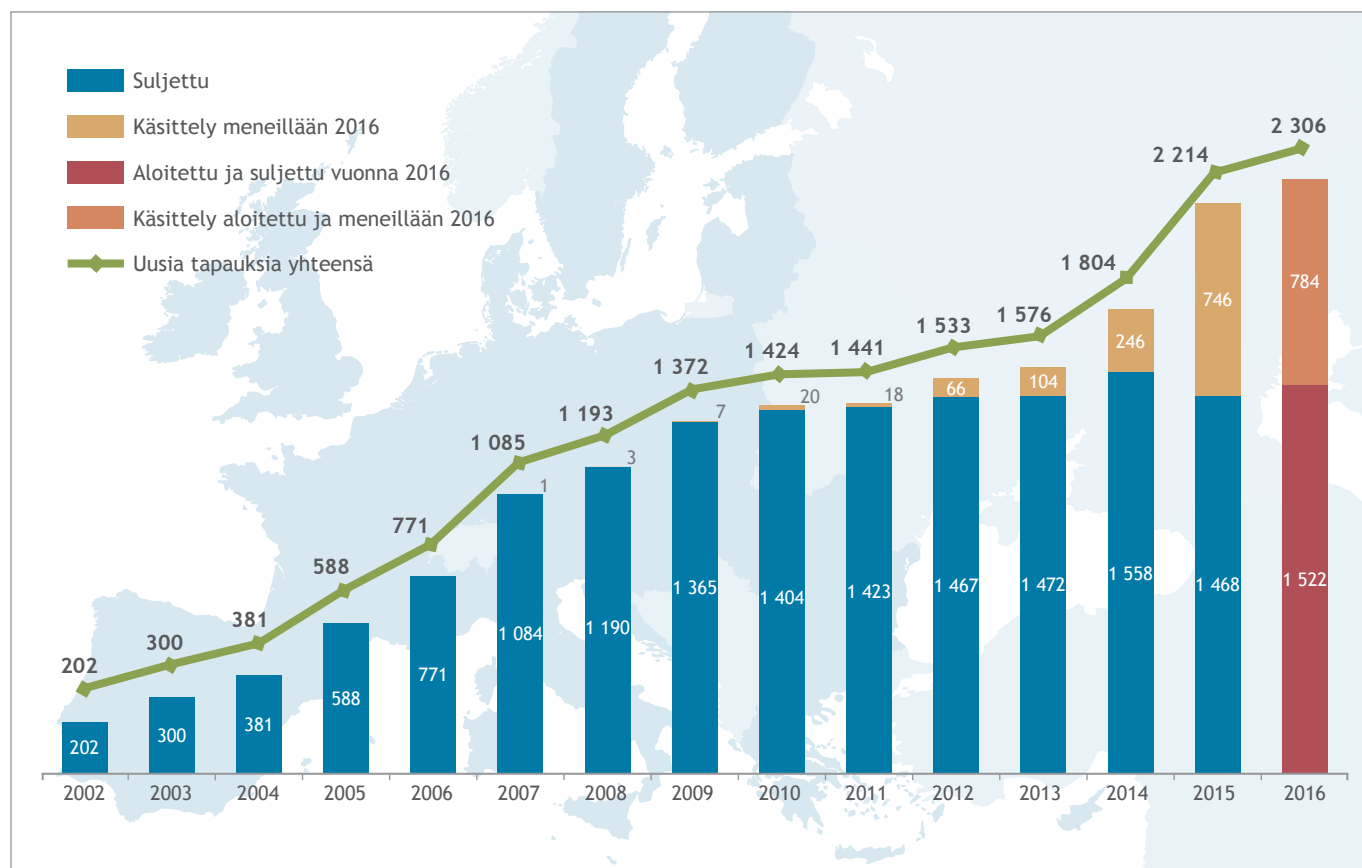

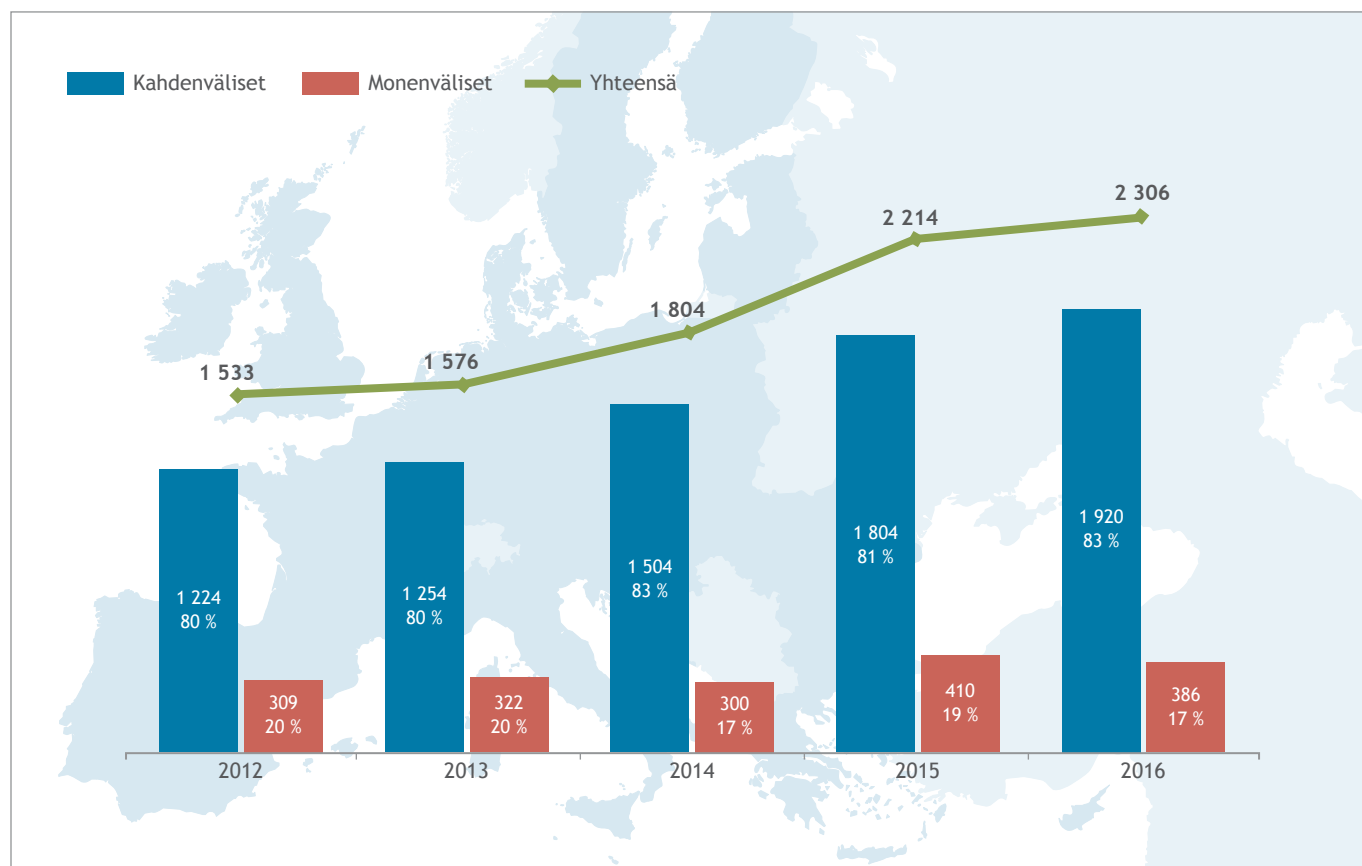
Tiivistelmä

- ▶ Niiden **tapausten lukumäärä**, joissa jäsenvaltiot ovat pyytäneet Eurojustin apua vakavien, rajat ylittävien rikosten torjunnassa, on noussut neljällä prosentilla; vuonna 2015 tapauksia oli 2 214 ja vuonna 2016 niitä oli 2 306. **Kolmannet maat** olivat osallisina 300 tapauksessa.
- ▶ **Tapaukset** lisääntyivät terrorismin, laittoman maahantulon järjestämisen, ihmiskaupan, petosten ja rahapesun osalta.
- ▶ Tietoa tapauksen elinkaaresta, sekä erityisesti **tason II kokousten** tehokkuudesta, annetaan esimerkeillä täydennettynä.
- ▶ Eurojust järjesti 288 tapaukseen liittyen 249 **koordinaatiokokousta**, joihin osallistuivat Europol (87) ja OLAF (4) sekä 10 **koordinaatiokeskusta**. **Kolmannet maat** osallistuivat 50 koordinaatiokokoukseen ja kahteen koordinaatiokeskukseen.
- ▶ Eurojustin tukemien **yhteisten tutkintaryhmien määrä** oli 148, joista 69 olivat uusia. Määrä nousi 23 prosentilla vuoteen 2015 verrattuna. **Kolmannet maat** osallistuivat 14 yhteiseen tutkintaryhmään.
- ▶ Eurojust tuki rahallisesti 90:ää yhteistä tutkintaryhmää. Määrä nousi 32 prosentilla vuoteen 2015 verrattuna; yhdeksässä yhteisessä tutkintaryhmässä oli mukana kolmansiä maita.
- ▶ Eurojust auttoi **eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanossa** 315 kertaa.
- ▶ **Euroopan oikeudellinen kyberrikollisuusverkosto** perustettiin neuvoston päätöksellä 9. kesäkuuta 2016. Eurojust tulee tukemaan verkostoa.
- ▶ Pidetyt **kokoukset**:
  - laittoman maahantulon järjestämistä koskeva taktinen kokous, helmikuu
  - strategiaseminaari, *Keys to Cyberspace (Kyberavaruuden avaimet)*, kesäkuu
  - neuvoa-antavan foorumin yhteinen kokous puheenjohtajavaltioiden Alankomaiden ja Slovakian johdolla, kesäkuu
  - terrorismia koskevat taktiset kokoukset, kesäkuu
  - Järjestäytynyttä omaisuusrikollisuutta koskeva EMPACT-seminaari, kesäkuu
  - taktinen kokous, *Judicial Cooperation in Tax Crime Matters (Oikeudellinen yhteistyö verorikosasioissa)*, lokakuu
- EJC:n aloituskokous, marraskuu
- ▶ Eurojust **julkaisi**
  - *terrorismirikoksia koskevien tuomioiden seurantaraportteja ja tapauskohtaisia oikeudellisia analyysseja*
  - neljännen *Terrorismiin syyllistyneet vierastaistelijat* -raportin
  - yhteenvedon kolmannesta *Terrorismiin syyllistyneet vierastaistelijat -raportista*
  - *CBRNE-käsikirjan*
  - *kyberrikollisuutta koskevia seurantaraportteja ja tapauskohtaisia oikeudellisia analyysseja*
  - laittoman maahantulon järjestämistä koskevien kansallisten oikeuskäytäntöjen analyysin (ES, FR, IT)
  - Eurojust-EMCDDA-raportin, *New psychoactive substances in Europe: legislation and prosecution – current challenges and solutions (Uudet psykoaktiiviset aineet Euroopassa: lainsäädäntö ja syytetoimet – tämänhetkiset haasteet ja ratkaisut)*
  - *Syytetoimenpiteistä sopimisen periaatteet*.
- ▶ Eurojustissa toimii kolme **yhteyssyyttäjää**; yksi Norjasta, yksi Yhdysvalloista ja yksi Sveitsistä. Sveitsin yhteyssyyttäjän työtä kuvaillaan.
- ▶ Eurojust allekirjoitti **yhteistyösopimukset** Montenegron ja Ukrainan kanssa sekä **yhteisymmärryspöytäkirjan** EUIPO:n kanssa. Moldovan tasavallan kanssa solmittu sopimus astui voimaan 21. lokakuuta.
- ▶ Eurojust laajensi maailmanlaajuista **oikeudellisten yhteysviranomaisten verkostoaan kolmansissa maissa** kattamaan yhteensä 41 kolmatta maata.
- ▶ Kehittääkseen oikeudellista yhteistyötä entisestään Eurojust käsitteli **telekuuntelua, veropetostapauksia** sekä **eurooppalaista pidätysmääräystä** koskevia oikeudellisia ja käytännöllisiä vaikeuksia sekä julkaisi toimivaltaristiriitoja koskevat päivitettyt ohjeet.
- ▶ Kollegio otti käyttöön **uuden hallintoa koskevan organisaatorakenteen**.
- ▶ **Eurojustin talousarvio** vuodelle 2016 oli 43 539 000 euroa. Talousarviosta toteutui 99,89 prosenttia.

Tapaukset vuosina 2002–2016

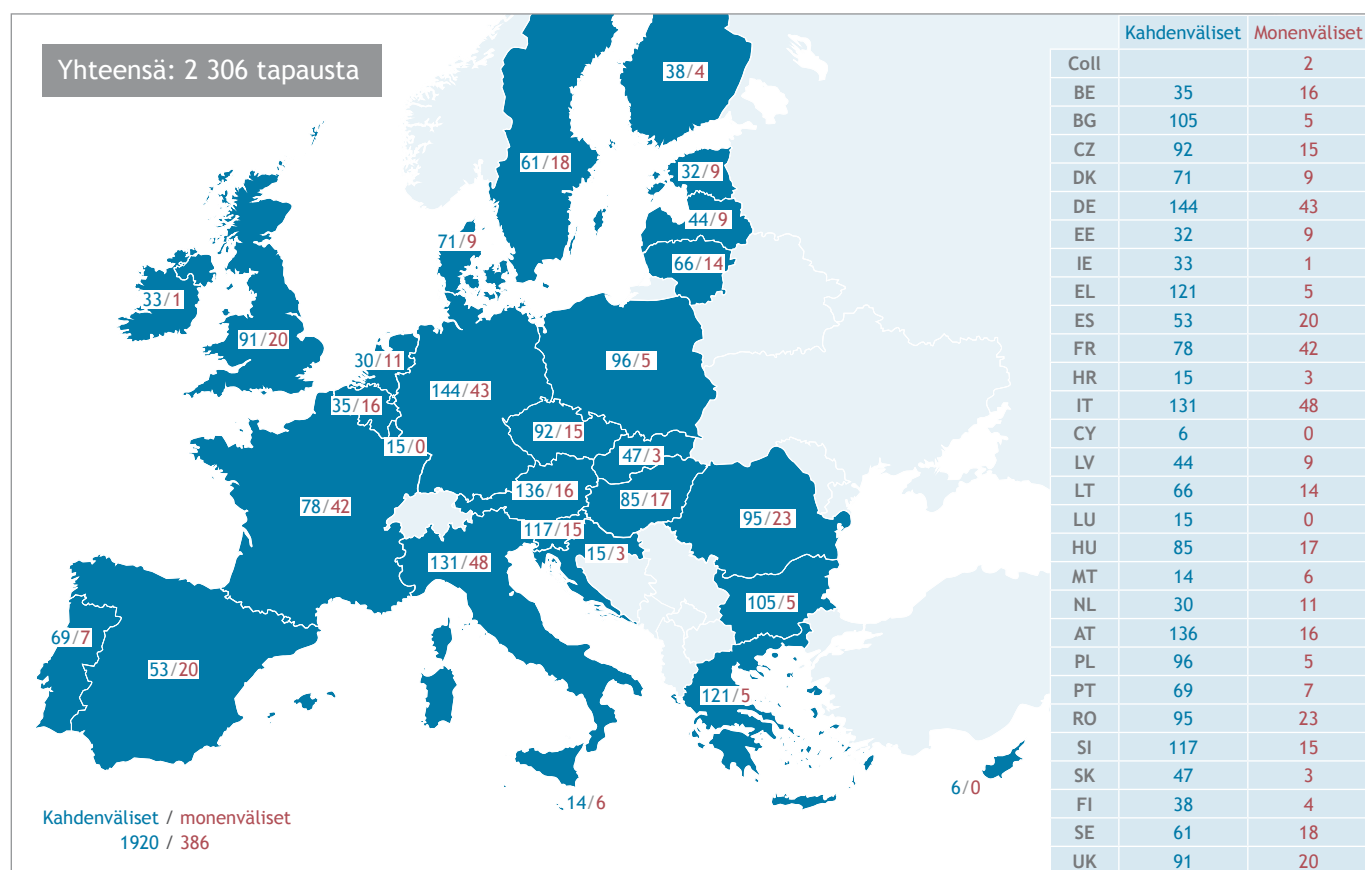

Kahdenväliset ja monenväliset tapaukset vuosina 2012–2016

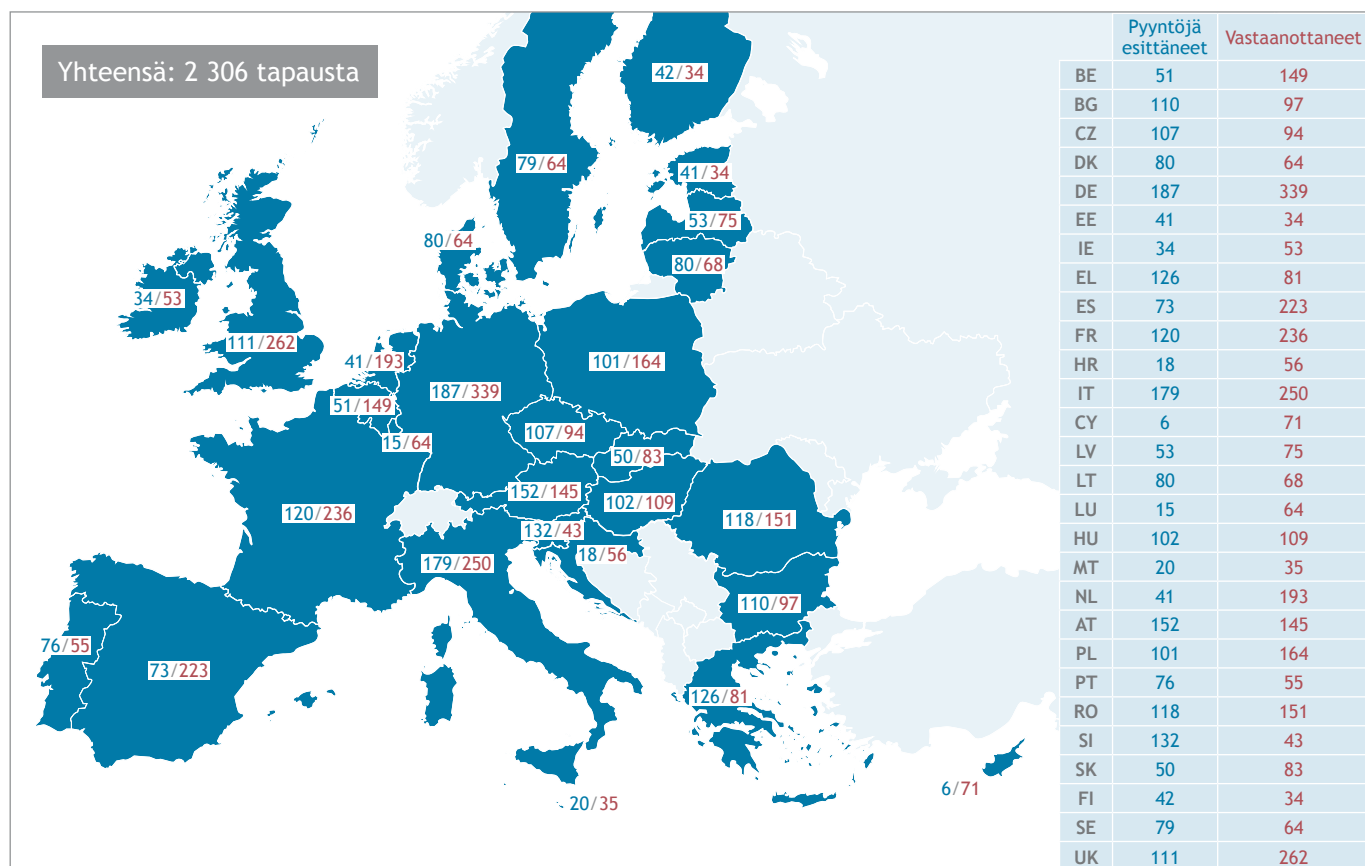

Kahdenväliset ja monenväliset tapaukset

Pyyntöjä esittäneet/vastaanottaneet jäsenvaltiot

Eurojust työssä

Mikä? Vuonna 2002 perustettu Eurojust on Euroopan unionin oikeudellisen yhteistyön yksikkö, joka edistää ja parantaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisten oikeusviranomaisten tutkinta- ja syytetoimien koordinoitua vakavaa rajat ylittävää rikollisuutta koskeissa asioissa, etenkin jos rikollisuus on järjestäytynyttä.

Jäsenvaltion niin pyytäessä Eurojust voi myös avustaa tietyn jäsenvaltion ja kolmannen maan välisissä tutkinta- ja syytetoimissa, jos Eurojustin ja kolmannen maan välillä on yhteistyösopimus tai jos avusta on olennaista etua.

Jäsenvaltion tai komission niin pyytäessä Eurojust voi myös avustaa tutkinta- ja syytetoimissa, joihin liittyy vain kyseinen jäsenvaltio tai komissio.

Keitä? Eurojustin kollegio koostuu 28 kansallisesta jäsenestä, jotka ovat kunkin jäsenvaltion nimittämiä syyttäjiä ja tuomareita. Kansalliset jäsenet työskentelevät Eurojustin toimipaikassa Haagissa. Useimpia kansallisia jäseniä avustaa varajäsen ja/tai avustaja. Lisäksi yhteyssyyttäjät Norjasta, Sveitsistä ja USA:sta toimivat Eurojustissa.

Miten? Eurojustin päätehtäviin ja valtuuksiin kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaisten kansallisten viranomaisten avustuspyyntöihin vastaaminen. Eurojust voi puolestaan pyytää jäsenvaltioita ottamaan vastuulleen tiettyjä toimia koskevan tutkimuksen ja syytetoimet. Kansalliset jäsenet toteuttavat Eurojustin mandaattia koordinoita kansallisten viranomaisten työtä kaikissa rikostutkimuksen ja syytetoimien vaiheissa. Eurojustin tapauksia koskevat kokoukset pidetään kolmella tasolla (ks. kohdat 1.2 ja 1.3).

Eurojust case cycle

* May also occur at different stages of the cycle

1.1 Eurojustin tason II kokoukset

Yhteistyö, koordinaatio ja tiedonvaihto ovat Eurojustin työn kannalta oleellisia. Tehokas ja nopea viestintä, erityisesti kansallisiin viranomaisiin linkkinä toimivien kansallisten osastojen kanssa, on Eurojustin toiminnan kulmakivi. Saadessaan ehdotuksen kansalliselta jäseneltä, jonka kansalliset viranomaiset ovat pyytäneet Eurojustin apua, Eurojust päättää operatiivisissa kokouksissaan – eli ns. **tason I kokouksissa** – tapausten rekisteröimisestä sekä sulkemisesta silloin, kun Eurojustin osallistumisen tavoite on saavutettu.

Kun Eurojust on hyväksynyt ja rekisteröinyt tapauksen, osallisina olevat kansalliset osastot voivat kutsua koolle tason II kokouksen, mikäli se tapauksen koordinoinnin kannalta on tarpeen. **Tason II kokoukset** ovat kansallisten jäsenten sekä käsittelyyn mahdollisesti osallistuvien Eurojustissa toimivien yhteyssyöttäjien välisiä tapaamisia. Niitä voidaan järjestää lyhyelläkin varoitusajalla. Tämä joustavuus on äärimmäisen arvokasta kiireellisissä tilanteissa, joissa vaaditaan nopeaa toimintaa. Tapauksen avan-

nut kansallinen osasto selittää tapauksen yksityiskohdat sekä oikeudellista yhteistyötä koskevat oikeudelliset ja/tai käytännölliset seikat, samoin kuin muilta osallisina olevilta valtioilta tarvittun tuen. Tason II kokous saattaa olla tapauksen käsittelyn kannalta riittävä.

Tason II kokousten järjestäminen on edellytyksenä tason III kokousten, eli koordinaatiokokousten, järjestämiselle (ks. kohta 1.2), ja ne merkitsevät siirtymistä sisäisestä työstä ulkoiseen työhön. Jos kansallinen osasto aikoo järjestää koordinaatiokokouksen, tason II kokouksessa arvioidaan koordinaatiokokouksen tarve, tarkoitus ja tavoitteet. Tason II kokouksissa sovitaan myös yksityiskohdista, ulkopuolisten osallistumisesta, luottamuksellisuutta ja tiedonantoa koskevista velvollisuuksista sekä niihin liittyvistä turvallisuusseikoista ja videoneuvottelujen käytöstä. Lisäksi tason II kokoukseen osallistujat saattavat arvioida tarvetta analysointiin, Europolin mahdolliseen panokseen tai yhteisen tutkintaryhmän perustamiseen ja toimintaan.

Tason II kokouksessa ratkaistuja toimivaltakysymyksiä ihmisten salakuljetusta koskevassa tapauksessa

Sen jälkeen, kun noin 300 maahantulijaa menehtyi traagisesti Välimerellä kesäkuussa 2016, Italian viranomaiset käynnistivät rikostutkinnan olosuhteista, jotka johtivat haaksirikkoon ja ihmishenkien menetykseen. Tutkinta osoitti, että kun maahantulijat yrittivät päästä Italian rannikolle ylikuormitetulla puuveneellä, Kreikan viranomaiset havaitsivat maahantulijat ja aluksen läheisyydessä purjehtinut norjalainen öljytankkeri kutsuttiin pelastamaan maahantulijoita. Ennen kuin maahantulijat pääsivät laivan kannelle, puinen alus kaatui. Voimakkaan merenkäynnin vuoksi maahantulijoiden alus törmäsi toistuvasti öljytankkerin runkoon ja upposi.

Tapaukseen liittyi eräitä toimivaltakysymyksiä, jotka vaikuttivat italialaisten viranomaisten toimintaan. Haaksirikko tapahtui aavalla merellä ja siten italialaisten viranomaisten toimivallan ulkopuolella. Öljytankkeri purjehti Norjan lipun alla ja sen kapteeni oli Espanjan kansalainen. Näiden seikkojen perusteella sekä Norjalla että Espanjalla oli tapaukseen liittyviä intressejä.

Toisin kuin useimmissa aiemmissa tapauksissa, joissa Eurojustia on pyydetty avustamaan sen määrittämisessä, mikä toimivalta-alue olisi tutkinnan ja rikosoikeudellisten menettelyiden kannalta sopivin, tämän tapauksen erikoispiirteenä oli negatiivisen toimivaltaristiriidan mahdollisuus. Italian toimivalta suljettiin pois edellä mainittujen syiden vuoksi, ja Norjan ja Espanjan toimivallasta oli epäselvyyttä. Riskinä oli siis, ettei minkään tapausta käsittelevän toimivalta-alueen voitaisi katsoa olevan ensisijainen.

Mahdollisen toimivaltaristiriidan välttämiseksi Eurojustia pyydettiin avustamaan sen määrittämisessä, mikä toimivalta-alue olisi paras tapauksen tutkinnan ja rikosoikeudellisten menettelyiden kannalta. Italian kansallisen jäsenen heinäkuussa järjestämässä **tason II kokouksessa** espanjalainen kansallinen jäsen ja norjalainen yhteyssyöttäjä pääsivät yhteisymmärrykseen asiaan liittyvistä toimivalta-aluekysymyksistä ja sopivat esittävänsä parhaaksi katsomansa ratkaisun kummankin osapuolen kansallisille viranomaisille. Eurojustin koordinaatiotoimien tuloksena lippuvaltio Norjan kansalliset viranomaiset hyväksyivät ensisijaisen toimivallan käyttämisen tapauksessa vuoden 1982 Yhdistyneiden kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (Montego Bay -sopimus) perusteella, ja varmistivat siten, että rikosoikeudellisissa menettelyissä noudatetaan yhteistä strategiaa ja lähestymistapaa.

Koordinaatiokokoukset ovat kallis työkalu, ja tason II kokouksilla varmistetaan, että niitä järjestetään ainoastaan tilanteissa, joissa ne tuovat lisäarvoa oikeudellista yh-

teistyötä koskevien avointen kysymysten ratkaisemiseen. Lisäksi joissakin koordinaatiokokouksissa käsitellään useampaa kuin yhtä tapausta.

1.2 Eurojustin koordinaatiokokoukset

Koordinaatiokokouksen, eli ns. **tason III kokouksen**, tarkoitus on edistää ja mahdollistaa yhteisymmärrystä kansallisten viranomaisten välillä koskien yhteistyötä ja/tai tutkinta- ja syytetoimia kansallisella tasolla, huomioon ottaen Euroopan unionin 30:n eri oikeusjärjestelmän eroista johtuvat oikeudelliset ja käytännölliset ongelmat.

Koordinaatiokokoukset ovat usein käytetty operatiivinen työkalu. Eurojust järjestää keskimäärin yhden koordinaatiokokouksen yhtä arkipäivää kohti, eli yhteensä 249 kokousta vuonna 2016, joista 31 järjestettiin muualla kuin Eurojustin toimitiloissa; joko jäsenvaltioissa (esim. Kreikassa, Tšekin tasavallassa ja Sloveniassa) tai kolmansissa maissa (Bosnia ja Hertsegovinassa ja Sveitsissä). Käsitellyt tapaukset koskivat käytännössä kaikkia vakavan, järjestäytyneen rajat ylittävän rikollisuuden aloja, joista yleisimpiä olivat rahanpesu, petokset ja huumausainerikokset. Näissä 249 koordinaatiokokouksessa käsiteltiin 288 tapausta. Vuonna 2016 Eurojust järjesti suurimman koordinaatiokokouksensa, johon osallistui 93 osanottajaa 23 jäsenvaltiosta ja Europolista.

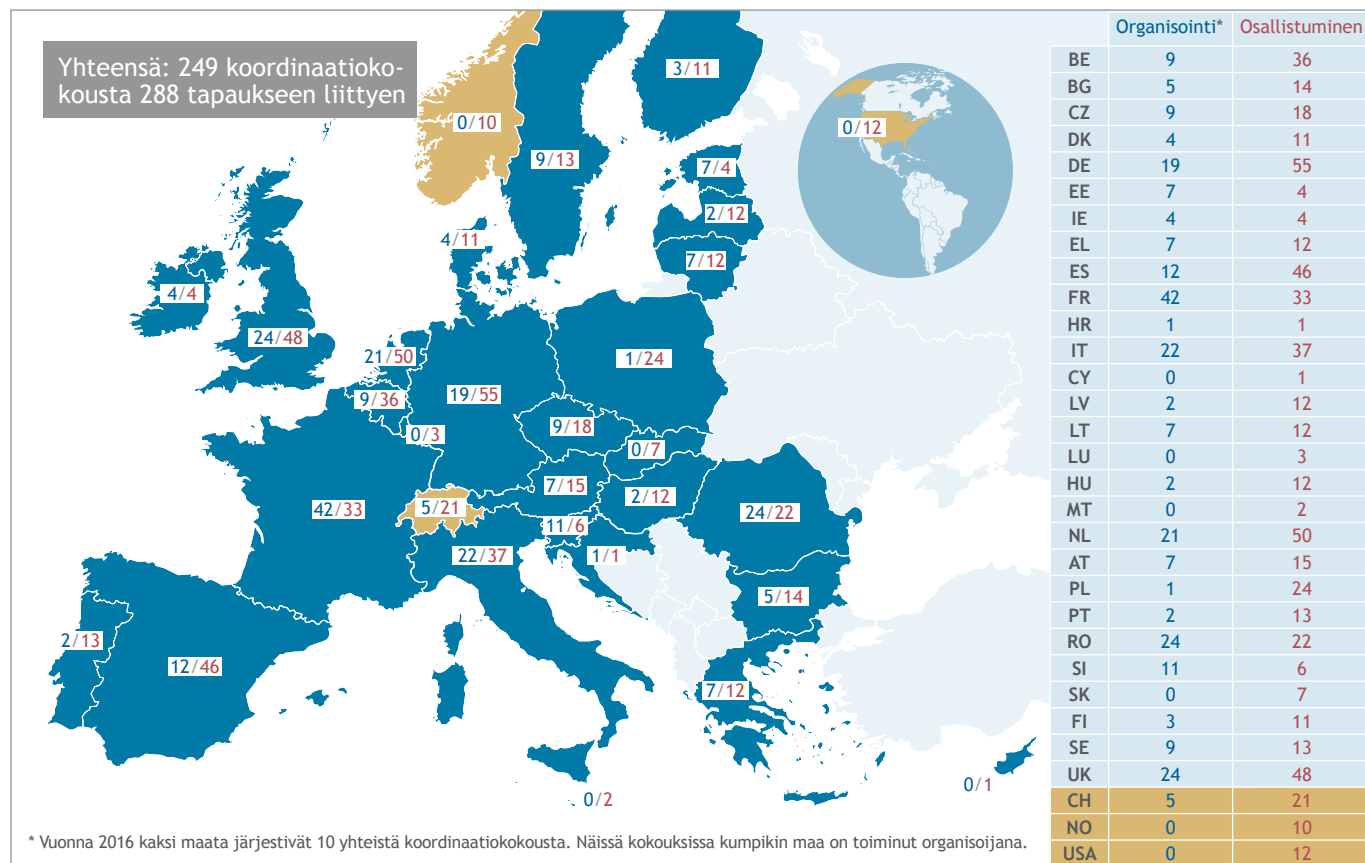
Näissä kokouksissa on myös ulkopuolisia osallistujia, ts. jäsenvaltioiden kansallisia oikeus- ja lainvalvontaviranomaisia. Lisäksi kokouksiin saatetaan kutsua kolmansien maiden edustajia sekä yhteistyötahojen, kuten Europolin ja OLAFin sekä kansainvälisten organisaatioiden, kuten INTERPOLin, virkamiehiä.

Yksi koordinaatiokokouksien aikana tarjotuista keskeisistä palveluista on simultaanitulkkaus, jonka ansiosta osallistujat voivat kommunikoida suoraan kollegojensa kanssa ja kertoa omalla kielellään oikeudelliseen koordinaatioon liittyvistä ongelmista, joita rikostutkinnan ja syytetoimien yhteydessä esiintyy.

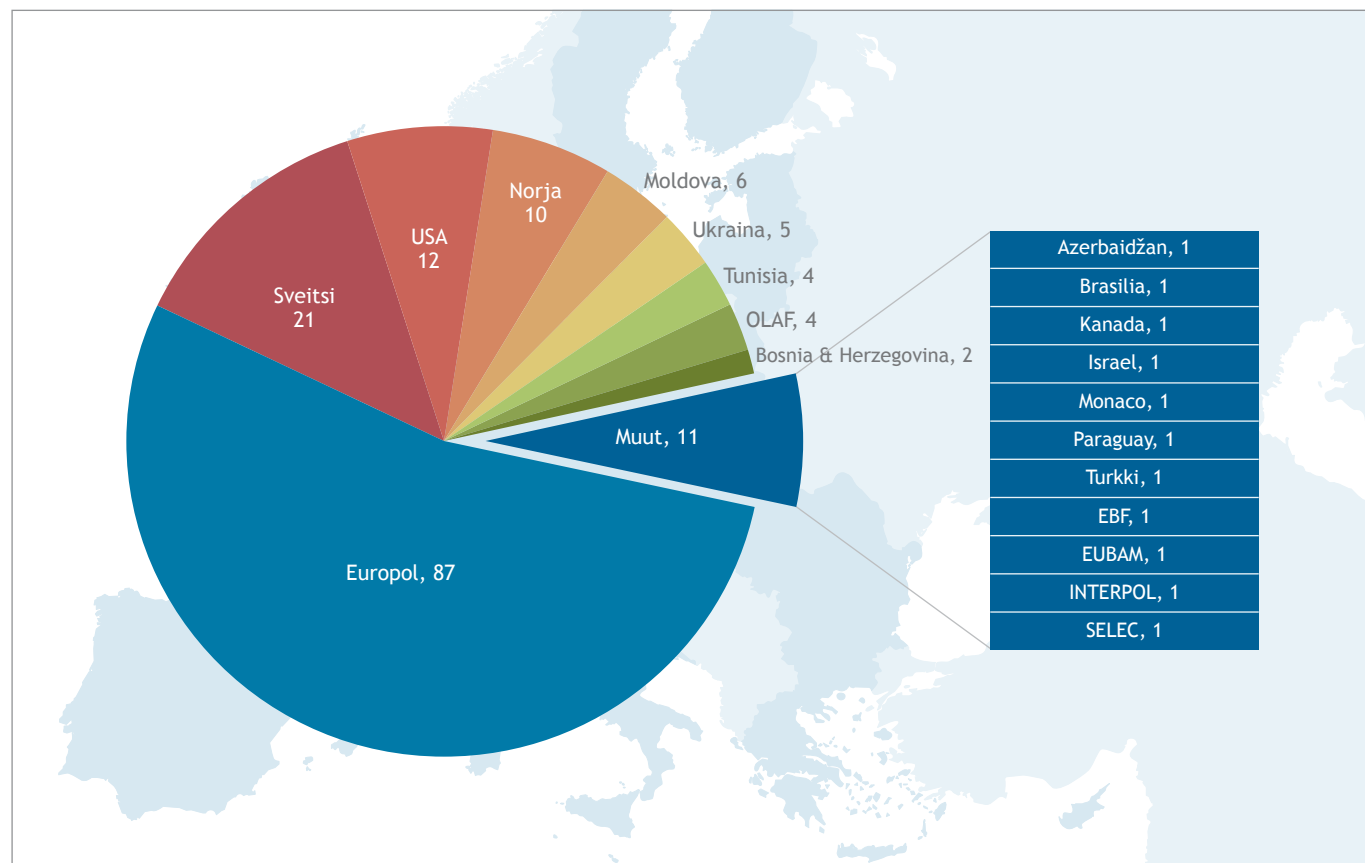
Koordinaatiokokouksia järjestetään tiedon vaihtamiseksi, keskinäisten oikeusapupyyntöjen tai pakkokeinojen (esim. etsintäluvat ja pidätysmääräykset) täytäntöönpanon tukemiseksi, vaadittujen keinojen ja menetelmien tunnistamiseksi ja toteuttamiseksi, yhteisten tutkintaryhmien perustamisen ja toiminnan mahdollistamiseksi, käynnissä olevien tutkinta- ja syytetoimien koordinoimiseksi sekä toimivaltaristiriitojen sekä *ne bis in idem* -ongelmien tai muiden oikeudellisten tai todistusaineistoon liittyvien ongelmien havaitsemiseksi, estämiseksi ja ratkaisemiseksi.

Koordinaatiokokoukset

Koordinaatiokokouksiin osallistuneet kolmannet valtiot, yhteistyökumppanit ja kansainväliset järjestöt

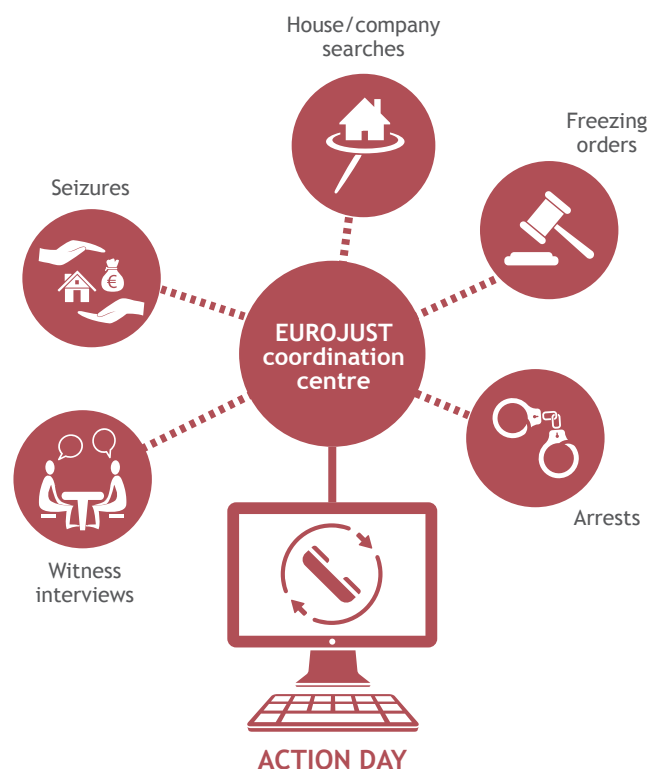

1.3 Eurojustin koordinaatiokeskukset

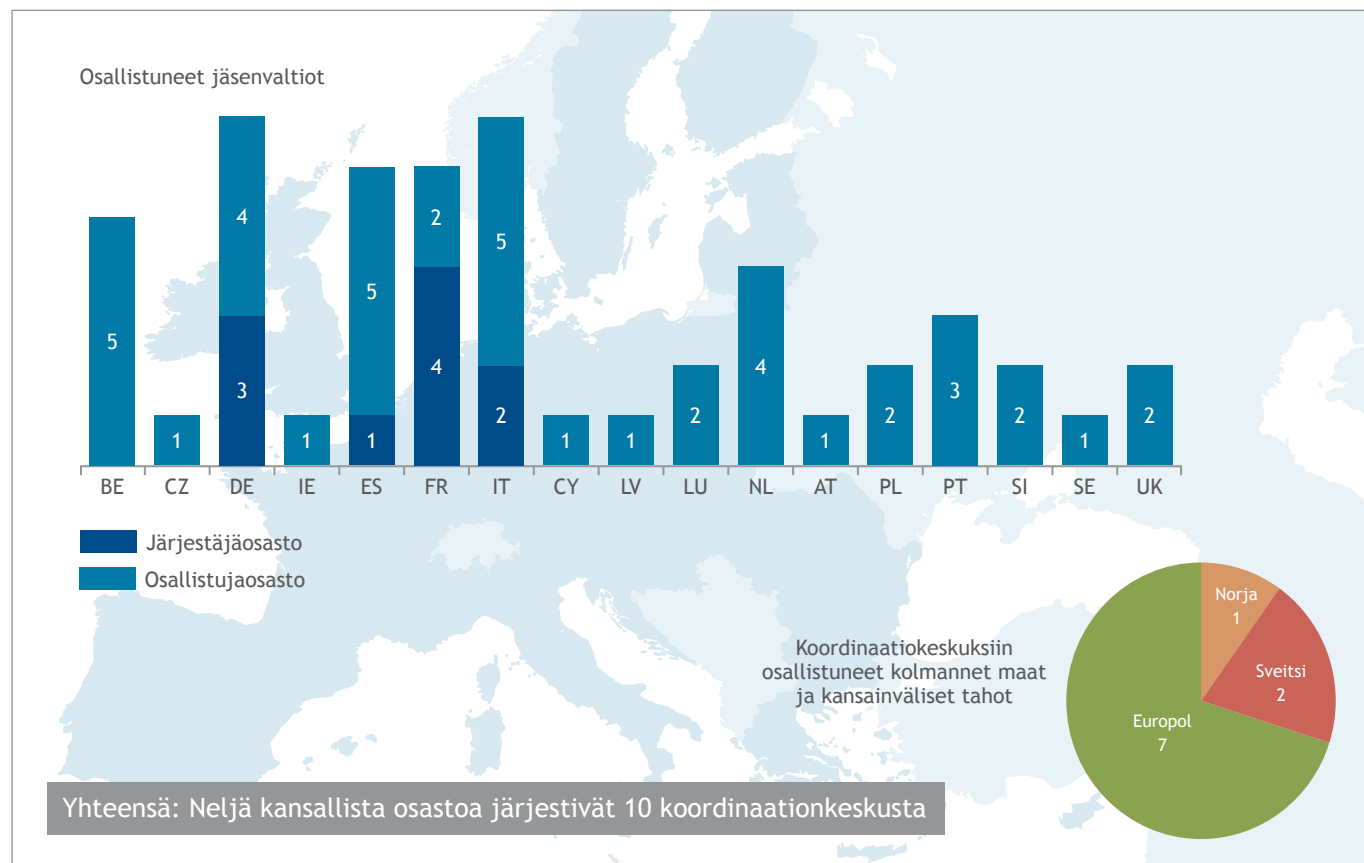
Kun monimutkaiset tapaukset vaativat reaaliaikaista tiedonvaihtoa ja mittavia monenvälisiä toimenpiteitä (esim. useiden pidätysmääräysten täytäntöönpanoa eri maissa), Eurojust voi tukea asiaankuuluvia kansallisia viranomaisia perustamalla koordinaatiokeskuksen sen tiloihin. Koordinaatiokeskukset on suunniteltu toimimaan keskus-pisteenä reaaliaikaiselle tiedonvaihdolle sekä eri maissa tapahtuvien samanaikaisten oikeudellisten ja lainvalvontatoimenpiteiden koordinoinnille (takavarikoinnit, pidätykset, koti- ja yritysetsinnät, jäädytysmääräykset ja todistajien kuulustelu).

Koordinaatiokeskuksen toiminnan aikana kaikki osallistuvat viranomaiset ovat jatkuvassa yhteydessä toisiinsa erityisten puhelinlinjojen ja tietokoneiden välityksellä, ja tieto siirtyy viranomaiselta toiselle nopeasti Eurojustin kautta. Toimenpiteiden samanaikaista toteuttamista valvotaan ja koordinoidaan koko ajan, jotta operaation onnistumiseen mahdollisesti vaikuttavia operatiivisia tai oikeudellisia ongelmia voidaan ennakoida ja ratkaista.

Lisäksi ennen koordinaatiokeskuksen perustamista Eurojust yleensä toimittaa kaikille osallistuville

Koordinaatiokeskukset

viranomaisille yhteenvedon samanaikaisten toimenpiteiden kohteita koskevista oleellisista tiedoista, mukaan lukien heidän puhelinnumeronsa, sijaintinsa ja pankkitilinsä, mikäli tarpeen.

Seitsemän kymmenestä vuonna 2016 järjestetystä koordinaatiokeskuksesta käsitteli pääasiassa talousrikoksia (esim. petoksia ja rahanpesua). Neljä koordinaatiokeskusta käsitteli tapauksia, joissa oli perustettu yhteinen tutkintaryhmä.

1.4 Eurojust ja yhteiset tutkintaryhmät

Eurojustin rooli on tällä saralla merkittävä, koska se tarjoaa yhteisille tutkintaryhmille asiaankuuluvaa tukea ja neuvoo toimijoita sekä toimii oikeudellisen ja lainsäädännöllisen asiantuntijuuden keskuksena. Vuonna 2016 Eurojust tuki 148:aa yhteistä tutkintaryhmää, joista 69 olivat uusia. Kun laki, joka pani täytäntöön neuvoston puitepäättöksen yhteisistä tutkintaryhmistä (2002/465/YOS), tuli Italiassa voimaan maaliskuussa 2016, Eurojust avusti kansallisia viranomaisia kahdeksassa uudessa Italiaan liittyvässä yhteisessä tutkintaryhmässä. Eurojust tuki myös 14:ää yhteistä tutkintaryhmää, jotka liittyivät kolmansiin maihin (Bosnia ja Hertsegovina [2], Moldova [2], Norja [3], Serbia [3], Sveitsi [2], USA [1]) sekä Ukrainaan, Australiaan ja Malesiaan (jotka osallistuivat yhdessä yhteen yhteiseen tutkintaryhmään), ja joista kolme perustettiin vuonna 2016.

Liittyen Euroopan unionin alueelle hiljattain saapuneiden maahantulijoiden ennennäkemättömään määrään sekä järjestäytyneiden rikollisryhmien kasvavaan osallisuuteen tähän kriisiin liittyvässä ihmisten salakuljetuksessa, Eurojust aloitti toimijoiden kanssa keskustelut tunnistaakseen oikeudellisia ja käytännöllisiä haasteita, jakaakseen parhaita käytäntöjä ja lisätäkseen yhteisten tutkintaryhmien käyttöä. Laittoman maahantulon järjestämistä käsitteli yksitoista yhteistä tutkintaryhmää, joista viisi oli uusia ja yksi liittyi Serbiaan.

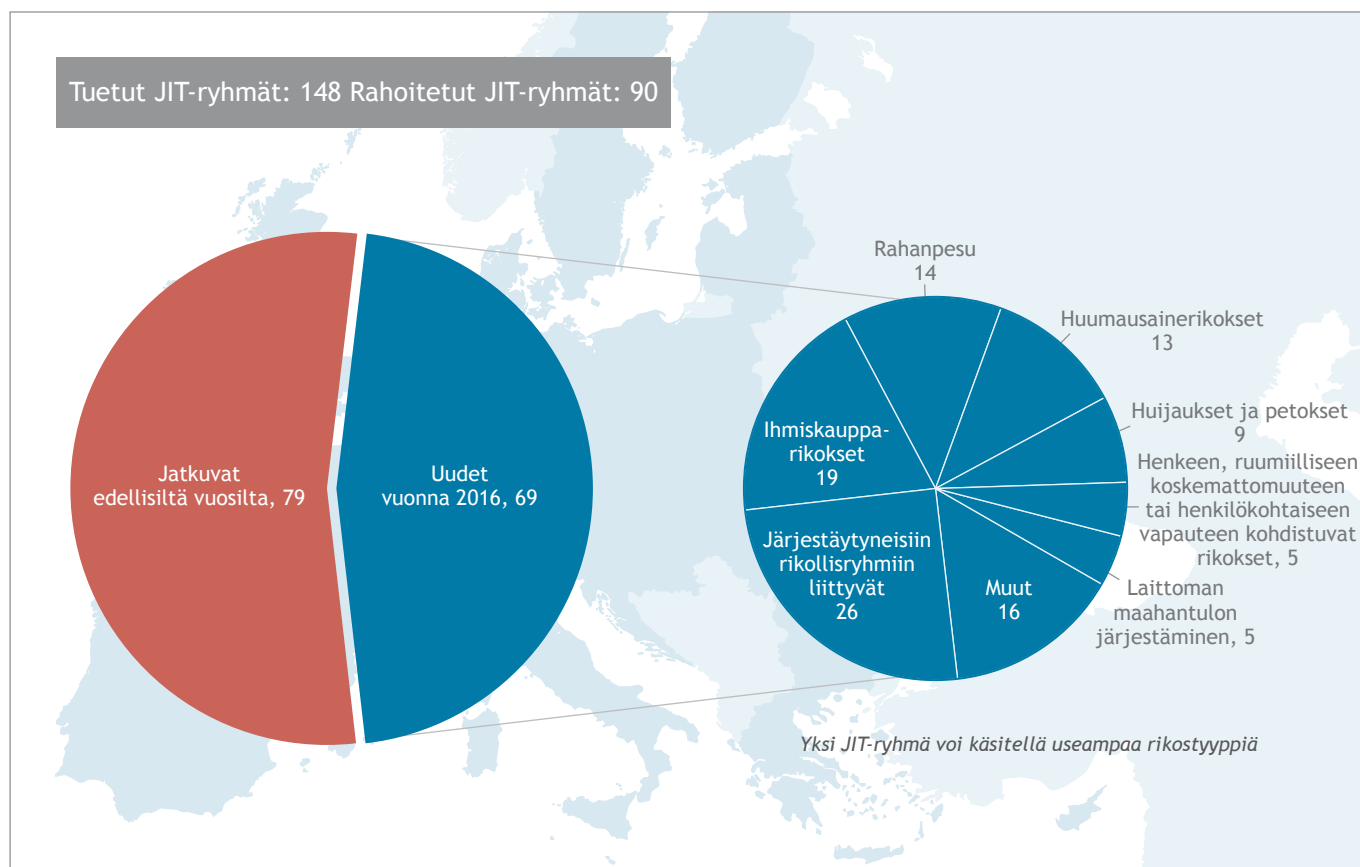
Laittoman maahantulon järjestämiseen liittyviä oikeudellisia haasteita koskevassa taktisessa kokouksessa sekä yhteisten tutkintaryhmien asiantuntijoiden 12. vuosikokouksessa keskusteltiin haasteista ja mahdollisuuksista, joita yhteiset tutkintaryhmät laittoman maahantulon järjestämistä koskeviin tapauksiin tuovat, sekä mahdollisesta strategiasta, jonka avulla toimijat voisivat käynnistää rajat ylittäviä tutkintoja sekä käyttää yhteisiä tutkintaryhmiä ennakoidummin salakuljetusverkostojen purkamiseen. Yhteisiin tutkintaryhmiin osallistuvien kolmansien maiden antamaa lisäarvoa korostettiin. Tällaisen osallistumisen mahdollistamiseksi Eurojust ja JIT-verkoston sihteeristö kehittivät työkalun, jolla voidaan tunnistaa – jokaisen kolmannen maan kohdalla – sovellettavat lainsäädännölliset perusteet yhteisten tutkintaryhmien perustamiseen sekä käytännön kokemus, joka kyseisellä maalla on tähän asiaan liittyen. Työkalua, joka esiteltiin vuosikokouksessa ja joka on käytettävissä JIT-verkoston rajoitetulla alueella Eurojustin verkkosivustolla, tullaan päivittämään säännöllisesti.

Yhteisten tutkintaryhmien arvioinnin yhteydessä kerättiin palautetta eduista, joita kolmansien maiden osallistuminen yhteisiin tutkintaryhmiin tuo. Ihmiskauppaa koskevassa tapauksessa (ks. [Eurojustin vuosikertomus 2015](#), s. 51) käytetyssä Bosnia ja Hertsegovinan ja Ranskan välisessä yhteisessä tutkintaryhmässä havaittiin, että yhteinen tutkintaryhmä oli tehokkain tapa vastata rikollisjärjestön jäsenten liikkuvuuteen, suorittaa koordinoitu operaatio lyhyessä ajassa sekä tukea uhreja yhdenmukaisin menetelmin.

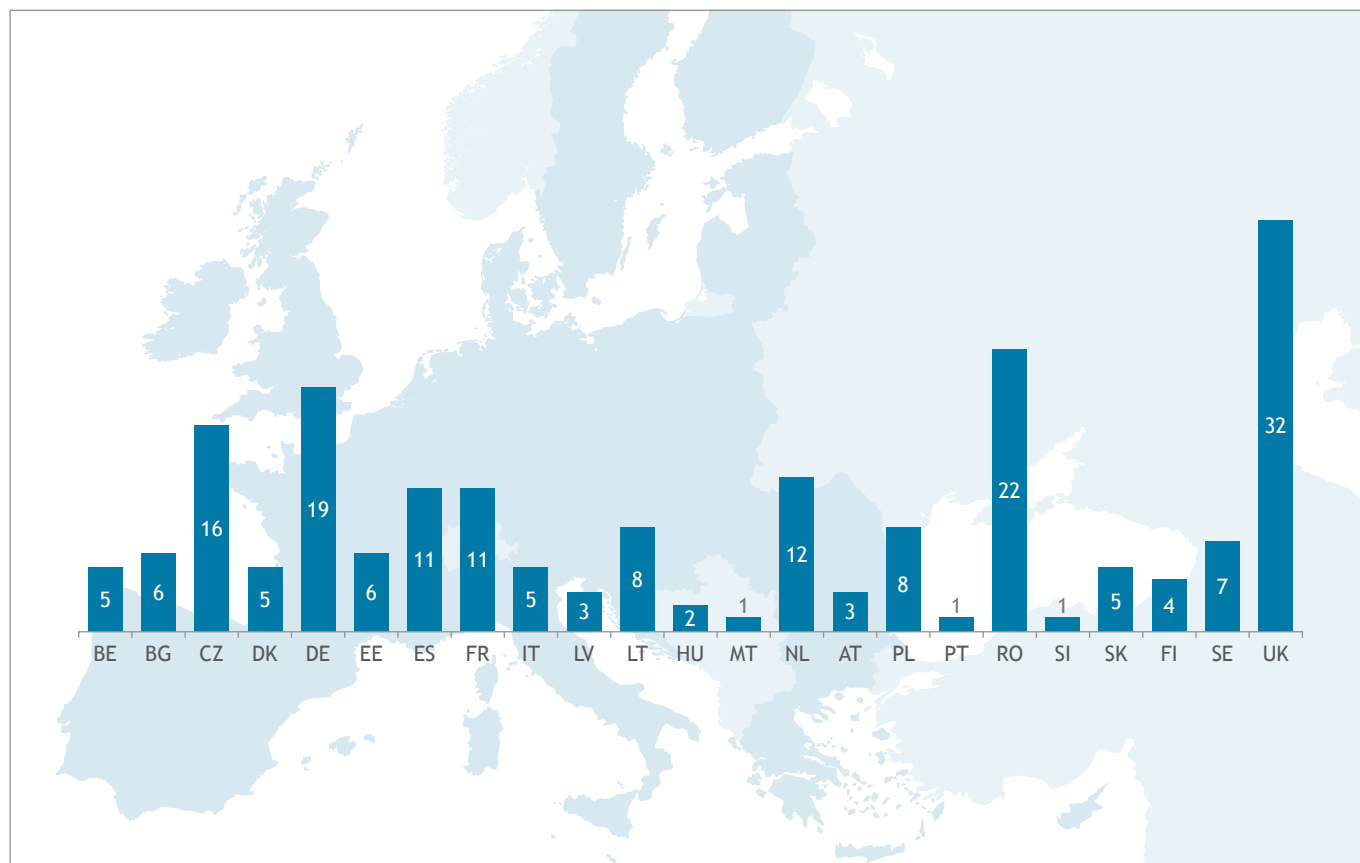
Vuonna 2016 Alankomaiden, Belgian, Ukrainan, Australian ja Malesian muodostama yhteinen tutkintaryhmä, joka perustettiin 17. heinäkuuta 2014 tapahtuneen lennon MH17 maahansyöksyyn (ks. [Eurojustin vuosikertomus 2014](#), s. 22) liittyen, saavutti merkittävän virstanpylvään julkaistessaan tutkinnan ensimmäisiä tuloksia. Tapauksessa oli hyötyä yhteisen tutkintaryhmän mahdollistaman tiedonvaihdon joustavuudesta ja nopeudesta. Tällaisessa

Rahoitetut JIT-ryhmät jäsenmaittain

Who can apply?

- ▶ Judicial and/or law enforcement authorities
- ▶ JITs between EU States and JITs between EU/non-EU States
- ▶ Eurojust's National Members invited to participate in the JIT

What is not covered?

- ✗ Costs prior to the JIT
- ✗ Domestic costs
- ✗ Purchase of equipment
- ✗ Pre-financing of costs

What is covered?

Costs of cross-border operations

- ✓ Travel and accommodation
- ✓ Interpretation and translation
- ✓ Transport of evidence/seized items

Logistical support

- ✓ Loan of smartphones, laptops, mobile scanners & printers
- ✓ Communication costs

JIT funding process

How to submit

- ▶ Access the JIT portal and fill in the web form
- ▶ Include needs of all JIT partners
- ▶ Attach JIT agreement, extensions and, where applicable, financial identification form (FIF)
- ▶ Submit within set fifteen-day period

Evaluation & award

- ▶ Evaluation by Eurojust staff and practitioners
- ▶ Decision within 15 days

Action

- ▶ Planned actions to be performed within three-month period

6

Claim

- ▶ Send form & supporting documents to jits@eurojust.europa.eu
- ▶ Within one month after end of action period
- ▶ Individual claims by each institution/agency

monimutkaisessa, korkean profiilin tutkinnassa – jossa tutkinnan suuntaa on vaikea ennustaa – keskinäisen oikeusavun käyttö olisi äärimmäisen työlästä ja epäkäytännöllistä. Paikan päällä toimintaan saattoivat yhteisen tutkintaryhmän ansiosta osallistua lähetetyt jäsenet (hollantilaiset ja australialaiset virkamiehet), jotka haastattelivat todistajia Ukrainassa ja analysoivat todisteita, joista merkittävä osa oli niin ikään Ukrainassa. Yhteisen tutkintaryhmän avulla rakennettu luottamus mahdollisti uhreja koskevan yhteisen lähestymistavan, jota hollantilaiset viranomaiset koordinoivat. Perustamisvaiheen jälkeen yhteinen tutkintaryhmä toimi itsenäisesti ja sai rahoitusta Eurojustilta, joka mahdollisti tapaamiset ja viestinnän ukrainalaisten viranomaisten kanssa.

Yhteisten tutkintaryhmien laajentuminen kolmansiin maihin otettiin huomioon päivitettäessä käytännön työkaluja, jotka on kehitetty tukemaan toimijoita yhteisten tutkinta-

ryhmien käytössä: [JIT-mallisolimus](#) ja [JIT-opas](#). Uusi mallisolimus ei perustu enää ainoastaan EU:n oikeudellisiin välineisiin; se sisältää muitakin yhteistä tutkintaryhmää koskevia oikeudellisia perusteita ja mahdollistaa yhteisten tutkintaryhmien perustamisen kolmansien maiden kanssa. Se tulee nopeuttamaan sopimusten laatimista tulevaisuudessa. JIT-oppaan tarkoitus on helpottaa yhteisiin tutkintaryhmiin liittymistä, erityisesti kolmansista maista käsin.

Eurojustin taloudellinen tuki JIT-toiminnalle

Yhteisten tutkintaryhmien lisääntynyt käyttö näkyy Eurojustin vastaanottamien tukihakemusten määrässä: JIT-verkoston sihteeristö käsitteli 180 rahoitushakemusta (144 hakemusta vuonna 2015). Kolmansien maiden yhteisiltä tutkintaryhmiltä saatujen hakemusten määrä (18) noudattaa tätä nousevaa suuntausta (13 hakemusta vuonna 2015). Viidessätoista tapauksessa myönnettiin

tukea, jolla rahoitetaan yhdeksää yhteistä tutkintaryhmää Serbiassa (2), Sveitsissä (2), Norjassa (2), Moldovassa (1), Bosnia ja Hertsegovinassa (1) sekä Ukrainassa, Australias-
sa ja Malesiassa (osallistuvat yhdessä yhteen yhteiseen tut-
kintaryhmään). Taloudellista tukea sai yhteensä 90 yhteis-
tä tutkintaryhmää (68 vuonna 2015). Näistä 58 sai vuoden
aikana rahoitusta ensimmäisen kerran.

Yhteisten tutkintaryhmien tukiprosesseja muutettiin vas-
taamaan operatiivisiin tarpeisiin ja lisäämään tehokkuut-
ta, ja seuraavat toimenpiteet toteutettiin:

- ▶ uuden kustannuslajin käyttöönotto (todisteiden / taka-
varikoitujen kohteiden siirto rajojen yli);
- ▶ taloudellisen tuen laajentaminen henkilöille, jotka avus-
tavat yhteisen tutkintaryhmän rajat ylittävissä operatiivi-

sisä toimenpiteissä olematta kuitenkaan virallisia jäseniä
(esim. tulkit, teknisen rikostutkinnan asiantuntijat jne.);

- ▶ yksikkökustannusten lisääminen yhteen kategoriaan
(matkat ja majoitus) korvausten maksamisen nopeut-
tamiseksi;
- ▶ budjetin mukaan jaksotetut määrärahat joustavuuden
lisäämiseksi vapautettujen varojen käytössä ja uudel-
leenkäytössä; sekä
- ▶ Korvauksien maksamista tukevien asiakirjojen yksin-
kertaistaminen.

Rahoitusprosessissa navigoivien JIT-toimijoiden avuksi
verkkosivuiltamme löytyy [infografiikkaa](#) sekä [JIT-rahoitus-
opas](#), jotka ovat saatavilla useimmilla virallisilla EU-kielillä.

Serbia osallistuu rahan väärentämistä käsittelevään JIT-ryhmään

Yhdysvaltain dollareiden ja euroseteleiden väärentämistä koskeva tšekkiläinen tutkinta paljasti pääasias-
sa Serbian kansalaisista koostuvan järjestäytyneen rikollisryhmän, joka harjoitti myös laiton huumausai-
nekauppaa. Järjestäytynyt rikollisryhmä tarjosi myyntiin suuria määriä väärennettyjä seteleitä, pääasiassa
Prahassa. Tutkijat löysivät Serbian Belgradin läheisyydessä sijaitsevan kirjapainon. Pääjärjestäjän uskottiin
toimineen muista jäsenvaltioista tulevien rikollisten yhteyshenkilönä. Järjestäytynyt rikollisryhmä kuljetti
väärennettyjä seteleitä kuorma-autoihin piilotetuissa salalokeroissa. Seteleitä tarjottiin säännöllisille asiak-
kaille 15–20 % nimellisarvoa halvemmalla, ja 30 % todellista hintaa halvemmalla muille.

Tšekin, Unkarin, Itävallan, Serbian ja Europolin välinen intensiivinen poliisiyhteistyö alkoi joulukuussa 2014.
Europol vahvisti, että samalla sarjanumerolla merkittyjä väärennettyjä seteleitä oli löytynyt Tšekin lisäksi
myös Itävaltasta, Unkarista, Saksasta, Slovakiasta, Sloveniasta, Romaniasta, Kroatiaista ja Latviasta sekä myös
Yhdysvalloista. Kaikki takavarikoidut väärennetyt setelit olivat laadultaan erinomaisia.

Vuoden 2015 alussa Eurojustia pyydettiin järjestämään Tšekin, Itävallan, Unkarin, Serbian ja Slovakian viran-
omaisten välinen oikeudellinen yhteistyö ja avustamaan yhteisen tutkintaryhmän perustamisessa. Maalis-
kuussa pidetyn koordinaatiokokouksen tuloksena Tšekin ja Serbian delegaatiot sopivat perustavansa yhteis-
sen tutkintaryhmän ja hakevansa rahoitusta Eurojustin kautta. Koska tutkintoja ei ollut aloitettu Slovakiassa
ja Unkarissa, ja koska Itävallan viranomaisten aloittama tutkinta oli alkutekijöissään, nämä jäsenvaltiot eivät
liittyneet yhteiseen tutkintaryhmään, mutta tarjosivat sille tukeaan. Keskinäisen oikeusapupyynnön pohjalta
Unkari teki yhteistyötä tšekkiläisten viranomaisten kanssa peiteoperaatiossa, jossa peitetointaa suorittava
poliisi osti väärennettyjä dollareita yhdeltä epäillyistä Unkarissa.

Eurojustilla oli tärkeä rooli yhteyksien sekä luottamuksen luomisessa Tšekin ja Serbian viranomaisten välille.
Aluksi osapuolet olivat varovaisia ja tiedonvaihto oli hidasta. Yhteisen tutkintaryhmän kokoukset ja toinen
koordinaatiokokous paransivat kansallisten viranomaisten välistä suhdetta nopeasti mahdollistaen onnistu-
neen JIT-yhteistyön. Tšekin poliisin yhteyshenkilö Serbiassa osallistui aktiivisesti kaikkiin kokouksiin ja aut-
toi kielimuurin voittamisessa. Yhteisen tutkintaryhmän puitteissa työskenteleminen hyödytti merkittävästi
kummankin osapuolen toimia, erityisesti todisteiden vaihdon ja hyväksyttävyyden varmistamisen osalta.
Serbiassa kerätyt todisteet, mukaan lukien kotietsinnän tulokset, sormenjälkitiedot jne., luovutettiin tšekki-
läisille viranomaisille nopeasti.

Hyvästä yhteistyöstä huolimatta JIT-osapuolet kohtasivat tiettyjä oikeudellisia haasteita todisteiden hyväk-
sytävyyteen liittyen. Tšekkiläinen tuomioistuimien aluksi varovainen peitetointaa suorittavan poliisin toi-
mintaa koskevien poliisitietojen suhteen, sillä poliisin suorittama provokaatio on Tšekissä laitonta. Lopulta

tuomioistuimien hyväksyi nämä todisteet sekä Serbiassa suoritettuun epäiltyjen tarkkailuun perustuvat tiedot, jotka oltiin luovutettu yhteisen tutkintaryhmän puitteissa.

Toinen esiin noussut ongelma oli se, että yksi Serbiassa pidätetyistä henkilöistä oli määrätty kuultavaksi tšekkiläisessä menettelyssä todistajana, mutta Serbiassa hänen katsottiin olevan epäilty. Siitä, että henkilöä lopulta kuultiin epäiltynä, muodostui oikeudellinen este ja todistajanlausunto hylättiin tšekkiläisessä tuomioistuimessa. Onneksi muita todisteita oli riittävästi tuomion varmistamiseen. Kaksi epäiltyä pidätettiin ja väärennetyjä seteleitä takavarikoitiin 130 000 Yhdysvaltain dollarin arvosta Tšekissä syyskuussa 2015. Serbiassa pidätettiin lisäksi seitsemän henkilöä ja suoritettiin kotietsintä. Tutkinta paljasti täysin varustellun kirjapainon, josta löytyi 33 000 Yhdysvaltain dollarin verran väärennetyjä seteleitä odottamassa jakelua, muita valmisteilla olevia seteleitä sekä väärennyksessä tarvittuja materiaaliavarastoja. Kaksi epäiltyä joutuivat oikeuden eteen Tšekissä. Syyskuussa 2016 kumpikin tuomittiin 8,5 vuoden vankeuteen. Tšekkiläinen tuomio ei vielä vuoden 2016 loppuun mennessä ollut tullut lainvoimaiseksi. Serbiassa oikeusjuttu eräitä järjestäytyneen rikollisryhmän jäseniä vastaan on edennyt oikeudenkäyntivaiheeseen.

1.5 Tiedonhallinta Eurojustissa

Eurojust työskenteli parantaakseen asianhallintajärjestelmän toiminnallisuutta ja käytettävyyttä. Se on sisäinen tietokanta, jossa tapauksiin liittyviä tietoja säilytetään ja käsitellään ja joka myös mahdollistaa tietosuojasääntöjen noudattamisen valvonnan.

Asianhallintajärjestelmästä julkaistiin kaksi päivitettyä versiota, jotta tietojen käsittelynopeutta voitaisiin parantaa sekä ottaa käyttöön sähköpostin hallintajärjestelmä, jonka avulla käyttäjät voivat tuoda tai linkittää suuria sähköpostimääriä kansallisten osastojen yhteisistä CMS-postilaatikoista asianhallintajärjestelmään.

Eurojust valvoi Eurojust-päätöksen 13 artiklan 5–7 kohdassa tarkoitettujen, jäsenvaltioilta vastaanotettujen ilmoitusten kulkua. Konsultoituaan Eurojustin kansallisia yhteyshenkilöitä kollegio hyväksyi Artikla 13 -lomakkeen parannellun version. Lomakkeen rakenne järjestettiin uudelleen, jotta sen käyttö olisi jäsenvaltioille helpompaa ja jotta se voitaisiin viedä suoraan asianhallintajärjestelmään.

Verkkoyhteyksien järjestäminen 28 jäsenvaltion kanssa Eurojustin ja jäsenvaltioiden välisen tiedonsiirron yleisen turvallisuuden parantamiseksi edistyi. Turvallinen verkkoyhteys Itävaltaan otettiin käyttöön, jolloin turvallisten yhteyksien määrä nousi 14:ään (BE, BG, CZ, ES, LV, LU, HU, NL, PL, RO, SI, FI, SE).

Taloudellisten rajoitusten vuoksi jouduttiin lykkäämään niiden ratkaisujen kehittämistä ja toteuttamista, joiden avulla Eurojustin jäsenvaltioiden kansallisten koordinaatiojärjestelmien jäsenet saisivat yhteyden asianhallintajärjestelmään. Uusia lähestymistapoja kehitettiin Eurojustin kyvyn parantamiseksi säilyttää operatiivisia ja strategisia tietoja: tapaustietolomake (Case Information Form), jota käytetään Eurojustin tapauksia koskevien kvalitatiivisten

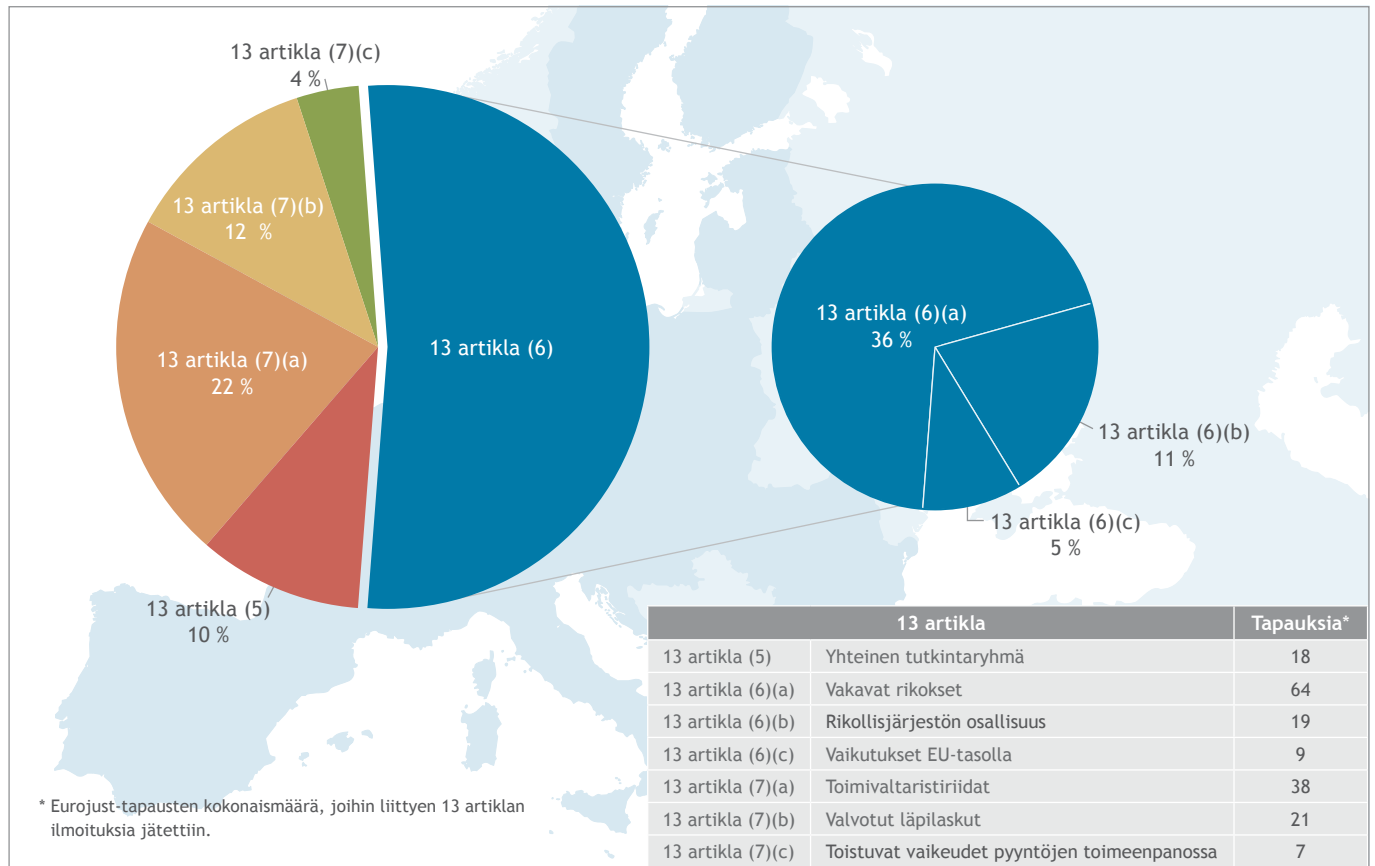
tietojen (ei henkilötietojen) keräämiseen sekä toimintamallien, parhaiden käytäntöjen ja aikaisempien kokemusten etsimiseen, sekä tiedonhallinnan rajapinta (Knowledge Management Interface), jonka avulla keskitetään strategisia tietoja, kuten oikeudellisten yhteistyövälineiden käyttöä ja ensisijaisia rikollisuuden aloja koskevia tapausraportteja, tapausesimerkkejä sekä Eurojustin kokousten tuloksia.

Fiches Suédoises -lomakkeet

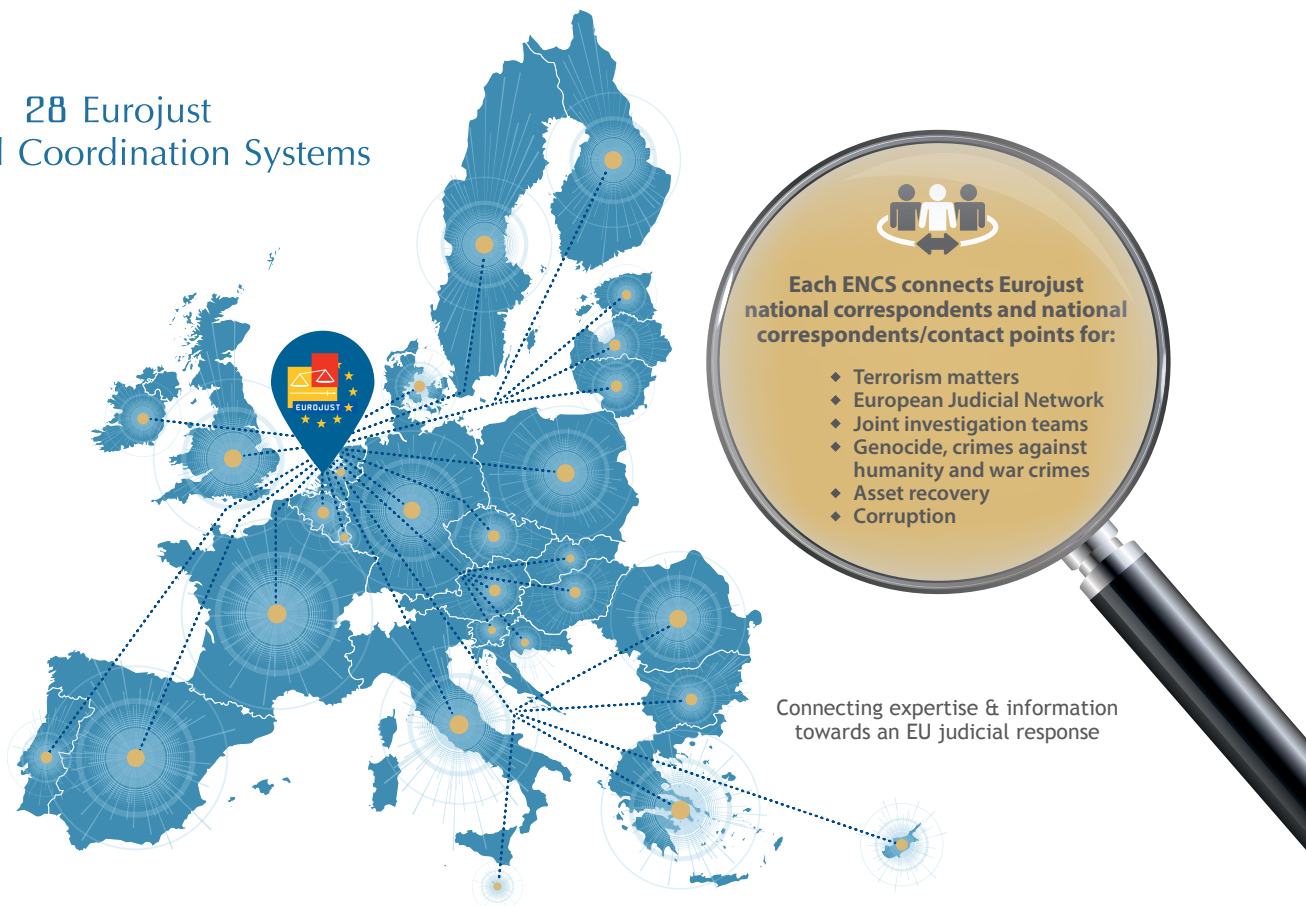
Tähän mennessä Eurojustin kansallisia koordinaatiojärjestelmiä on perustettu 25 jäsenvaltioon. Fiches Suédoises -lomakkeet tarjoavat (1) yleiskatsauksen jäsenvaltioissa toimivien kansallisten koordinaatiojärjestelmien rakenteeseen ja toimintaan sekä (2) kokoelman Eurojust-päätöksen 13 artiklan soveltamista koskevia kansallisia ohjeita; tarkoituksena on tiedonkulun parantaminen jäsenvaltioilta Eurojustille sekä tapausten jakaminen Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston välillä. Jotta lomake vastaisi paremmin toimijoiden tarpeisiin, Eurojust kehitti vuonna 2016 uuden mallin, jossa kukin kansallinen koordinaatiojärjestelmä kuvataan kokonaisuudessaan. Kaikkien jäsenvaltioiden tiedoksi uusissa Fiches-lomakkeissa on lisäksi erillinen osa kansallisia kokemuksia ja parhaita käytäntöjä varten. Fiches-lomakkeita päivitetään säännöllisesti, ja ne ovat Eurojustin kansallisten yhteyshenkilöiden saatavilla Eurojustin verkkosivuston rajoitetulla alueella.

13 artiklan tapaukset

28 Eurojust National Coordination Systems

2016

tapahtumat

2. kesäkuuta, Haag

Strategiaseminaari Keys to Cyberspace (Kyberavaruuden avaimet) EU:n puheenjohtajavaltio Alankomaiden johdolla

3. kesäkuuta, Haag

Neuvoa-antava foorumi puheenjohtajavaltioiden Alankomaiden ja Slovakian johdolla

7.–9. kesäkuuta, Amsterdam/Haag

Euroopan oikeudellisen verkoston 46. täysistunto ja työpaja Eurojustin kansallisten osastojen kanssa

11.–15. huhtikuuta, Haag

EJTN-opintokäynti

15.–16. kesäkuuta, Haag

Yhteisten tutkintaryhmien kansallisten asiantuntijoiden 12. vuosikokous

TAMMIKUU

HELMIKUU

MAALISKUU

HUHTIKUU

TOUKOKUU

KESÄKUU

4.–5. helmikuuta, Haag

Taktinen kokous laittoman maahantulon järjestämiseen liittyvistä oikeudellisista haasteista

3. toukokuuta, Bryssel

Eurojust ja Montenegro allekirjoittavat yhteistyösopimuksen

23. toukokuuta, Haag

Ensimmäinen EU:n teemapäivä kansanmurhien, ihmisyyttä vastaan tehtyjen rikosten ja sotarikosten rankaisemattomuutta vastaan

24.–25. toukokuuta, Haag

Joukkotuhonnan vastaisen eurooppalaisen verkoston 20. kokous

22.–23. kesäkuuta, Haag

Taktinen kokous tehokkaiden oikeudellisten toimien kehittämiseksi terrorismiin syyllistyneisiin vierastaistelijoihin liittyen

27. kesäkuuta, Haag

Eurojust ja Ukraina allekirjoittavat yhteistyösopimuksen

29.–30. kesäkuuta, Haag

EMPACT-kokous järjestäytyneestä omaisuusrikollisuudesta

12.–13. lokakuuta, Haag
Joukkotuhonnan vastaisen eurooppalaisen verkoston 21. kokous

28. lokakuuta, Haag
Puheenjohtajavaltio Slovakian johtama kokous oikeudellisesta yhteistyöstä verorikosasioissa

11. lokakuuta, Haag
Turvallisuusunionista vastaava EU-komissaari Julian King vierailee Eurojustissa

9. marraskuuta, Haag
Klaus Meyer-Cabri valitaan Eurojustin varapuheenjohtajaksi

21.–23. marraskuuta, Bratislava
Euroopan oikeudellisen verkoston 47. täysistunto

12. heinäkuuta, Haag
Eurojust ja Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto allekirjoittavat yhteisymmärryspöytäkirjan

HEINÄKUUK

ELOKUUK

SYYSKUUK

LOKAKUUK

MARRASKUUK

JOULUKUUK

1. syyskuuta, Haag
Hilde Stoltenberg nimitetään Eurojustiin Norjan yhteyssyyttäjäksi

24. marraskuuta, Haag
Euroopan oikeudellisen kyberrikollisuusverkoston kokous

30. marraskuuta, Haag
Hyvästit Eurojust-rakennukselle

13. joulukuuta, Haag
Ladislav Hamran valitaan uudelleen Eurojustin varapuheenjohtajaksi

Eurojustin
tapaukset

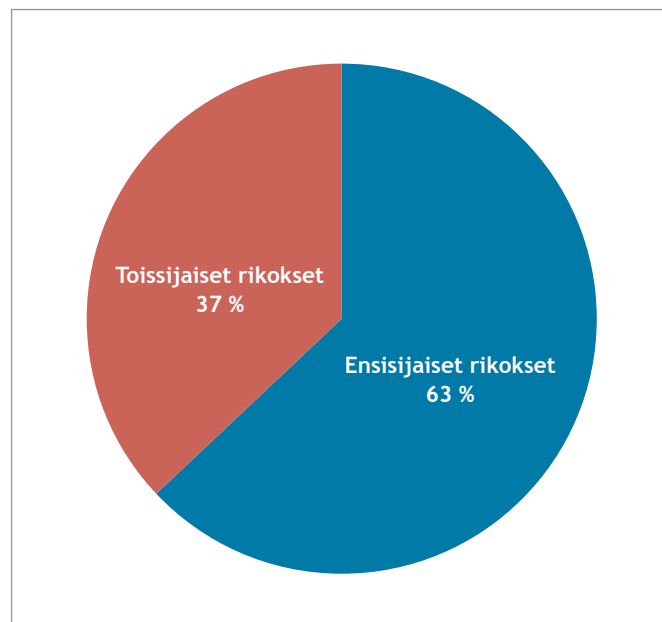
2.1 Johdanto

Eurojustin operatiivinen painopiste muutetaan Euroopan komission vuonna 2015 hyväksymien turvallisuutta ja maahanmuuttoa koskevien eurooppalaisten toimintaohjelmien mukaiseksi. Turvallisuutta koskeva toimintaohjelma nimeää terrorismin, kyberrikollisuuden ja järjestäytyneen rikollisuuden vuosien 2015–2020 painopisteiksi, koska niiden muodostaman kasvavan uhan lisäksi niissä on myös rajat ylittävä piirre. Maahanmuuttoa koskeva toimintaohjelma edellyttää välittömiä toimia laittomien salakuljetusverkostojen purkamiseksi. Lisäksi siirtolaisten salakuljetuksen vastainen EU:n toimintasuunnitelma (2015–2020) määrittää näiden kahden toimintaohjelman toteuttamiseksi vaaditut erityistoimet.

Eurojustin rooli oikeudellisessa yhteistyössä ja sen koordinoimisessa on äärimmäisen tärkeä järjestäytyneiden rikollisryhmien purkamiseksi, rikosten taloudellisten näkökohtien tutkimiseksi, useista toimivalta-alueista aiheutuvien ongelmien ratkaisemiseksi sekä hyväksyttävän näytön keräämiseksi, jotta rikoksiin syyllistyneet voidaan tuoda oikeuden eteen. Eurojust edistää EU:n toimintaohjelmien toteuttamista ja on tehostanut toimintaansa erityisesti terrorismin, kyberrikollisuuden sekä järjestäytyneen rikollisuuden (laittoman maahantulon järjestäminen ja ihmiskauppa mukaan lukien) torjunnassa. Eurojust antaa operatiivista tukea mm. analysoimalla oikeudellisia kysymyksiä, kehittämällä parhaita toimintatapoja, tekemällä yhteistyötä kolmansien maiden ja EU-kumppaneiden kanssa sekä työskentelemällä tiiviisti erikoistuneiden oikeudellisten asiantuntijaverkostojen kanssa.

Vuonna 2016 neuvosto tunnusti kyberrikollisuuden aiheuttaman uhan 9. kesäkuuta 2016 annetuissa päätelmissään, joilla perustettiin Euroopan oikeudellinen kyberrikollisuusverkosto. Tämän erikoistuneiden syyttäjien ja tuomareiden verkoston tehtävä on vastata haasteisiin, joita kyberrikollisuus, kyberpohjainen rikollisuus ja kybervaruudessa suoritettut tutkinnat tuottavat, sekä torjua

Eurojustin käsittelemät ensisijaiset rikostyyppit

Ensisijainen rikos	Tapaukset			Koordinaatiokokoukset			Yhteiset tutkintaryhmät		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Terrorismi	14	41	67	4	15	18	2	3	4
Kyberrikollisuus	42	62	60	15	19	13	6	11	8
Laittoman maahantulon järjestäminen	32	60	65	10	20	12	9	9	11
Ihmiskauppa	71	79	93	12	32	33	18	21	32
Petokset	560	647	654	60	76	44	32	34	35
Korruptio	55	90	74	9	10	15	4	4	2
Huumausainerikokset	283	274	254	52	57	41	31	25	24
Liikkuvat järjestäytyneet rikollisryhmät	128	201	199	13	21	19	13	13	12
EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset (PIF-rikokset)	70	69	41	7	11	11	2	5	5
Toissijaiset rikokset									
Rahanpesu	220	283	295	41	55	67	24	30	35
Ympäristörikokset	5	5	6	0	1	0	0	0	0

ongelmia, joita e-todisteiden tehokkaaseen turvaamiseen ja hankkimiseen liittyy. Neuvoston odotusten mukaisesti Eurojust tukee verkostoa sen tavoitteiden saavuttamisessa.

Eurojustin operatiiviset prioriteetit vastaavat suurilta osin neuvoston prioriteetteja, jotka koskevat vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjumista vuosina 2014–2017. Tarpeisiin ja tilanteisiin vastaavana organisaationa Eurojustin prioriteetteihin kuuluvat myös korruptio ja terrorismi.

2.1.1 Terrorismi

Hirvittävä tappavien terrori-iskujen sarja Euroopassa korosti jäsenvaltioiden tarvetta torjua terrorismia koordinoidusti tutkinta- ja syytetoimien onnistumiseksi ja oikeudellisen yhteistyön vaalimiseksi. Oikeusviranomaisten luottamus Eurojustia kohtaan on lisääntynyt, kuten myös tarve Eurojustin tukeen terrorismitapauksissa.

Viime vuonna Eurojustille osoitettujen terrorismitapausten määrä lähes viisinkertaistui vuoteen 2014 verrattuna, ja neuvoston päätöksen 2005/671/YOS ansiosta terrorismirikoksiin liittyvässä tiedonvaihdoissa tapahtui merkittävää edistystä. Eurojust avusti 67 terrorismitapauksessa (vuonna 2014 tapauksia oli 14), Brysselin terrori-iskut mukaan lukien, ja järjesti 18 koordinaatiokokousta ja tuki neljää yhteistä tutkintaryhmää, joista yksi oli uusi.

Eurojustin kanssa jaettiin tietoa terrorismirikosten syytetoimista 133 kertaa, kun vuonna 2014 näin tehtiin 30 kertaa, ja loppuun saatetuista terrorismiin liittyvistä oikeudenkäynteistä 275 kertaa, kun vuonna 2014 näin tehtiin 180 kertaa. Terrorismiin liittyvien tietojen vaihto Eurojustin kanssa oli poliittisella asialistalla korkealla, ja tiedonvaihdoista odotetaan tulevan ajantasaisempaa ja järjestelmällistä.

Eurojust jatkoi *terrorismirikoksia koskevien tuomioiden seurantaraporttien* ja merkittävien terrorismituomioiden *tapauskohtaisten* analyysien tuottamista voidakseen välittää toimijoille parhaita käytäntöjä, monipuolisia ja monimutkaisia oikeudellisia kysymyksiä, tuomioistuinten päätöksiä ja perusteita, EU:n ja kansallisen tason lainsäädännön kehittymistä koskevia tietoja sekä muita kriittisiä elementtejä, kuten uusia rekrytointitekniikoita ja tietoja radikalisoitumisen varhaisista merkeistä.

Yksi huomattavista analysoiduista tuomioistuimien päätöksistä koski operaatio CESTOa; tämä espanjalaisten viranomaisten merkittävä hanke kohdistui ihmisten rekrytointi- ja salakuljetusverkostoon, joka lähetti terrorismiin syyllistyviä vierastaistelijoihin Syyriaan. Oikeudellisessa analyysissä (Eurojust-asiakirja, jonka jakelu on rajoitettua) esitettiin yhteenvedo monista tapauksessa ilmenneistä oikeudellisista haasteista, joita olivat mm. tiedusteluraporttien käyttö rikosoikeudellisissa menettelyissä sekä ryhmän terrorismiluonteen määrittämisen vaikeus. Analyysi toimii jäsenvaltioissa valmisteltujen onnistuneiden syytetoimien inspiraation lähteenä.

Terrorismia koskevien tuomioiden seurantaraportti (Terrorism Convictions Monitor, TCM)

TCM on vuodesta 2008 lähtien julkaistu rajoitetun saannin Eurojust-asiakirja, joka jaetaan terrorismitapauksia käsitteleville syyttäjille ja tuomareille. Siinä annetaan yhteenvedo terrorismiin liittyvistä tuomioista ja hylätyistä syytteistä koko Euroopan unionissa, kerrotaan lainsäädännöllisistä muutoksista ja tehdään oikeudellisia analyyseja asiaankuuluvista oikeustuomioista.

TCM perustuu julkisiin tietoihin sekä terrorismirikostuomioita koskeviin tietoihin, joita kansalliset viranomaiset ovat antaneet neuvoston päätöksen 2005/671/YOS toimeenpanon yhteydessä. Vuonna 2016 laaditun julkaisun analyttiset luvut sisälsivät analyyseja tuomioista, joita tuomioistuimet olivat määränneet Belgiassa, Tanskassa, Ranskassa, Ruotsissa ja Sveitsissä terrorismiin syyllistyneisiin vierastaistelijoihin ja terroristien rekrytointiverkostoihin liittyen.

Kuten neuvosto kehotti vuoden 2015 päätelmissään koskien rikosoikeudellisten vastatoimien lisäämistä terrorismiin ja väkivaltaisiin ääriaineisiin johtavaa radikalisoitumista vastaan, Eurojust tarkkaili terrorismituomioita tavoitteenaan määrittää, käyttävätkö tuomioistuimet vapausrangaistuksille ja kuntoutusohjelmille annettuja vaihtoehtoja. Se edisti kansallisten käytäntöjen ja aikaisempien kokemusten vaihtoa, erityisesti riskinarviointityökalujen osalta, joita tuomarit ja syyttäjät käyttävät terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden aiheuttaman uhan arvioimiseen, sekä radikalismista luopumiseen tähtäävien ohjelmien osalta.

Marraskuussa Eurojust kertoi työstään ja havainnoistaan radikalisoitumisen ehkäisyä ja torjuntaa koskevassa LIBE-komitean kuulemisessa.

Vuonna 2016 Eurojustin analyysi vierastaistelijailmiöstä ja sen vastaisista rikosoikeudellisista toimista keskittyi erityiskysymyksiin: (i) käytettävissä olevat erikois- ja hätätavoimat terrori-iskujen varalta; (ii) (ulkomaisten) tietojen hyväksyminen todisteiksi rikosoikeudellisissa menettelyissä; (iii) radikalismista irtautuminen sekä vaihtoehdot syytteesenpanolle ja pidätykselle; sekä (iv) terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden väliset linkit.

Taktisessa kokouksessa, joka koski *tehokkaiden oikeudellisten toimien kehittämistä terrorismiin syyllistyneisiin vierastaistelijoihin liittyen* ja johon osallistui Eurojustin terrorismitapausten kansallisia yhteyshenkilöitä – mukaan

lukien terrorisminvastaisuuteen erikoistuneet syyttäjät Sveitsistä, Norjasta, Yhdysvalloista, Turkista, Montenegrosta, Albaniasta, Serbiasta ja Bosnia ja Hertsegovinasta sekä EU:n terrorismintorjunnan koordinaattori, Euroopan terrorismintorjuntakeskuksen johtaja sekä EU:n tiedusteluanalyysikeskuksen johtaja – jaettiin operatiivisia kokemuksia koskien aiheita kuten rekrytointiverkostot, rajat ylittävät yhteydet ja terrorismia koskevat valmistavat säädökset.

Joulukuussa julkaistu neljäs FTF-raportti (luokiteltu vain EU:n käyttöön tarkoitetuksi) kokosi yhteen kaikki Eurojustin asiaa koskevat havainnot vuoden varrelta, sen näkemykset vierastaistelijajailmiön rikosoikeudellista vastatoimista, jäsenvaltioiden lainsäädännöllistä kehitystä koskevaa tietoa sekä lukuisia suosituksia Euroopan unionille ja jäsenvaltioille sekä jatkotoimia Eurojustille.

Eurojust teki myös tiivistelmän vuoden 2015 FTF-raportin keskeisistä havainnoista, ja tämä tiivistelmä julkaistiin vuonna 2016 rajoitetun saannin Eurojust-asiakirjana. Perustuen vuoden 2014 ja 2015 FTF-raporttien suositukseen EU:n terrorismia koskevan oikeudellisen kehityksen päivittämisestä ja oman operatiivisen kokemuksensa pohjalta, Eurojust esitti huhtikuussa oman panoksensa terrorismintorjuntadirektiiviin LIBE-komitean varjokokouksessa.

Eurojustilla on keskeinen rooli oikeudellisen yhteistyön järjestämisessä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden, erityisesti Länsi-Balkanin maiden sekä Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan alueen maiden, välillä. Eurojust on perustanut yhteysviranomaiset Algeriaan, Egyptiin, Irakiin, Israeliin, Jordaniaan, Libanoniin, palestiinalaishallintoon, Saudi-Arabiaan ja Tunisiaan. 8. kesäkuuta Eurojust osallistui EU:n ja Turkin väliseen terrorismintorjuntaa koskevaan vuoropuheluun, jossa vahvistettiin uudelleen sitoutumista yhteisten pyrkimysten pikaiseen tehostamiseen vierastaistelijoiden muodostaman uhan torjumiseksi ja jossa Turkki vakuutti työskentelevänsä tiiviisti Eurojustin ja muiden asiaankuuluvien EU-virastojen kanssa tämän ilmiön torjumiseksi.

Terrorismitapausten kansallisten yhteyshenkilöiden verkosto Eurojustissa toimi ensisijaisena yhteyspisteenä Brysselin vuoden 2016 terrori-iskujen osalta. Tunnin kuluessa 22. maaliskuuta tapahtuneista hyökkäyksistä, joihin sisältyivät metrossa ja Brysselin Zaventemin lentoasemalla tapahtuneet koordinoitut itsemurhapommitukset, joissa 32 ihmistä menehtyi ja sadat loukkaantuivat, Eurojust aktivoi terrorismitapausten kansallisten yhteyshenkilöiden verkostonsa varmistaakseen, että kaikista jäsenvaltioista oli toimivaltaisia oikeusviranomaisia kellon ympäri valmiina vastaanottamaan ja käsittelemään kaikkia oikeudellista yhteistyötä koskevia kiireellisiä pyyntöjä tai päätöksiä.

Verkoston aktivoimisen ansiosta belgialaista tutkintaa tähän suureen terrori-iskuun liittyen voitiin avustaa nopeasti ja kattavasti tukemalla ja täydentämällä kansallisella

tasolla tapahtuvaa työtä iskujen kansainväliseen ulottuvuuteen keskittyen sekä tunnistamalla rikollisverkostoja ja niihin liittyvää rikollista toimintaa. Eurojust asetettiin myös valmiustilaan, jotta se voisi vastata nopeasti toimivaltaisten kansallisten viranomaisten avustus- ja koordinaatiopyyntöihin.

Belgiassa suoritettu tutkinta paljasti monimutkaisen terroristiverkoston, jolla oli yhteyksiä sekä muihin jäsenvaltioihin että Pariisin iskuihin ja jossa useat henkilöt avustivat itsemurhapommittajia. Verkostolla oli yhteyksiä myös muihin vakaviin rikoksiin sekä laitonta asekauppaa ja asiakirjojen väärennystä harjoittaviin verkostoihin. Henkilö, jonka Brysselin metron valvontamateriaalissa nähtiin seisovan yhden itsemurhapommittajan vieressä, pakeni muutama minuuttia ennen räjähdystä, ja hänet tunnistettiin tunnetuksi vierastaistelijaksi Syyriassa. Hänen DNA:nsa, jota löytyi useista terroristiverkoston käyttämistä 'turvaloista' ja autoista, paljasti yhteyksiä muihin jäsenvaltioihin sekä yhteyden Pariisin hyökkääjien kanssa.

Belgian syyttäjävirasto pyysi kiireellistä apua Eurojustilta keskinäisen oikeusapupyynnön lähettämisessä toiseen jäsenvaltioon. Eurojustin ripeä toiminta osoittautui äärimmäisen tärkeäksi oikean viranomaisen nopeassa tunnistamisessa rajat ylittävän yhteistyön mahdollistamiseksi, niin että pyyntö voitiin toteuttaa välittömästi ja tiedonvaihtoa nopeuttaa oikeudellisella tasolla.

Eurojustin tuki varmisti, että yksi Brysselin iskuihin osallistunut henkilö voitiin paikallistaa ja vangita. Hänet pidätettiin 8. huhtikuuta, koordinoitusti ja samana päivänä kuin 'hatullinen mies', joka valvontakamerassa nähtiin lentokennän paikalta paenneena itsemurhapommittajana.

CBRNE-käsikirja

CBRNE-käsikirja on säännöllisesti päivitetty Eurojust-julkaisu, joka tarjoaa EU:n toimijoille asiantuntevaa monialaista oikeudellista tukea kemiallisia, biologisia ja radiologisia aineita, ydinmateriaalia sekä räjähteitä (CBRNE) koskevien monikansallisten rikosten tutkinta- ja syytetoimia varten.

Se sisältää yhteenvedon ajankohtaisimmasta eurooppalaisesta ja kansainvälisestä CBRNE-aineiden lainsäädännöstä ja ylikansallisista toimijoista, järjestelmistä ja tietokannoista CBRNE:n alueella. Käsikirja päivitettiin vuonna 2016.

2.1.2 Kyberrikollisuus

Kyberrikollisuutta koskevassa oikeudellisessa yhteistyössä on monia eri haasteita, joista suurin osa johtuu tämän rikosilmiön rajattomasta luonteesta sekä merkittävistä lainsäädännöllisistä eroista kansallisella tasolla. Eurojust avusti 60 tapauksessa ja tuki 13:a koordinaatiokokousta sekä kahdeksaa yhteistä tutkintaryhmää, joista kaksi olivat uusia.

Operatiivisen tuen lisäksi kyberrikollisuuteen liittyvä Eurojustin toiminta mahdollisti kokemusten ja asiantuntijuuden jakamisen kansallisten toimijoiden välillä keskeisissä asioissa, jotka koskivat esimerkiksi yhteistyötä Yhdysvalloissa sijaitsevien internetpalveluntarjoajien kanssa tai tietojen salausta.

Eurojust oli tärkeässä osassa kyberrikollisuuteen erikoistuneiden toimijoiden yhteisön luomisessa ja otti Euroopan oikeudellisen kyberrikollisuusverkoston perustamisen ilolla vastaan. Euroopan oikeudellisessa kyberrikollisuusverkostossa on vähintään yksi kunkin jäsenvaltion asianmukaisen asiantuntijuuden omaavan oikeusviranomaisen kansallinen edustaja.

Euroopan oikeudellinen kyberrikollisuusverkosto helpottaa ja edistää yhteistyötä toimivaltaisten oikeusviranomaisten välillä mahdollistaen asiantuntijuuden, parhaiden käytäntöjen ja muun asiaan liittyvän osaamisen vaihdon kyberrikollisuutta koskeissa tutkinta- ja syytetoimissa. Verkosto myös vaalii vuoropuhelua eri toimijoiden ja sidosryhmien välillä, joilla on rooli kyberavaruuden oikeussääntöjen varmistamisessa. Eurojustin tehtäväksi on annettu yhteistyön tukeminen ja varmistaminen ver-

Kyberrikollisuuden seurantaraportti (Cybercrime Judicial Monitor, CJM)

Eurojust julkaisi CJM:n vuonna 2016. CJM on rajoitettu saannin Eurojust-asiakirja, joka julkaistaan kerran vuodessa ja on suunniteltu toimimaan raportointityökaluna, joka tukee toimijoita kyberrikollisuustapausten tutkinta- ja syytetoimissa. CJM sisältää yhteenvedon kyberrikollisuutta ja kyberpohjaista rikollisuutta koskevan lainsäädännön kehityksestä. Lisäksi siinä on kattavia analyyseja valittujen kansallisten tuomioistuinten kyberrikostapauksissa antamista päätöksistä sekä kiinnostavia aiheita käsittelevä luku, joka on laadittu käynnissä olevien keskusteluiden ja kehittymässä olevien suuntausten perusteella.

Viime vuonna julkaistussa CJM:ssä käsiteltiin kahta kiinnostavaa aihetta: tuomioistuimen päätöksiä belgialaisessa Yahoo!-tapauksessa sekä tietojen tai tietokonejärjestelmän etäkäyttöä.

koston kanssa. Euroopan oikeudellisen kyberrikollisuusverkoston marraskuuisessa aloituskokouksessa Eurojust keskittyi teknisiin, oikeudellisiin ja käytännöllisiin ongelmiin, jotka liittyvät salaukseen ja peitetutkintaan verkossa.

Eurojustin asiantuntijat osallistuivat sähköisiä todisteita koskevaan kokoukseen, jonka komissio järjesti jatkoksi 9. kesäkuuta 2016 annetuille neuvoston päätelmille koskien rikosoikeuden kehittämistä kyberavaruudessa, ja jossa käsiteltiin kolmea aihetta, joihin toimijat kaipaavat parannuksia: keskinäisen oikeusavun täytäntöönpano, suora yhteistyö internetpalveluntarjoajien kanssa sekä mekanismit toimivalta-alueiden määrittämiseen kyberavaruudessa. Eurojust tarjosi näkemyksiään toimijoiden yleisesti kohtaamista haasteista sekä parhaita käytäntöjä näiden haasteiden voittamiseksi, mukaan lukien ongelmat, jotka koskevat toimivallan täytäntöönpanoa kyberavaruudessa.

Eurojust jatkoi tiivistä yhteistyötä muiden sidosryhmien ja institutionaalisten kumppaneiden kanssa varmistaakseen tutkinta- ja syytetoimien tehokkuuden kyberrikostapauksissa. Erityisesti Eurojustin kyberrikollisuuden kansallinen asiantuntija rakensi siltoja Eurojustin ja Europolin välille helpottaen tiedonvaihtoa ja tukien ja koordinoiden yhteistyötä Euroopan kyberrikostorjuntakeskuksen kanssa.

EMPACT-prioriteetin 'Kyberrikollisuus – lapsen seksuaalinen riisto' puiteissa Eurojust analysoi Eurojust-tapauksia, jotka koskivat lapsen seksuaalista riistoa verkossa, ja teki yhteenvedon lapsen seksuaalista riistoa koskevista tutkinta- ja syytetoimista ilmenevistä haasteista sekä niiden ratkaisusta ja parhaista käytännöistä.

Vuoden 2016 tammikuusta maaliskuuhun Yhdysvaltojen kyberrikollisuussyöttäjä oli nimitettynä Eurojustiin työskentelemään kansallisten osastojen ja Euroopan kyberrikostorjuntakeskuksen kanssa läheisemmän operatiivisen yhteistyön järjestämiseksi Yhdysvaltojen kyberrikostapausten edustajan kanssa sekä paremman ymmärryksen saavuttamiseksi Yhdysvaltojen rikosoikeusjärjestelmästä. Sekä Eurojust että Yhdysvaltojen viranomaiset ottivat ilolla vastaan tämän hankkeen, joka johtikin erittäin hyviin tuloksiin.

Eurojust liittyi kasvavaan julkisten ja yksityisten tahojen liittoon, joka tukee 'No More Ransom' -projektia, jonka alunperin aloittivat Alankomaiden viranomaiset, Euroopan kyberrikostorjuntakeskus ja kaksi yksityistä kyberturvallisuusyritystä. Projektin tavoitteena on auttaa kiris-tysohjelmien uhreja aktiivisesti tuomalla rikostutkintojen yhteydessä löytyneitä salauksen purkuavaimia saataville.

Eurojust toimii ohjauskomitean jäsenenä Maailman talousfoorumin vuonna 2015 käynnistämässä Cybercrime Project -hankkeessa, jonka tarkoitus on edistää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä kyberrikollisuuden torjunnassa. Tämän projektin yhteydessä julkaistiin 'Recommendations for Public-Private Partnership against Cybercrime' (Suositukset julkisen ja yksityisen sektorin väliseen kumppanuuteen kyberrikollisuutta vastaan) vuonna 2016.

Meeting of the European Judicial Cybercrime Network, November 2016

Slovakian tasavallan yleisen syyttäjäviraston syyttäjä **Branislav Boháčik** totesi:

Euroopan oikeudellisen kyberrikollisuusverkoston perustaminen on toimijoiden pitkäaikaisen toiveen täyttymys. Tämän verkoston avulla he voivat jakaa kokemuksiaan ja osaamistaan sekä työskennellä tiiviisti muiden EU:n jäsenvaltioiden kollegojen kanssa selvittäääkseen haasteita (esim. salaus), joita he kohtaavat kyberrikollisuutta ja kyberpohjaista rikollisuutta koskevien tutkinta- ja syytetoimien aikana.

2.1.3 Laittoman maahantulon järjestäminen

Laittoman maahantulon järjestämisen nopeasta lisääntymisestä johtuvat vaikeat haasteet jatkuivat jäsenvaltioissa, jotka kääntyivät EU:n toimielinten ja virastojen puoleen tunnistaakseen ja toteuttaakseen uusia ja tehokkaampia tapoja tämän ennennäkemättömän humanitaarisen hätätilanteen ratkaisemiseksi. Eurojust jatkoi pyrkimyksiään vahvistaa jäsenvaltioiden mahdollisuuksia purkaa salakuljetus- ja ihmiskauppaverkoston takana toimivia järjestäytyneitä rikollisryhmiä ja saattaa niitä oikeuden eteen.

Humanitaarisen kriisin ollessa huipussaan Eurojust rekisteröi 65 tapausta – määrä nousi hieman vuoteen 2015 verrattuna – järjesti 12 koordinaatiokokousta sekä tuki 11:tä yhteistä tutkintaryhmää, joista viisi oli uusia. Yhteisen tutkintaryhmään osallistui myös kolmas maa (Serbia). Yhteisten tutkintaryhmien käyttö laittoman maahantulon järjestämisestä koskevissa tapauksissa sekä kolmansien maiden osallistuminen yhteisiin tutkintaryhmiin olivat teemoina yhteisten tutkintaryhmien asiantuntijoiden vuosikokouksessa (ks. kohdat 1.4 ja 6.2).

Eurojust tukee etulinjan jäsenvaltioita, jotka kokevat mitätävää maahantulopainetta rajoillaan. Hotspot-keskuksissa

Toimivalta laittoman maahantulon järjestämistä koskevassa tapauksessa

Elokuussa 2015 löytyi hylätty rekka moottoritietä Itävallassa, lähellä Unkarin rajaa. Sisältä löytyi 71 siirtolaisen ruumiit. Tapahtuma käynnisti välittömästi tutkinnat Unkarissa ja Itävallassa. Neljä epäiltyä Bulgarian kansalaista ja yksi afganistanilainen epäilty, jotka kaikki kuuluivat laittoman maahantulon järjestämisestä harjoittavaan järjestäytyneeseen rikollisryhmään, tunnistettiin ja pidätettiin Unkarissa muutamaa päivää myöhemmin. Oletetut ihmissalakuljettajat pidätettiin myöhemmin Saksassa ja syytteitä nostettiin myös epäiltyjä vastaan Bulgariassa ja Serbiassa.

Nopean oikeudellisen yhteistyön varmistamiseksi asiaan liittyvien maiden kesken Unkarin viranomaiset pyysivät Eurojustin apua. Koordinaatiokokous ja sitä edeltänyt operatiivinen kokous Europolissa järjestettiin 48 tunnin kuluessa pyynnöstä. Eurojustin koordinaatiokokouksessa selvisi, että Saksassa oli meneillään yli 10 tutkintaa, jotka koskivat saman järjestäytyneen rikollisryhmän suunnittelemaa, organisoimaa ja toteuttamia siirtolaiskuljetuksia. Tämä korosti yhteistyön ja tiedonvaihdon tarvetta. Unkarin, Itävallan ja Saksan muodostamaa yhteistä tutkintaryhmää harkittiin; osallistujat olivat kuitenkin sitä mieltä, että keskinäisiin oikeusapupyynnöihin perustuva yhteistyö olisi sopivampaa. Itävalta oli jo lähettänyt useita oikeusapupyynnöjä Unkarille ja laatinut eurooppalaisia pädätysmääräyksiä sekä Unkarille että Bulgarialle.

Koordinaatiokokouksen jälkimainingeissa Eurojust valvoi ja avusti Serbiaan, Slovakian tasavaltaan ja Italiaan lähetettyjen unkarilaisten oikeusapupyynnöjen toimeenpanossa tapaukseen liittyvien tietojen ja todisteiden keräämiseksi. Tietojen säilyttämisessä ilmeni oikeudellinen este, kun unkarilainen teletietoja koskeva oikeusapupyynnö lähetettiin Slovakian tasavaltaan. Koska Euroopan unionin tuomioistuin mitätöi tietojen säilyttämistä koskevan direktiivin vuonna 2015, Slovakian tasavallassa ei tapahtuma-aikaan ollut voimassaolevaa tietojen säilyttämistä koskevaa lainsäädäntöä. Kun uusi slovakialainen laki tietojen säilyttämisestä kuuden kuukauden ajan astui voimaan tammikuussa 2016, kansalliset viranomaiset pystyivät Eurojustin avustuksella varmistamaan pyynnön oikea-aikaisen toimeenpanon.

Estääkseen toimivaltaristiriitoja, joita saattaisi ilmetä useiden rinnakkaisten tutkintojen ja annettujen pädätysmääräysten myötä, Eurojust varmisti, että osapuolet sopivat tehokkaasta tapausstrategiasta. Järjestäytyneen rikollisryhmän laajalle levinneen toiminnan vuoksi tehtävät oli jaettava, jotta onnistuneet syytetoimet voitaisiin taata. Koska tutkimukset osoittivat, että oletetut murhat ja ihmisten salakuljetus olivat tapahtuneet Unkarin alueella, menettelyiden siirtämisestä Itävallasta keskusteltiin, koska menettelyiden keskittäminen yhteen jäsenvaltioon lisäisi järjestäytyneen rikollisryhmän jäseniä vastaan nostettujen syytteiden tehokkuutta ja pitävyyttä. Rinnakkainen tutkinta jatkui vuoden 2015 marraskuuhun saakka, jolloin Itävallan menettelyt siirrettiin ja Unkarin viranomaiset suostuivat nostamaan syytteet kaikissa kohdissa. Tätä varten Itävallassa kerätyt todisteet, asiantuntijoiden lausunnot, ruumiinavaustiedot ja DNA-testit mukaan lukien, lähetettiin käytettäväksi Unkarin menettelyissä. Samaan aikaan Itävalta siirsi toisen asiaan liittyvän tapauksen menettelyt Unkarin viranomaisille. Saksan viranomaiset asettaisivat syytteeeseen Saksassa pidätetyt ihmssalakuljettajat. Auttaakseen järjestäytyneen rikollisryhmän kuljettajien ja järjestäjien erottelussa Unkarin viranomaiset toimittivat saksalaisille kollegoilleen lainkohdat, joiden perusteella rikossyytteet nostettiin Unkarissa. Vuoden 2016 lopulla sekä Unkarin että Saksan menettelyt olivat edenneet oikeudenkäyntiä edeltävään vaiheeseen.

suoritetut toimenpiteet keskittyvät pääasiassa maahantulijoiden tunnistukseen, rekisteröintiin ja seurantaa. Eurojust ei ole fyysisesti paikalla Hotspot-keskuksissa, mutta sillä on Kreikassa ja Italiassa erityisiä oikeudellisia yhteysviranomaisia, jotka tukevat Hotspot-keskuksia ja kanavoivat asiaan kuuluvia tietoja ja tapauksia Eurojustin kansallisille osastoille oikeudelliseen seurantaan ja koordinointiin EU-tasolla.

Vuonna 2015 perustettu Thematic Group on Illegal Immigrant Smuggling -ryhmä tarjoaa apua toimijoille, jotka käsittelevät rajat ylittävää ihmisten salakuljetusta. Eurojust laati analyysin laittoman maahantulon järjestämistä ja sen liitännäisrikoksia koskevista kansallisista oikeuskäytännöistä Espanjassa, Italiassa ja Ranskassa, ja tunnisti tutkinta- ja syytetoimissa ilmeneviä oikeudellisia ja käytännöllisiä haasteita sekä parhaita käytäntöjä. Avustukseen toimijoita tehokkaiden syyttämistrategioiden suunnittelussa Eurojust kerää toimijoille tietoja ja kehittää työkaluja jäsenvaltioissa sovellettaviin laittoman maahantulon järjestämiseen ja sen liitännäisrikoksia koskeviin lakeihin liittyen, kyseisten lakien vahvuudet ja heikkoudet huomioiden. Lisäksi Eurojust avusti komissiota arvioimaan EU-lainsäädäntöä laittoman muuttoliikkeen suhteen (ns. Facilitators package) antamalla panoksensa syyttäjän näkökulmasta.

Helmikuussa Eurojust järjesti taktisen kokouksen *laittoman maahantulon järjestämiseen liittyvistä oikeudellisista haasteista*. Osallistujat antoivat yleiskuvan eurooppalaisten kumppaneiden operatiivisesta yhteistyöstä laittoman maahantulon järjestämisen torjumiseksi sekä yhteysviranomaisien ja yhteystuomareiden kokemuksista muissa jäsenvaltioissa ja Italian ja Kreikan Hotspot-keskuksissa. Kokouksen painopisteitä olivat tiedon jakaminen ja kerääminen sekä todisteiden hyväksyttävyyden ja muut oikeudelliseen yhteistyöhön vaikuttavat käytännön asiat. Kokouksessa keskusteltiin myös seikoista, jotka liittyvät kääntämiseen ja tulkkaamiseen. Ne aiheuttavat vakavia vaikeuksia kansallisille viranomaisille, koska esim. maahantulijoiden ja järjestäytyneiden rikollisryhmien käyttämien harvinaisten kielten ja murteiden sertifioitujen ja luotettavien kääntäjien ja tulkkien löytäminen on vaikeaa, kustannukset ovat korkeat ja todisteiden määrä suuri. Kokouksen aikana keskusteltiin esimerkiksi, jossa syyttäjä ei voinut käyttää toisesta jäsenvaltiosta saatuja todisteita (telekuuntelutietoja), koska käännöskulut olisivat olleet valtavat, ja varoja niihin ei ollut. Varojen puute yli 350 sivun pituisen oikeudenkäyntiä edeltävän pidätysmääräyksen kääntämiseen muodostui ongelmaksi myös Eurojustin rekisteröimän monimutkaisen laittoman maahantulon järjestämistä koskevan tapauksen kohdalla. Käännös oli välttämätön tutkintatoimien aloittamiselle eri toimivalta-alueilla. Tästä johtuen kaikki jäsenvaltiot eivät aloittaneet tutkintatoimia. Kokouksen tulosraportti julkaistiin EU-asiakirjana 9456/16.

Huhtikuussa Eurojust kokosi yhteen oikeus- ja lainvalvontatoimijoita Ranskasta, Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Belgiasta ja Alankomaista operatiiviseen kokoukseen, joka koski laittoman maahantulon järjestämistä Pohjanmeren

alueella. Osallistujat korostivat tarvetta tiedon jakamisen parantamiseen, salakuljetustoiminnasta saatujen merkittävien voittojen takavarikointiin keskittyvien talousrikostutkintojen helpottamiseen, väärennettyjen virallisten asiakirjojen käyttöä koskevan tarkkaavaisuuden lisäämiseen sekä rajat ylittävien tarkkailuoperaatioiden tehostamiseen salakuljetusrikosten paremmaksi kartoittamiseksi ja vahvempien syytteiden rakentamiseksi.

Eurojust jatkoi yhteistyön lisäämistä kolmansien maiden ja muiden institutionaalisten kumppaneiden kanssa ja osallistui komission perustamaan laittoman maahantulon järjestämisen vastaiseen EU-virastojen yhteysryhmään.

Korkean tason EUNAVFOR MED -delegaatio vieraili Eurojustissa heinäkuussa ja keskusteli toiminnastaan kollegion kanssa, vaihtoi näkemyksiä tiedon jakamisen oikeudellisista näkökulmista ja laadusta sekä kartoitti tapoja keskinäisen suhteen vahvistamiseksi entisestään lokakuussa 2015 allekirjoitetun aiesopimuksen puitteissa. Europolin kanssa järjestettiin säännöllisiä kokouksia, joissa keskusteltiin osallistumisesta korkean prioriteetin tapauksiin sekä yhteisen operatiivisen Mare-ryhmän edistymisestä. Eurojust osallistui EMPACT FII (helpotettu laitton maahantulo) -forumin toimintaan.

2.1.4 Ihmiskauppa

Eurojustin tuki ihmiskaupparikosten kansallisille tutkinta- ja syytetoimille lisääntyi. Eurojust rekisteröi 93 tapausta ja järjesti 33 koordinaatiokokousta. Ensimmäistä kertaa pyyntöjä vastaanottaneiden maiden joukossa oli kaksi Latinalaisen Amerikan maata, Kolumbia ja Paraguay. Yhteisten tutkintaryhmien käytössä havaittiin huomattava kasvu: ihmiskauppaan liittyvissä tapauksissa toimi 32 yhteistä tutkintaryhmää (21 vuonna 2015), joista 19 oli vuonna 2016 perustettuja.

Eurojust yhdisti operatiivisen tukensa ja strategisen toimintansa parantaakseen kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön tehokkuutta sekä vahvistaakseen kumppanuuttaan muiden EU:n toimielinten ja virastojen kanssa toimintojen virtaviivaistamiseksi ja resurssien käytön optimoimiseksi ihmiskaupan torjunnassa.

Kesäkuussa EU:n ihmiskaupan torjunnan koordinaattori vieraili Eurojustissa keskustelemassa siitä, minkälainen vaikutus on kansallisilla laeilla, jotka ihmiskaupan vastaisen direktiivin 2011/36/EU 18 artiklan mukaisesti kriminalisoivat loppukäyttäjät, jotka käyttävät ihmiskaupan uhrien hyväksikäytön avulla tuotettuja palveluita tai toimintoja. Hän myös esitteli kollegiolle komission raportin havainnot ihmiskaupan saralla saavutetusta edistyksestä sekä lokakuussa 2015 julkaistun *tutkimuksen ihmiskauppaan liittyvän työvoiman hyväksikäyttöä* koskevasta oikeuskäytännöstä.

Eurojust antoi panoksensa EU:n vuoden 2016 jälkeiselle *ihmiskauppaa koskevalle strategialle*, joka otetaan käyttöön, kun *Ihmiskaupan hävittämiseen tähtäävä EU:n strategia*

vuosiksi 2012–2016 päättyy. Eurojust tunnisti seuraavat painopisteet: oikeudellisen yhteistyön tehostaminen rajat ylittävissä ihmiskauppatapauksissa, mukaan lukien yhteistyö kolmansien maiden kanssa; ihmiskaupan ja laittoman maahantulon järjestämisen välisten linkkien tutkiminen sekä lapsiuhreja koskevien ihmiskauppatapausten olosuh-teisiin puuttuminen.

Eurojust tuki projektia *TeamWork! Strengthening multidisciplinary cooperation against trafficking for labour exploitation* (Monialaisen yhteistyön kehittäminen työvoiman hyväksikäyttöön tähtäävän ihmiskaupan torjumiseksi) ja valvoi työpajaa *Prosecuting THB for labour exploitation* (Syytetöimet työvoiman hyväksikäyttöön tähtäävää ihmiskauppaa koskevilla tapauksissa). Näiden seurauksena työvoiman hyväksikäyttöön tähtäävän ihmiskaupan monialaisen yhteistyön asiantuntijoille laadittiin opas, jossa kehoitetaan hyödyntämään tukea, jota Eurojust pystyy antamaan rajat ylittäviä ihmiskauppatapauksia käsitteleville syyttäjille.

Eurojust antoi panoksensa myös raporttiin *How can JHA agencies improve the impact of their work relating to victims of serious and organised crime?* (Kuinka oikeus- ja sisäasioiden virastot voivat parantaa vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden uhreihin liittyvän työn vaikutusta?), joka laadittiin oikeus- ja sisäasioiden virastojen verkoston asiantuntijatyöpajan jälkeen, jonka Ranska järjesti huhtikuussa ja jossa käsiteltiin vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden uhreja. Eurojust korosti, että on tärkeää suojella sekä ihmiskaupan uhreja että heidän perheitään näiden kotimaassa ja lisätä syyttäjien tietoisuutta uhreista.

2.1.5 Petokset

Petostapauksia rekisteröitiin kaikista eniten (654), ja näihin sisältyi koordinaatiokokouksia (44), koordinaatiokeskuksia (5) ja yhteisiä tutkintaryhmiä (35, joista yhdeksän oli uusia). Eurojust tuki kansallisia viranomaisia tarjoamalla asiantuntijuuttaan erityisesti arvonlisäveropetosten ja verorikosten torjunnassa sekä immateriaalioikeuksien suojelemisessa.

ALV-petostapaukset (ns. karusellipetokset) ovat erityisen monimutkaisia, ja niihin liittyy vilpillisiä elinkeinonharjoittajia, jotka tuovat ja vievät arvonlisäverottomia tuotteita eri jäsenvaltioiden läpi. Jokaisessa tämän vilpillisen kaupan vaiheessa lisätään arvonlisäveroa (joskus jopa 25 %:n verran), minkä jälkeen ketjussa mukana olleet yritykset katoavat. Lopullinen maastaviejä vaatii valtiolta arvonlisäveron palautusta ja katoaa sitten myös.

Yhteistyö sidosryhmien ja institutionaalisten kumppaneiden kanssa jatkui. Heinäkuussa Eurojust ja Euroopan unionin teollisoikeuksien virasto (European Union Intellectual Property Office, EUIPO), joka aiemmin tunnettiin nimellä Sisämarkkinoiden harmonisointivirasto (Office for Harmonization in the Internal Market, OHIM), allekirjoittivat yhteisymmärryspöytäkirjan laajentaakseen jo olemassa olevaa hedelmällistä yhteistyötä, jonka tavoitteena on tu-

kea immateriaalioikeusrikkomuksia koskevien tapausten parissa työskenteleviä eurooppalaisia syyttäjiä. Yhteisymmärryspöytäkirja mahdollistaa erityisten yhteistyöprojektien, kuten syyttäjiä tukevien yhteisten seminaarien, koulutuksen ja tiedonhankinnan kehittämisen edelleen. Lisäksi yhteisymmärryspöytäkirja vahvistaa Euroopan immateriaalioikeussyyttäjien verkoston (European Intellectual Property Prosecutors Network, EIPPN) valmiuksia.

Lokakuussa Eurojust järjesti yhdessä EU:n puheenjohtajavaltio Slovakian kanssa taktisen kokouksen oikeudellisesta yhteistyöstä verorikosasioissa. Kokoukseen osallistui petosten torjuntaan erikoistuneita korkean tason syyttäjiä jäsenvaltioista, Sveitsistä ja Yhdysvalloista (ks. kohta 4.2). Eurojust osallistui marraskuussa pidettyyn Euroopan parlamentin julkiseen käsittelyyn, joka koski rahanpesua ja veropetosten torjuntaa, ja jonka aiheena oli: *kuka varmistaa sääntöjen noudattamisen ja toimeenpanon?*

Eurojust liittyi sidosryhmien neuvoa-antavan komitean jäseneksi Europolin immateriaalioikeusrikosten vastaisessa koordinoitussa koalitiossa (Intellectual Property Crime Coordinated Coalition), joka perustettiin heinäkuussa 2016 tuomaan yhteen julkisen ja yksityisen sektorin sidosryhmiä

Tason II kokouksessa sovittu korruptiotapausstrategia

Espanjassa aloitettiin kansainvälisen kaupan korruptiota ja siihen liittyvää rahanpesua koskeva tutkinta vuonna 2013, kun Luxemburg lähetti oikeusapupyynnön, jossa ilmoitettiin, että osaa kyseisessä jäsenvaltiossa harjoitetusta rikollisesta toiminnasta saatettiin johtaa Espanjasta käsin. Laittomissa toimissa oli osallisina julkisia laitoksia Angolassa sekä julkisia ja yksityisiä yhtiöitä Espanjassa. Rikosten oletetut tekijät olivat johtajia espanjalaisessa julkisessa yhtiössä, jolle oli annettu tehtäväksi toimittaa ajoneuvoja, uniformuja ja muita tarvikkeita Angolan kansalliselle poliisille. Luxemburgin tutkintatuomari sulki tapauksen virallisesti lokakuussa 2014 ja luovutti sen espanjalaisille viranomaisille vuoden 2000 oikeusapua koskevan yleissopimuksen 7 artiklan mukaisena oma-aloitteisena tiedonvaihtona.

Tutkimukset Luxemburgissa ja Espanjassa olivat paljastaneet, että angolalaiset viranomaiset olivat maksaneet yli 150 miljoonaa euroa espanjalaiselle yhtiölle kiinalaisen pankkitilin kautta. Kyseinen espanjalainen yhtiö oli kuitenkin toimittanut Angolaan poliisin tarvikkeita vain arviolta 50 miljoonan euron arvosta. Henkilöiden

Angolassa ja Espanjassa oletettiin kavaltaneen jäljelle jääneet 100 miljoonaa euroa. Epäillyt loivat pankkitilien ja pöytälaatikkoyritysten verkoston Angolassa, Euroopassa ja Aasiassa salatakseen varastettujen rahojen lopullisen päämäärän noudattaen klassisen rahanpesukuvion peräkkäisiä vaiheita: sijoitus, harhautus ja palautus.

Todistajien lausuntojen ja Angolassa käytettyjä pankkitilejä koskevien tietojen keräämiseksi espanjalaiset viranomaiset lähettivät vuonna 2003 solmitun korruption vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen perusteella Angolaan keskinäisen oikeusapupyynnön helmikuussa 2015. Koska pankkien ja henkilöiden eri Euroopan maissa oletettiin myös olevan osallisina rikoksissa, espanjalaiset viranomaiset ottivat yhteyttä Eurojustiin kesäkuussa 2015, pyytäen alunperin tietoja Luxemburgiin, Belgiaan ja Sveitsiin aiemmin lähetettyjen oikeusapupyynnöjen toimeenpanovaiheista OECD:n kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan ulkomaisiin virkamiehiin kohdistuvan lahjonnan torjuntaa koskevan yleissopimuksen perusteella.

Espanjan kansallinen osasto piti **tason II kokouksen** Belgian kansallisen osaston ja sveitsiläisen yhteyssyyt-täjän kanssa sopiakseen yhteistyöstrategiasta. Tämän tuloksena Eurojust avusti useiden Sveitsiin ja Belgiaan lähetettyjen keskinäisten oikeusapupyynnöjen toimeenpanossa tietojen saamiseksi epäiltyjen pankkitileistä ja tilien pikaiseksi jäädyttämiseksi. Kun tapaus eteni ja lisää todisteita kerättiin, Espanja laati keskinäiset oikeusapupyynnöt Ranskaan, Italiaan, Portugaliin ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan lokakuussa 2015. Yhteistyötä koskevien tarpeiden määrittämiseksi Eurojust toimitti analyysin, joka koski käytettyä rahanpesukuviota ja epäiltyjä, sekä yhteenvedon oikeusapupyynnöjen toimeenpanovaiheista.

Eurojust avusti espanjalaisia viranomaisia, kun Angolaan laadittiin täydentävä oikeusapupyyntö, jossa angolalaisia viranomaisia pyydettiin nostamaan syyte neljää epäiltyä vastaan. Alkuperäisen ja täydentävän keskinäisen oikeusapupyynnön toimeenpanemiseksi Portugalin kansallinen osasto suositteli avuksi angolalaista syyttäjää, joka toimii portugalinkielisten maiden yhteisön (Community of Portuguese Language Countries, CPLP) yhteysviranomaisena kansainvälisessä oikeudellisessa yhteistyössä. Tämä toimenpide johti onnistuneeseen yhteistyöhön angolalaisten viranomaisten kanssa, ja lokakuuhun 2016 mennessä oikeusapupyynnöt oli toimeenpantu.

Menestyksekkäiden tutkintojen ja Eurojustin välityksellä tapahtuneen kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön tuloksena menettelyt aloitettiin Espanjassa eräitä epäiltyjä vastaan vuonna 2016.

ja luomaan synergioita immateriaalioikeusrikosten torjunnassa toimivien eri tahojen toimenpiteiden välille.

2.1.6 Korruptio

Korruptio horjuttaa luottamusta julkiseen ja yksityiseen sektoriin. Eurojust on sitoutunut tukemaan jäsenvaltioiden syyttäjä- ja oikeusviranomaisia korruption torjunnassa ja se käsitteli 74 korruption liittyvää tapausta, järjesti 15 koordinaatiokokousta ja tuki kahta yhteistä tutkintaryhmää, joista toinen oli uusi.

Jakaakseen tietoa mahdollisille operatiivisille kumppaneille työstään korruption parissa Eurojust isännöi vierailuja, joihin osallistui edustajia Corruption Hunters' Network-verkostosta sekä kahdesta ukrainalaisesta virastosta; Ukrainan kansallisesta toimistosta, joka on toimivaltansa alaisuuteen kuuluvien ylempien virkamiesten korruption rikosten tutkinnasta vastuussa oleva valtiollinen lainvalvontaviranomainen, ja erityisestä korruption vastaisesta syyttäjävirastosta, joka on vastuussa kansallisen toimiston tutkimien tapausten syytetoimista.

Eurojust on toiminut tarkkailijana Camden Asset Recovery Inter-Agency Network (CARIN) -verkostossa ja varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavien toimistojen foo-

rumissa (Asset Recovery Offices Platform; Rikoshyödyn jäljittämisestä vastaavien organisaatioiden foorumi, ARO) vuodesta 2004 ja 2008 lähtien, tässä järjestyksessä.

2.1.7 Huumausainerikokset

Eurojust käsitteli merkittävän määrän huumausainerikostapauksia (254), joihin sisältyi koordinaatiokokouksia (41), koordinaatiokeskuksia (1) ja yhteisiä tutkintaryhmiä (24, joista 13 olivat uusia). Eurojust teki tiivistä yhteistyötä institutionaalisten kumppaneiden kanssa vahvistaakseen jäsenvaltioiden kykyä käsitellä tehokkaasti uhkia, joita uusista psykoaktiivisista aineista on muodostumassa, sekä järjestää valvottuja läpilaskuja.

Marraskuussa Eurojust ja Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (EMCDDA) julkaisivat raportin nimeltä *New psychoactive substances in Europe: legislation and prosecution – current challenges and solutions* (*Uudet psykoaktiiviset aineet Euroopassa: lainsäädäntö ja syytetoimet – tämänhetkiset haasteet ja ratkaisut*). Raportin tarkoitus on auttaa kansallisia viranomaisia, jotka ovat saaneet vastaansa uusien psykoaktiivisten aineiden eurooppalaisten markkinoiden nopean kasvun, joka on haastanut niitä löytämään sopivia ja tehokkaita valvontamekanismeja. Raportissa yhdistyvät Eurojustin operatiivinen kokemus

huumeisiin liittyvissä rajat ylittävissä syytetoimissa sekä Euroopan unionin tuomioistuimen 10. heinäkuuta 2014 antaman lääkkeitä koskevan tuomion analyysi (yhdistetyt tapaukset C-358/13 ja C-181/14) ja EMCDDA:n huumeiden seuranta- ja analyysivalmiudet.

Eurojust antaa kansallisille viranomaisille neuvoja valvottujen läpilaskujen aikana kerättyjen tietojen muuttamisesta todisteiksi ja mahdollistaa keskinäisiä oikeusapupyynnöitä seuraavan tiedon ja asiakirjojen vaihdon. Lokakuussa 2015 kollegio järjesti teemakeskustelun oikeudellisista vaatimuksista ja operatiivisista ongelmista, jotka liittyvät valvottuihin läpilaskuihin (ks. [Eurojustin vuosikertomus 2014](#), s. 60). Eurojust jatkoi yhteistyötä Euroopan neuvoston ja Europolin kanssa mahdollisten synergioiden tunnistamiseksi ja jakoi raporttinsa *Legal and Operational Issues Identified by Eurojust in Controlled Deliveries (Eurojustin tunnistamat valvottuihin läpilaskuihin liittyvät oikeudelliset ja operatiiviset ongelmat)* asiaan liittyvissä EMPACT-projekteissa. Eurojust osallistuu Pompidou-ryhmän (Euroopan neuvosto) hankkeeseen laatia valvottuja läpilaskuja koskeva opas, joka odotetaan julkaistavan vuonna 2017.

2.1.8 Liikkuvien järjestäytyneiden rikollisryhmien tekemät omaisuusrikokset

Liikkuvien järjestäytyneiden rikollisryhmien (MOCG) harjoittama järjestäytynyt omaisuusrikollisuus kattaa useita rikoksia, joihin lukeutuvat mm. ajoneuvoihin kohdistuneet rikokset, metallivarkaudet, taskuvarkaudet, ryöstöt ja sarjamurrot. Eurojust avusti 199 tapauksessa, järjesti 19 koordinaatiokokousta ja tuki 12:tä yhteistä tutkintaryhmää, joista neljä oli uusia. Eurojust järjesti kaksi koordinaatiokeskusta, jotka käsitelivät ajoneuvoihin kohdistunutta rikollisuutta.

Kolmevuotinen ohjelma, jonka Eurojust ja Espanja olivat yhdessä kehittäneet järjestäytyntä omaisuusrikollisuutta koskevaan EMPACT-projektiin kuuluvan operatiivisen

toiminnan puitteissa, päättyi Eurojustin kesäkuussa järjestämään seminaariin, johon osallistui järjestäytyneiden omaisuusrikosten tutkinta- ja syytetoimien asiantuntijoita, joihin lukeutui myös kansallisia oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten edustajia jäsenvaltioista, Norjasta ja Islannista sekä komissio, CEPOL ja Europol. Seminaarin tavoite oli lisätä tietoisuutta järjestäytyntä omaisuusrikollisuutta ja liikkuvia järjestäytyneitä rikollisryhmiä koskevien tutkinta- ja syytetoimien ainutlaatuisista ominaisuuksista lainvalvontaviranomaisten, syyttäjien ja tuomareiden keskuudessa sekä vaihtaa näkemyksiä mahdollisista oikeudellisista porsaanrei'istä ja käytännön vaikeuksista sekä löytää parhaita käytäntöjä.

Joulukuussa julkaistu lopullinen raportti sisälsi yhteenvedon keskusteluista ja havainnoista, sekä päätelmiä kolmevuotisesta ohjelmasta. Raportissa todettiin, että vaikka järjestäytyntä omaisuusrikollisuutta koskeviin tutkinta- ja syytetoimiin ei vaikuta liittyvän merkittäviä oikeudellisia porsaanreikiä, kansallisten viranomaisten olisi kuitenkin muutettava nykyisiä käytäntöjään ja strategioitaan erityisesti niiden resurssien ja menetelmien osalta, joita käytetään muun vakavan järjestäytyneen rikollisuuden monimutkaisissa tutkintatoimissa (esim. rikostekniset todisteet [DNA] tai erityiset tutkintatekniikat [esim. viestinnän sieppaaminen]) ja lisättävä kansainvälisen yhteistyön määrää, myös Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston kanssa.

2.1.9 EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavat rikokset

Eurojustin operatiivinen tuki tapauksissa, joissa käsitellään rikoksia, jotka suoraan tai välillisesti vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa EU:n taloudellisiin etuihin (PIF-rikokset), säilyi samalla tasolla kuin vuonna 2015; 11 koordinaatiokokousta ja viisi yhteistä tutkintaryhmää, joista yksi oli uusi. Vuonna 2016 rekisteröityjen PIF-tapausten määrä kuitenkin laski 69 tapauksesta 41 tapaukseen. Eurojustin tilastoisia ALV-petokset muodostavat erillisen kategorian.

2.2 Mafiatyyppisiä rikollisjärjestöjä koskevat Eurojustin tapaukset

Vuoden 2012 jälkeen yli 145 Eurojust-tapausta on koskenut Italian mafiatyyppisiä järjestäytyneitä rikollisryhmiä, kuten Cosa Nostraa, Camorraa ja 'Ndranghetaa. Eurojustin tapaukset vahvistavat Italian mafiatyyppisten järjestäytyneiden rikollisryhmien ylikansallisen luonteen, joka vuosien varrella on vahvistanut niiden globaaleja suhteita maailman muihin erityisesti laitonta huumausainekauppaa ja rahanpesua harjoittaviin rikollisryhmiin.

Sen lisäksi, että Italiassa harjoitetusta laittomasta toiminnasta saatuja tuottoja pestään ulkomailla, nämä järjestäytyneet rikollisryhmät ovat merkittävässä määrin soluttautuneet lailliseen talouteen monissa jäsenvaltioissa (kuten Espanjassa [joka on erityisesti Italian Comorran suosiossa], Alan-

komaissa, Romaniassa, Ranskassa, Saksassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa) esimerkiksi vaarallisten italialaisten karkureiden ja heidän kumppaniverkostojensa ja yhteyshenkilöidensä läsnäolon kautta. Tällainen soluttautuminen tapahtuu yleensä suoraan järjestäytyneen rikollisryhmän kumppaneiden tai bulvaanien toimesta kiinteistösijoitusten ja julkisten tai yksityisten hankintojen kautta erityisesti rakennusalaalla, julkisissa palveluissa ja jätehuollossa.

Italian rikoslainsäädännön mukaan 'rikollisjärjestöön kuuluminen' on itsenäinen rikos, josta voi saada pitkän vapausrangaistuksen Italian rikoslain artikloiden 416 ja 416bis nojalla, kuten järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevan neuvoston puitepäättöksen 2008/841/YOS 2 artikla

edellyttää. Kaikki jäsenvaltiot eivät kuitenkaan ole antaneet samanlaisia säännöksiä, jotka määrittävät 'rikollisjärjestöön kuulumisen' erilliseksi rikokseksi. Jos tällaisia säännöksiä on, niiden soveltaminen ja niiden rikkomuksista määrätyt rangaistukset vaihtelevat suuresti, kuten myös mahdollisuudet ja vaatimukset, jotka koskevat erityisten tutkintateknikoiden, kuten telekuuntelun, käyttöä.

Kokemus on osoittanut, että erilaisten oikeudellisten määritelmien olemassaolo sekä Italian rikoslain artiklan 416bis vastineen puuttuminen aiheuttavat oikeudelliselle yhteistyölle merkittäviä oikeudellisia ja operatiivisia ongelmia.

Eurojust on avustanut onnistuneissa operaatioissa tunnistamalla oikeudellisia haasteita ja ehdottamalla ratkaisuja, kuten yhteisten tutkintaryhmien käyttö, jotka huomioivat italialaisia järjestäytyneitä rikollisryhmiä koskevat erilaiset oikeudelliset kehykset ja syyttämismenetelmät kansallisella tasolla. Italian viranomaiset ovat Eurojustin italialaisen kansallisen osaston avulla toimittaneet tietoja kollegoilleen niissä jäsenvaltioissa, joiden alueella toimivat Italian mafia-tyyppiset järjestäytyneet rikollisryhmät aiheuttavat konkreettisen uhan, sekä avustaneet tunnistamaan ja keräämään todisteita rikoksista (usein rahanpesu) ja keskustelleet ja sopineet koordinoituista operatiivisista toimista näiden ryhmien hajottamiseen erilaisten tutkintateknikoiden, kuten telekuuntelun ja nyttemmin yhteisten tutkintaryhmien avulla. Italian kansallisen osaston rekisteröimiä tapauksia on käynnissä useita. Esimerkki tapauksesta, jossa Eurojust onnistuneesti avusti, osoittaa myös kohdatut haasteet.

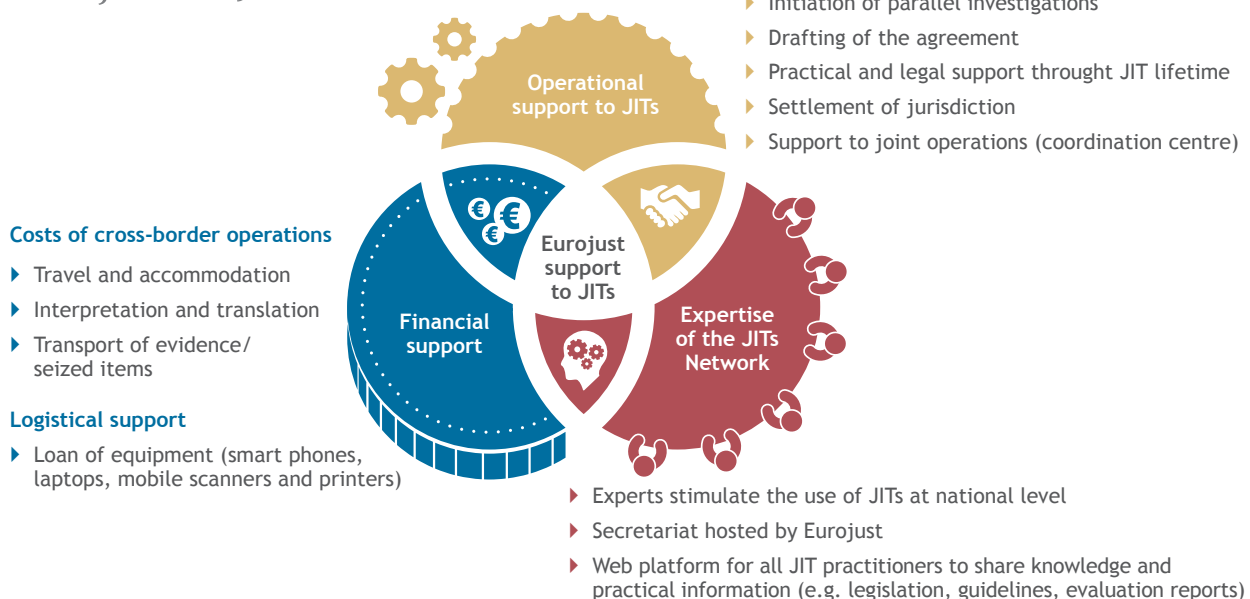
Italiassa tutkittiin Comorraan liittyvää järjestäytynyttä rikollisryhmää, joka teki kauppaa kaikenlaisilla väärennetyillä tuotteilla (esim. sähkögeneraattoreilla, moottorisahoilla, porilla ja vaatteilla). Laittomat tuotteet valmistettiin Kiinassa ja tunnettujen yritysten väärennetyt tunnisteet kiin-

nitettiin Italiassa. Tavaroita jaettiin kaikkialle maailmaan Napolin sataman kautta. Tämän lisäksi järjestäytyneen rikollisryhmän myymät sähkölaitteet ja työkalut eivät olleet EU:n turvallisuusstandardien mukaisia. Rikostoiminta oli erittäin kannattavaa (esim. 35 eurolla Kiinassa valmistettu sähkögeneraattori myytiin 400 eurolla, kun taas laillinen tuotemerkki olisi maksanut 1 250 euroa). Järjestäytyneen rikollisryhmän tukikohta oli Napolin läheisyydessä, mutta sen toiminta ulottui yli 20 maahan Euroopassa sekä myös Australiaan ja Islantiin.

Eurojustin koordinaatiotoimenpiteet auttoivat italialaisia ja muita kansallisia viranomaisia saamaan kokonaiskuvan järjestäytyneestä rikollisryhmästä ja ymmärtämään, kuinka se toimi kansallisella tasolla. Yhteisestä operatiivisesta strategiasta ja koordinoituista toimista sovittiin. Strategian painopisteenä oli kansallisten rahanpesututkintojen aloittaminen ja suorittaminen rinnakkain alkuperäisten Italiassa suoritettujen tutkintojen kanssa, jotka koskivat kuulumista mafiatyyppiseen järjestäytyneeseen rikollisryhmään. Eurojust avusti rinnakkaisissa kansallisissa tutkimuksissa ja yli 30 italialaisen oikeusapupyynnön toimeenpanemisessa. Onnistuneet operaatiot, jotka Eurojust koordinoi ja joihin Europol antoi analyttistä tukea, kulminoituivat seitsemässä jäsenvaltiossa (CZ, DE, ES, FR, IT, SE, UK) samanaikaisesti toimiin, joissa pidätettiin 67 henkilöä, tutkittiin 143 varastoa ja takavarikoitiin yli 800 tonnin verran väärennetyjä materiaaleja ja saatiin perittyä rikollisten varoja takaisin yli 11 miljoonan euron arvosta.

Eurojust otti huomioon Euroopan parlamentin 25. lokakuuta 2016 antaman päätöslauselman korruption torjunnasta ja jatkotoimenpiteistä CRIM-päätöslauselmalle, jossa komissiota pyydettiin antamaan raportti, jossa arvioidaan rikollisuuden torjuntaa koskevan neuvoston puitepäätöksen 2008/841/YOS saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Eurojust & JITs

Lähikuvassa operaatio Avalanche

Keskeiset uhat

Saksalainen tutkinta, joka koski haittaohjelmiin, verkkohuijaukseen ja roskapostiin liittyvää toimintaa harjoittavaa Avalanche-nimistä järjestäytyneitä rikollisryhmää, aloitettiin vuonna 2012, kun salaavien kiristysohjelmien aalto tartutti huomattavan määrän tietokonejärjestelmiä estäen käyttäjien pääsyn niihin. Tutkinnassa paljastui äärimmäisen pitkälle kehittynyt tekninen infrastruktuuri, jonka avulla haittaohjelmia (esim. pankkitroijalaisia ja kiristysohjelmia) levitettiin miljooniin yksityisiin ja yritysten tietokonejärjestelmiin, jolloin verkkoa operoivat rikolliset pystyivät keräämään pankki- ja sähköpostisalasanoja.

Näiden tietojen avulla rikolliset pystyivät tekemään pankkisiirtoja uhriensa tileiltä. Tuotot ohjattiin sitten rikollisille käyttäen infrastruktuuria, joka oli erityisesti kehitetty rikollisesta toiminnasta saatujen tuottojen turvaamiseen. Haittaohjelmien globaalien massahyökkäysten käynnistämisen ja ohjaamisen lisäksi Avalanche-verkostoa käytettiin rahamuulien rekrytointikampanjoissa. Avalanche-infrastruktuuri oli luotu tavalla, joka kesti alasajoja ja lainvalvontaviranomaisten toimenpiteitä äärimmäisen hyvin (ns. 'double fast-flux' -tekniikan avulla).

Eurojust ja Europol

Tarve laajalle kansainväliselle yhteistyölle ilmeni vuonna 2015. Saksalaiset syyttäjät ja lainvalvontaviranomaiset hakivat tukea Eurojustilta ja Europolilta. Vaikka tässä vaiheessa tiettyjä toimenpiteitä oli jo tehty verkoston osia vastaan, laajaa yhteistyötä ei ollut aloitettu, eikä rikoksiin syyllistyneitä henkilöitä tunnistettu.

Useita operatiivisia kokouksia ja koordinaatiokokouksia, jotka toivat yhteen monia jäsenvaltioita ja kolmansia maita, Yhdysvallat ja Azerbaidžan mukaan lukien, järjestettiin Europolissa ja Eurojustissa, jotka tekivät keskenään tiivistä yhteistyötä. Ennen viimeistä koordinaatiokokousta Eurojustissa pidettiin tason II kokous, johon saksalaiset ja yhdysvaltalaiset syyttäjät ja lainvalvontaviranomaiset poikkeuksellisesti osallistuivat yhdessä rajatun ryhmän kanssa maita, jotka eivät olisi läsnä seuraavassa koordinaatiokokouksessa. Operatiivisissa kokouksissa ja koordi-

Eurojust tuki asiaan liittyvien oikeusviranomaisten työtä kartoittamalla tarpeellisten toimenpiteiden toteuttamiseen vaaditut oikeudelliset edellytykset sekä avustamalla pyyntöjen laatimisessa ja pikaisessa toimeenpanossa.

Euroopan kyberrikostorjuntakeskus tuki tutkintaa mahdollistamalla turvallisen tiedonvaihdon, antamalla syvällisiä analyysejä ja edistynyttä digitaalista rikosteknistä tukea sekä edistämällä lainvalvontaviranomaisten ja yksityisten kumppaneiden välistä yhteistyötä.

naatiokokouksissa suunniteltiin yhteinen globaali operaatiopäivä ja selvitettiin oikeudellisia ongelmia ja konsepteja, joita tähän kyberrikollisuuden muotoon liittyi.

Vaikutus

Avalanche-infrastruktuuria oli käytetty vuodesta 2009 lähtien, ja verkkopankkijärjestelmiin keskittyneet kyberhyökkäykset olivat aiheuttaneet arviolta 6 miljoonan euron vahingot jo yksin Saksassa. Lisäksi Avalanche-verkoston kautta toteutettuihin haittaohjelmaiskuihin liittyvien rahallisten menetysten arvioitiin olevan satoja miljoonia euroja ympäri maailman, vaikka tarkkojen laskelmien teko oli vaikeaa alustan kautta hallinnoitujen haittaohjelmien perheiden suuren määrän vuoksi. Aluksi operaatiopäivää suunniteltiin vuodelle 2015. Tätä operaatiopäivää kuitenkin siirrettiin vuoden 2016 loppupuolelle, jotta rikoksiin syyllistyneet henkilöt voitaisiin tunnistaa läheisessä yhteistyössä yhdysvaltalaisen viranomaisten kanssa.

Vaikka suvereniteettia koskevia huolenaiheita otettiin esiin, koska alas ajettavia palvelimia sijaitsi useilla eri toimivalta-alueilla, ongelmat ratkaistiin viranomaisten kesken käydyissä keskusteluissa. Vastaavasti epäiltiin, että eri osallistujamaiden lainsäädäntö ei mahdollistaisi ns. syntymättömien verkkotunnusten takavarikointia. Eurojustin nimittämä kyberrikollisuuden kansallinen asiantuntija pystyi kuitenkin kertomaan, että tässä tapauksessa ongelmaa ei syntyisi, koska kyseisten verkkotunnusten tila muuttuisi syntymättömästä syntyneeksi siihen mennessä, kun toimenpiteisiin ryhdyttäisiin. Hän jatkoi kansallisten osastojen ja viranomaisten neuvonantajana koko tutkimuksen ajan. Lisäksi hän toimitti Eurojustin yhteysverkoston ulkopuolisten maiden oikeusviranomaisten yhteystietoja.

Yksityinen sektori

Yli 130 teratavun tietomäärän analysoimiseksi ja bottiverkon palvelinrakenteen määrittämiseksi aloitettiin yhteistyö useiden voittoa tavoittelemattomien ja yksityisen sektorin kumppaneiden kanssa. Tämä johti palvelinten alasajoon ja koko rikosverkoston luhistumiseen. Kumppaneihin kuuluivat saksalainen *Fraunhofer-Institut für Kommunikation, Informationsverarbeitung und Ergonomie*, Shadowserver

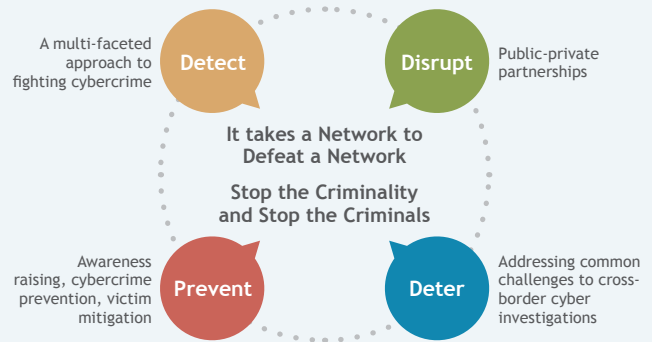
Foundation, Registrar of Last Resort ja ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers). Muilla kumppaneilla, kuten INTERPOLilla ja IberRedillä (Ibero-American Network for International Legal Cooperation) oli myös tärkeä rooli, erityisesti yhteisen operaatiopäivän suunnittelemisessä. IberRed toimi yhteytenä espanjankielisiin maihin, pääasiassa Etelä-Amerikassa.

Tulokset

Operaatiopäivänä marraskuussa 2016 Europol johti komentopaikkaa, jossa Eurojust osallistui ja tarjosi välitöntä tukea operaatiopäivään osallistuville oikeusviranomaisille. Komentopaikassa saksalainen syyttäjä ja poliisit työskentelivät yhdessä osallistuvien maiden ja alan yksityisten yhteistyökumppaneiden kanssa varmistaakseen laajamittaisen operaation onnistumisen. Syyttäjät ja tutkijat 29:stä eri maasta antoivat korvaamattoman tukensa tälle globaalille verkostontuhoamisoperaatiolle.

Ensimmäiset tulokset olivat viiden henkilön pidätys, 37 tilan kotietsintä ja 39 palvelimen takavarikointi. Haittaohjelmien uhreja löytyi yli 180 maasta. Tämän lisäksi 221 palvelinta poistettiin verkosta lähettämällä väärinkäyttöilmoituksia hosting-palveluiden tarjoajille. Liikenne yli 800 000:lta laittomaan infrastruktuuriin liittyvältä verkkotunnukselta ohjattiin muualle, ja erityisiä verkkosivustoja luotiin yleisön avuksi haittaohjelmien poistamiseen tietokoneilta ja laittoman pääsyn estämiseen tulevaisuudessa.

Kokemuksesta opittua

Asianosaisten maiden auttamiseksi niiden tutkinnoissa Eurojustin ja Europolin läheinen yhteistyö yhteisten koustien järjestämisessä säästi sekä aikaa että rahaa.

Tämä operaatio osoitti, että suuri ja pitkälle kehittynyt rikollisverkosto voidaan tuhota vain, jos julkiset ja yksityiset tahot tekevät yhteistyötä. Kyberrikollisuus on globaali ilmiö ja edellyttää viranomaisten välistä yhteistyötä, joka joskus voidaan toteuttaa tehokkaimmin toimijoiden alueellisia verkostoja hyödyntämällä.

Jokainen menestyvä kyberrikollisuushanke perustuu liiketoimintamalliin. Ottamalla Avalanche-verkoston liiketoimintamallin kohteeksi ja löytämällä tapoja rikoksiin syyllistyneiden henkilöiden ja teknisen infrastruktuurin häiritsemiseen sekä tunnistamalla ja tukemalla uhreja, yksi viime vuosien kehittyneimmistä kyberrikollisuusverkostoista pysäytettiin tehokkaasti. Operaatioista saatiin kyberrikollisuuden liiketoimintamalliin liittyviä arvokkaita tietoja. Lisäksi yhteistyössä toimineiden julkisten ja yksityisten tahojen välille rakennettu luottamus tulee osoittautumaan korvaamattomaksi eduksi tulevaisuuden taisteluissa kyberrikollisuutta vastaan. Operaatiopäivästä lähtien tapauksessa käytetty lähestymistapa on kyberrikosten tutkijoiden ja syyttäjien keskuudessa katsottu parhaaksi käytännöksi.

Johtava syyttäjä **Frank Lange** sanoi:

Luotettava ja nopea kansainvälinen yhteistyö, joka ylitti perinteiset oikeusapukeinot, oli keskeistä Avalanche-tapauksen onnistumisen kannalta. Eurojustin ja Euroopan kyberrikostorjuntakeskuksen rooli yhteistyöhengen luomisessa oikeudellisten tahojen ja poliisin välille oli merkittävä. Koordinaatiokokousten järjestäminen Eurojustissa sekä operatiivisten kokousten järjestäminen Europolissa, sekä näiden osapuolien jatkuva tuki tiedon ja pyyntökirjeiden toimittamisessa niiden oikeille vastaanottajille, loi pohjan todelliselle monikansalliselle lähestymistavalle. Olemme todella kiitollisia.

Eurojustin
yhteistyösuhteet

3.1 Yhteistyö Europolin kanssa

Yhteistyötä vahvistettiin Eurojustin ja Europolin välisten operatiivisten asioiden ja strategisten asioiden ohjauskomiteoiden työn kautta. Komiteoissa keskusteltiin useista aiheista, kuten Eurojustin tuesta Europolin yhteyspisteille ja vuoden 2016 yhteisistä operaatiopäivistä sekä tuomioon perustumatonta menetetyksi tuomitsemista koskevasta CARIN-kyselystä, tietojen säilyttämistä koskevasta projektista, yhteisten tutkintaryhmien rahoituksesta ja vaihto-ohjelmasta. Yhteinen vuosikertomus 2015 jätettiin neuvostolle ja komissiolle 19. toukokuuta.

Eurojust selvittää toimenpiteitä, joita vaaditaan sillan rakentamiseksi Eurojustin ja Europol-keskusten välille. Eurojustin ja Europolin välisessä korkean tason kokouksessa Eurojustin edustajien lähettäminen Euroopan terrorismintorjuntakeskukseen (ECTC) ja ihmisten salakuljetusta tutkivaan eurooppalaiseen keskukseen (EMSC) sai kannatusta, koska Eurojustin nimittämän kyberrikollisuuden kansallisen asiantuntijan sijoittamisesta Euroopan kyberrikostorjuntakeskukseen oli hyviä kokemuksia.

Tiedonvaihto aikataulun mukaisista operatiivisista kokouksista Europolissa ja koordinaatiokokouksista Eurojustissa jatkui säännöllisenä. Europol osallistui 87 koordinaatiokokoukseen.

Eurojust osallistui operatiivisen toimintasuunnitelman mukaiseen toimintaan kaikilla EMPACTin ensisijaisen rikollisuuden aloilla ja tiimeissä. Eurojust osallistui johta-

jana, rinnakkaisjohtajana tai avustajana toimenpiteisiin, joilla lisättiin koordinoituja tutkintoja ja syytetoimia toimintasuunnitelmissa sekä tunnistettiin oikeudellisia haasteita ja parhaita käytäntöjä. Kollegio päätti rationalisoida yhteysviranomaistensa rooleja ja tehtäviä yhteyspisteiden mukaan, jotta ne vastaisivat Europolin uutta rakennetta ja Eurojustin operatiivisia ja strategisia painopisteitä.

Eurojust aloitti virallisen yhteistyön APATEn (petos) ja HYDRAn (islamilainen uskonnollinen terrorismi) kanssa, jolloin Eurojustin tukemien Europolin tiimien määrä kasvoi 25:een.

Eurojust osallistui seuraavien strategisten julkaisujen laatimiseen: *Vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskeva uhkakuva-arvio (Serious Organised Crime Threat Assessment, SOCTA)*, joka julkaistaan vuonna 2017, sekä raportin *Selvitys terrorismitilanteesta ja -suuntauksista Euroopassa (Terrorism Situation and Trend Report, TE-SAT)* kohta Tuomiot ja rangaistukset (Convictions and Penalties) sekä asiaankuuluva tilastoliite.

Europolin hallintoneuvoston hollantilaisen puheenjohtajan aloitteesta joulukuussa järjestettiin hallintoneuvoston ja Eurojustin kollegion yhteinen kokous, jonka tarkoituksena oli käydä läpi yleisiä yhteistyötä koskevia pohdintoja, edistää Eurojustin ja Europolin mandaattien parempaa ymmärtämistä sekä lisätä yhteisymmärrystä kansallisten viranomaisten palvelemiseksi paremmin.

3.2 Yhteistyö OLAFin kanssa

Eurojustin ja OLAFin yhteinen toiminta petosten, korruption ja muiden EU:n taloudellisiin etuihin vaikuttavien rikosten torjumiseksi jatkui ja korosti tehokkaan monenvälisen yhteistyön merkitystä rajat ylittävissä tapauksissa, erityisesti tiedonvaihdon ja keskinäisen osallistumisen kohdalla. OLAFin virkamiehet työskentelivät Eurojustin kanssa neljän tapauksen yhteydessä ja osallistuivat neljään koor-

dinaatiokokoukseen. Yhteistyön varmisti Eurojustin ja OLAFin yhteysryhmä mm. vaihtamalla tapauksia koskevia yhteenvetoja säännöllisesti ja tarjoamalla käytännön yhteistyötä koskevaa yhteistä koulutusta, jonka aikana toimijoille havainnollistettiin tapausten avulla, kuinka OLAFin ja Eurojustin välinen yhteistyö ja parhaat käytännöt auttavat suojelemaan Euroopan unionin taloudellisia etuja.

Kiertueet ja markkinointiseminaarit

Eurojust järjesti yhdessä vastaavien kansallisten viranomaisten kanssa *markkinointiseminaareja* Liettuassa (toukokuu), Bulgariassa (kesäkuu) ja Irlannissa (heinäkuu) sekä yhden *kiertueen* Espanjassa kertoakseen tehtävistä, työstä ja lisäarvosta, jota Eurojust tuo operatiivisiin asioihin, sekä Eurojustin asemasta Euroopan unionin oikeudellisen ja lainsäädännöllisen asiantuntijuuden keskuksena.

Näiden seminaarien osallistujat olivat syyttäjiä, tuomareita ja/tai lainvalvontaviranomaisia.

Eurojust ja koulutus

Eurojustin teemakokouksissa toimijat voivat jakaa tietoa kokemuksista ja parhaista käytännöistä. Näitä kokouksia voidaan pitää käytännön koulutuksena. Euroopan juridisen koulutusverkoston kanssa solmitun yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti Eurojust tukee rikosasioihin liittyvää oikeudellista yhteistyötä koskevaa koulutusta.

Euroopan juridisen koulutusverkoston henkilöstön vaihto-ohjelman puitteissa 16 syyttäjää tai tuomaria yhdeksästä jäsenvaltiosta (BE, BG, ES, IT, HU, AT, PL, PT, SI) osallistui pitkiin koulutusjaksoihin (3–4 kk) Eurojustin kansallisissa osastoissa tukien näiden operatiivista työtä. Eurojust myös järjesti huhtikuussa viikon mittaisen opintokäynnin, johon osallistui 27 syyttäjää/tuomaria 17 jäsenvaltiosta.

Sen lisäksi Eurojustin kansallisten osastojen jäsenet ottivat aktiivisesti osaa neljään Euroopan juridisen koulutusverkoston seminaariin, jotka järjestettiin osana rikosoikeudellista hanketta *International Judicial Cooperation in Criminal Matters in Practice: EAW and MLA simulations* (Kansainvälinen rikosoikeudellinen yhteistyö käytännössä: eurooppalaista pidätysmääräystä ja keskinäistä oikeusapua koskevat simulaatiot). Eurojustin edustajat valvovat näissä seminaareissa toimijoiden työtä ja antavat tietoja Eurojustin roolista.

CEPOLin kanssa solmitun yhteisymmärryspöytäkirjan sekä vuoden 2015 operatiivisten toimintasuunnitelmien (EMPACT) mukaisesti Eurojust tuki koulutusta eri aiheista, kuten talousrikosten tutkinnasta, valmis-teveropetosten analysoinnista, kokaiinin ja heroiinin salakuljetuksesta, terrorismin torjunnasta ja vieras-taistelijoista, tuoteväärennöksistä sekä immateriaalioikeuksista, ihmiskaupasta ja laittoman maahantulon järjestämisestä.

Yhdessä CEPOLin, Euroopan juridisen koulutusverkoston ja JIT-verkoston sihteeristön kanssa Eurojust jatkoi osallistumista kurssille *Joint Investigation Teams* (Yhteiset tutkintaryhmät).

Lisäksi osana EU:n rahoittamaa IPA 2014 -projektia, *International Cooperation in Criminal Justice: the Prosecutors' Network of the Western Balkans* (Kansainvälinen rikosoikeudellinen yhteistyö: syyttäjien verkosto Länsi-Balkanin maissa), Eurojust järjesti koulutusta ja isännöi viikon mittaista opintokäyntiä Länsi-Balkanin maiden toimijoille heinäkuussa.

3.3 Eurojustin suhteet kolmansiin maihin ja organisaatioihin

Yhteistyösopimukset

Lokakuun 21. päivänä Moldovan tasavallan kanssa solmitun yhteistyösopimuksen jälkeen Eurojustilla on seitsemän voimassa olevaa yhteistyösopimusta. Yhteistyösopimukset allekirjoitettiin Montenegron kanssa 3. toukokuuta ja Ukrainan kanssa 27. kesäkuuta, mutta ne eivät vielä ole astuneet voimaan. Albanian kanssa aloitettiin viralliset neuvottelut yhteistyösopimuksen solmimisesta.

Yhteyksiä Bosnia ja Hertsegovinaan, Brasiliaan, Georgiaan, Israeliin, Meksikoon, Serbiaan, Tunisiaan ja Turkkiin ylläpidettiin yhteistyön tehostamismahdollisuuksien kartoittamiseksi. Lisäksi arvioitiin voimassa olevien yhteistyösopimusten säännösten toteuttamista käytännössä. Tähän liittyen Sveitsin ja Norjan kanssa pidettiin säännöllisiä konsultointikokouksia.

Kolmansiin maihin liittyvien tapausten käsittely

Eurojust avusti 300 tapauksessa, joihin liittyi 61 eri kolmatta maata. Tapaukset koskivat pääasiassa petoksia ja rahanpesua. Kolmannet maat olivat edustettuina 50 koordinaatiokokouksessa, ja Sveitsi, Yhdysvallat ja Norja osallistuivat useimmin. Sveitsi ja Norja osallistuivat myös koordinaatiokeskuksiin. Kolmansia maita osallistui 14:ään Eurojustin tukemaan yhteiseen tutkintaryhmään (ks. kohta 1.4).

Eurojustin yhteyssyyttäjät

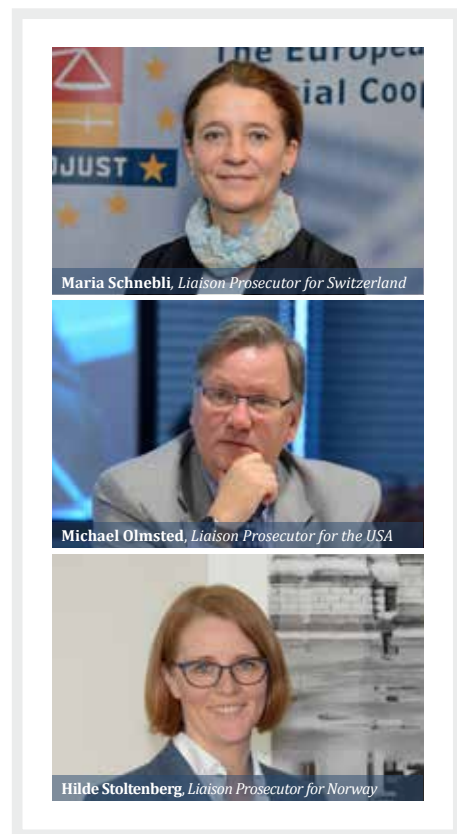
Yhteyssyyttäjän nimityksen oikeudellisena edellytyksenä on yhteistyösopimus. Eurojust on nimittänyt kolme yhteyssyyttäjää; yksi Norjasta, yksi Yhdysvalloista ja yksi Sveitsistä.

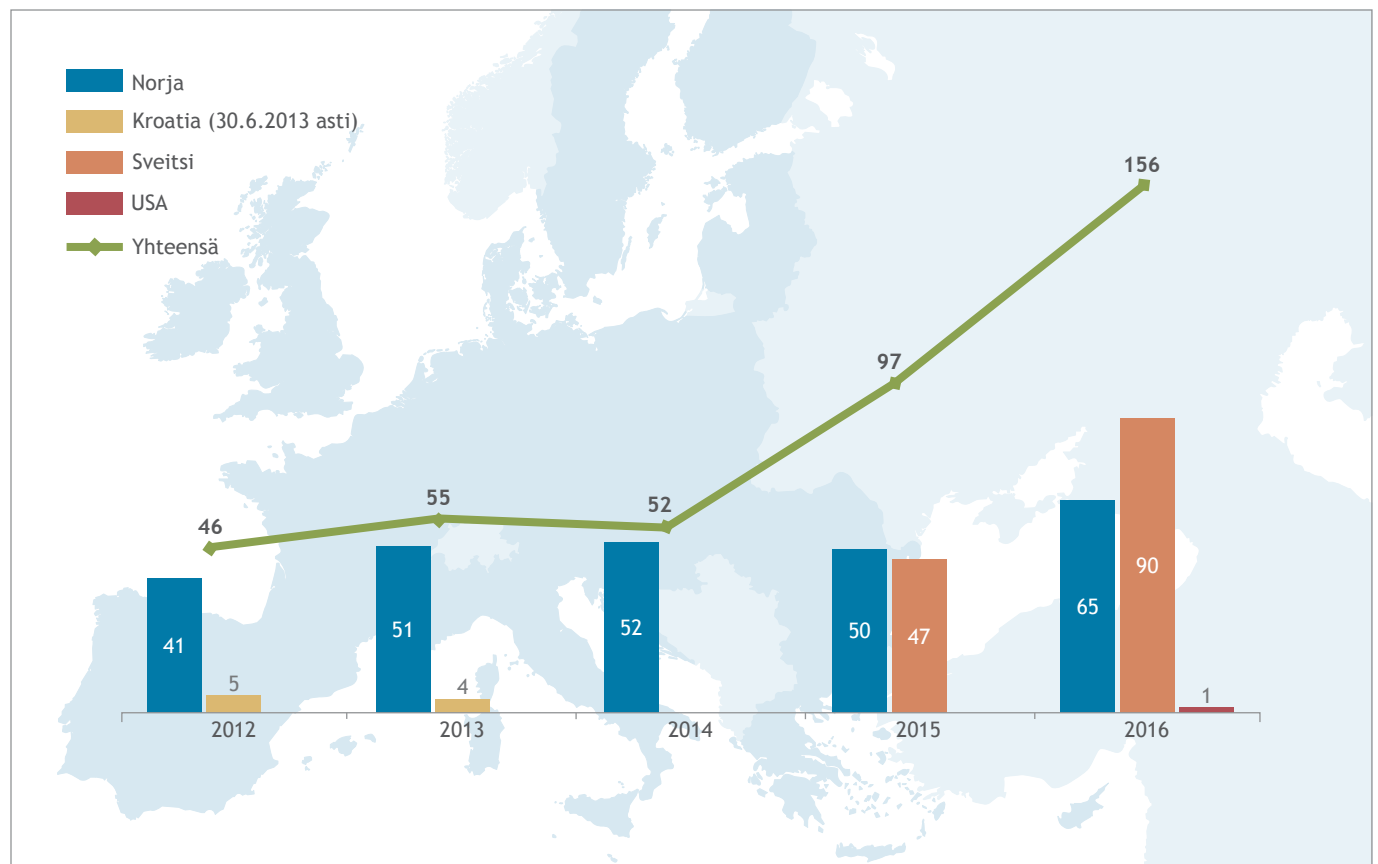
Sveitsin yhteyssyyttäjä rekisteröi 90 tapausta, joista suurin osa koski huijauksia ja petoksia, rahanpesua, korruptiota ja henkeen, ruumiilliseen koskemattomuuteen tai henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvia rikoksia, sekä järjesti viisi koordinaatiokokousta ja osallistui 21 koordinaatiokokoukseen ja kahteen koordinaatiokeskukseen. Norjan yhteyssyyttäjä rekisteröi 65 tapausta, joista suurin osa koski laitonta huumausainekauppaa, ihmiskauppaa, henkeen, ruumiilliseen koskemattomuuteen tai henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvia rikoksia ja petoksia, sekä osallistui 10 koordinaatiokokoukseen ja yhteen koordinaatiokeskukseen. Yhdysvaltojen yhteyssyyttäjä rekisteröi yhden tapauksen, joka liittyi merirosvoukseen, sekä osallistui 12 koordinaatiokokoukseen. Heidän läsnäolonsa Eurojustissa ja osallistumisensa tapauksiin on katsottu olevan hyödyllistä, sillä he nopeuttavat ja helpottavat oikeudellista yhteistyötä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden toimivaltaisten viranomaisten välillä.

Eurojustin yhteysviranomaiset kolmansissa maissa

Eurojust jatkoi maailmanlaajuisen oikeudellisten yhteysviranomaisten verkostonsa laajentamista kolmansissa maissa lisäämällä yhteysviranomaiset Kolumbiaan ja Libyaan. Tällä hetkellä 41 kolmannessa maassa on Eurojustin yhteysviranomainen. Eurojustin kautta nämä yhteysviranomaiset nopeuttavat ja helpottavat oikeudellista yhteistyötä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden toimivaltaisten viranomaisten välillä.

Yhteyssyyttäjiä vuosina 2012–2016 käsittelemät tapaukset

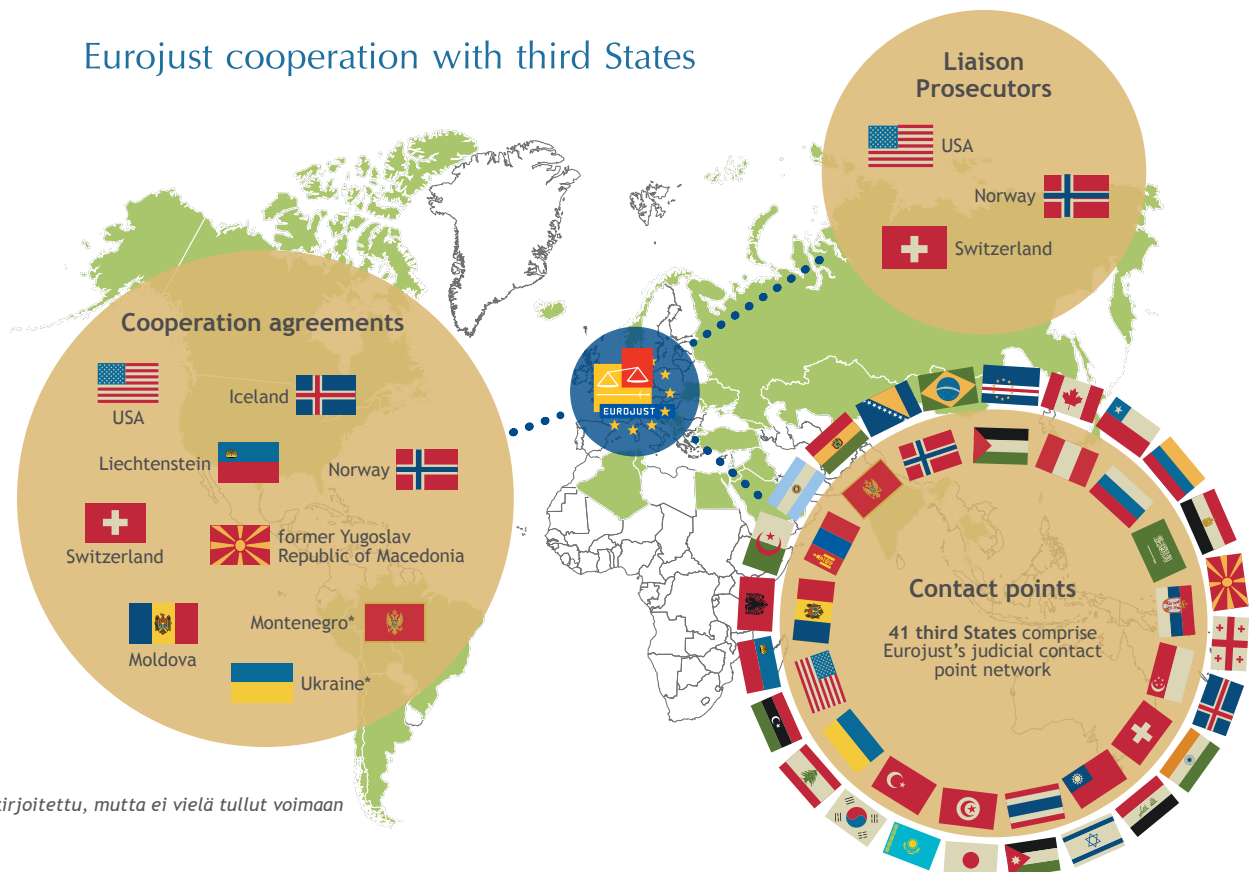
Ukrainan ja Moldovan välinen yhteistyö taidevarkauksessa

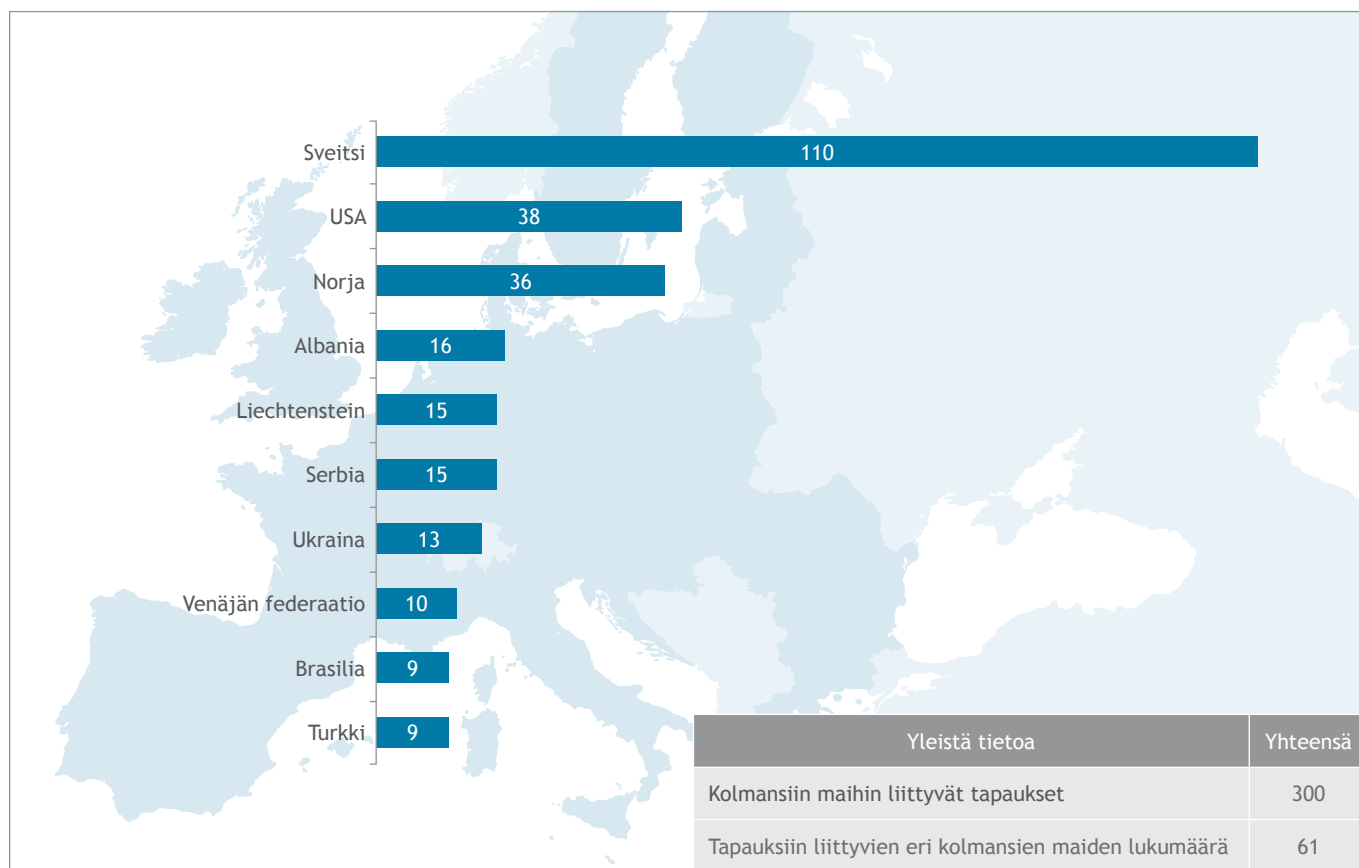
Italian syyttäväviranomainen aloitti tutkinnan, joka koski Italian Veronassa marraskuussa 2015 tapahtunutta museoryöstöä. Seitsemäntoista arvokasta taulua varastettiin, niiden joukossa Rubensin, Tintoretton ja Pisanellon töitä. Rikoksiin oletetusti syyllistyneet henkilöt kuuluivat järjestäytyneeseen rikollisryhmään, joka koostui Italian, Ukrainan ja Moldovan kansalaisista. Tapaus avattiin Eurojustissa, jotta varastetut mestariteokset löydettäisiin, rikoksiin syyllistyneet henkilöt pidätettäisiin ja maalaukset takavarikoitaisiin ja palautettaisiin turvallisesti Italiaan.

Vuoden 2016 alussa Italia lähetti kaksi keskinäistä oikeusapupyyntöä Moldovaan. Maaliskuussa pidätettiin 12 henkilöä, seitsemän Italiassa ja viisi Moldovassa. Tästä huolimatta kahta moldovalaista epäiltyä ei ollut saatu kiinni, heidän epäiltiin olevan Ukrainan Odessassa ja pitävän hallussaan kaikkia 17:ää varastettua maalusta. Huhtikuussa Eurojustissa järjestettiin koordinaatiokokous, jossa tarkistettiin, oliko muissa maissa meillä asiaan liittyviä menettelyitä, sekä pyrittiin estämään toimivaltaristiriitoja ja *ne bis in idem* -ongelmia.

Eurojustin tuki oli keskeistä kansallisten viranomaisten välisen yhteisymmärryksen saavuttamisessa ja johti sopimukseen vaihtaa äskettäisiä operatiivisia toimia koskevia tietoja ja varmisti, että Italian oikeusapupyyntö toimeenpantiin Ukrainan yhteysviranomaisen kautta. Tällä yhteysviranomaisella oli tärkeä rooli osallistujien välisen luottamuksen ja ymmärryksen rakentamisessa. Lisäksi Eurojust avusti rinnakkaisen tutkinnan aloittamisessa Ukrainassa sekä epävirallisen työryhmän perustamisessa, joka koostui asiaan liittyvien maiden tutkijoista, joiden oli tarkoitus konsultoida toisiaan toimenpiteiden koordinoimiseksi kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien vuoden 2000 yleissopimuksen 15(5) artiklan mukaisesti. Koordinaatiokokouksen tulos varmisti tapauksen nopean ratkaisemisen. Muutama päivä koordinaatiokokouksen jälkeen oikeudelliset yhteistyötoimet johtivat varastettujen mestariteoksien takaisinsaamiin Odessassa. Moldovalaiset epäillyt pidätettiin toukokuussa 2016.

Eurojust cooperation with third States

Yhteistyö kansainvälisen rikostuomioistuimen kanssa

Eurojust ja kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjänvirasto allekirjoittivat yhteistyötä koskevan aiesopimuksen vuonna 2007. Vuonna 2016 Eurojust ja kansainvälinen rikostuomioistuin tutkivat ydinrikosten (määritelty kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännössä), terrorismin ja muiden rikosten välisiä yhteyksiä. Kesäkuussa Eurojust kutsui kansainvälisen rikostuomioistuimen edustajat tapaamaan terrorismitapausten kansallisia yhteyshenkilöitä ja terrorismin torjunnan asiantuntijoita Norjasta, Sveitsistä ja Yhdysvalloista esitelläkseen

kansainvälisen rikostuomioistuimen työtä Libyassa ydinrikosten ja terrorismin välillä löydettyihin yhteyksiin liittyen. Kansainvälinen rikostuomioistuin ilmoitti olevansa halukas avustamaan keskinäisen oikeusavun järjestämisessä ja tiedonvaihdoissa tapauksissa, joissa tällaisia yhteyksiä havaitaan. Eurojust antoi kansallisille oikeusviranomaisille mahdollisuudet luoda suoria yhteyksiä kansainvälisen tuomioistuimen tutkijoihin, jotta ydinrikoksista ja terrorismiin liittyvistä rikoksista voitaisiin tehokkaasti nostaa syytteitä. Heinäkuussa tutkimusten johtaja esiteli kollegiolle kansainvälisen tuomioistuimen toimintaa, ja yhteistyön tehostamisesta keskusteltiin.

Valokeilassa Sveitsin yhteyssyyttäjä

”Minut nimitettiin Sveitsin ensimmäiseksi yhteyssyyttäjäksi Eurojustissa maaliskuussa 2015. Sveitsin kanalta yhteyssyyttäjän pysyvä virka Eurojustissa on ollut läpimurto. Sveitsi oli jo pitkään tehnyt yhteistyötä Eurojustin kanssa ennen Eurojustin ja Sveitsin välisen yhteistyösopimuksen astumista voimaan vuonna 2011. Sveitsin oikeusministeriön syyttäjänä olin toiminut Eurojustin operatiivisena yhteysviranomaisena vuodesta 2002 lähtien. Yhteyssyyttäjänä nimitykseni Eurojustiin on nyt pysyvä ja minulla on täysin varusteltu toimisto.

Vaikka Eurojust on tullut minulle tutuksi vuosien varrella, asiat ovat muuttuneet merkittävästi sen jälkeen, kun aloitin työni yhteyssyyttäjänä. Suurin ero on se, että yhteyssyyttäjänä voin avata tapauksia Eurojustissa ja olla suoraan yhteydessä kansallisiin osastoihin, joiden tukea ja yhteistyötä Sveitsin syyttäjä tarvitsee tutkimuksissaan.

Yhteyssyyttäjä voi osallistua kollegion operatiivisen kokouksen *puheenvuorokierrokseen* sekä järjestää tason II kokouksia ja koordinaatiokokouksia, joista jälkimmäisen järjestämisessä Eurojustin hallinto avustaa. Osallistun säännöllisesti Eurojustin kansallisten osastojen järjestämiin koordinaatiokokouksiin, joko tukeakseni kokoukseen osallistuvia sveitsiläisiä syyttäjiä ja tutkijoita tai edustaakseni heitä silloin, kun he eivät pääse matkustamaan Haagiin.

Eurojustiin tuloni jälkeen yksi tehtävistäni on ollut organisoida ja edistää sveitsiläisten asiantuntijoiden osallistumista keskeisillä aloilla, kuten terrorismin ja kyberrikollisuuden torjunnassa, joihin liittyen Eurojustin taktiset kokoukset ja asiantuntijaverkostot tarjoavat äärimmäisen arvokkaat foorumit.

Vaikka Eurojustia ei laajemmin tunnettukaan Sveitsissä ennen kuin aloitin työni täällä, nyt syyttäjät ovat tutustuneet Eurojustiin ja alkaneet hyödyntää sen tarjoamia mahdollisuuksia. Kuten eräs syyttäjä sanoi kierueella, joita säännöllisesti teen Sveitsissä, ”aivan uusia ulottuvuuksia on avautunut”. Tämä suuntaus näkyy tilastotiedoissa selkeästi. Vuonna 2015 avasin 47 tapausta ja vuonna 2016 tapauksia oli 90, ja määrät jatkavat kasvuaan.

Sveitsiläiset syyttäjät ottavat minuun yhteyttä kaikkiin Sveitsin rikoslain kattamiin rikoksiin liittyen, ja ”asiakkaisiini” kuuluu 26 kantonin syyttäjänvirastot maani kolmelta kielialueelta sekä oikeusministeriö. Jotkin tapauksista on helppo ratkaista, kun taas toiset ovat erittäin monimutkaisia, koskevat muita maita ja jatkuvat vuosia. Kun työ Eurojustin kanssa tulee sveitsiläisille syyttäjille tutummaksi, he uskaltavat vähitellen myös heille tuntemattomammille alueille, joista esimerkkinä ovat yhteiset tutkintaryhmät. Tällä hetkellä meillä on kaksi tapausta, joissa toimii aktiiviset yhteiset tutkintaryhmät, joihin sveitsiläiset osallistuvat, ja kolme muuta on valmisteilla. Sveitsille tämä muutos on hyvin tärkeä, eikä sitä tapahtuisi ilman Eurojustin tarjoamaa tukea.

Kuten tiedämme, yhteistyö on molemminpuolista, ja siksi olenkin vakuuttunut siitä – ja kansallisten osastojen kollegoideni reaktiot päivittäisessä työssämme vahvistavat tämän tunteen – että läsnäoloni täällä tuo lisäarvoa myös heille. Rahoituskeskuksena Sveitsi on haluttu yhteistyökumppani erityisesti talousrikoksia, rahanpesua ja korruptiota koskevissa tapauksissa. Oikeusjärjestelmämme on aika monimutkainen ja sen lisäksi kolme eri kieltämme tuovat lisähaasteita. Se, että pystyn säännöllisesti keskustelemaan vireillä olevista asioista kollegoideni kanssa ja ratkaisemaan niitä, on osoittautunut erittäin hyödylliseksi, ja tällä tavoin pystyn avustamaan kotimaassani työskenteleviä syyttäjiä tarjoamalla heille tukea ja neuvoja heidän päivittäisessä työssään.”

Maria Schnebli, lainattu julkaisusta *Aktuelle Juristische Praxis* AJP/PJA 8/2016, s. 105.

Aseellista koruryöstöä koskeva sveitsiläinen tapaus

Vuoden 2013 jälkeen liettualainen järjestäytynyt rikollisryhmä on tehnyt yli kymmenen aseellista koruryöstöä Sveitsissä. Rikoksiin syyllistyneet henkilöt uhkasivat uhreja aseilla ja käyttivät fyysistä väkivaltaa, joka johti pysyviin aivovaurioihin ainakin yhden uhrin kohdalla. Sveitsiläisen tutkinnan aikana kerätty DNA-analyysi yhdisti tekijät ryöstöihin useissa muissa Euroopan maissa, kuten Belgiassa, Tšekissä, Tanskassa, Espanjassa, Ranskassa, Saksassa, Italiassa, Alankomaissa, Itävallassa, Suomessa ja Norjassa. Varastetut arvoesineet myytiin eBayssä käyttäen tietokoneita, joiden IP-osoitteet olivat liettualaisia.

Sveitsin tutkinnat johtivat useisiin pidätyksiin, joissa Liettuan viranomaiset keskinäisen oikeusavun pohjalta avustivat. Tästä huolimatta järjestäytyneen rikollisryhmän toiminta jatkui, kun alemman tason tekijät tai 'so-tilaat' korvattiin nopeasti toisilla, eikä järjestäytyneen rikollisryhmän ylimpään tasoon ollut päästy käsiksi. Tapauksen ollessa tässä vaiheessa sveitsiläiset viranomaiset ottivat yhteyttä Eurojustiin oikeudellisen yhteistyön lisäämiseksi. Joulukuussa 2015 järjestettiin koordinaatiokokous. Vireillä olevien ja suunniteltujen Liettuaan lähetettävien oikeusapupyyntöjen toimeenpanemisessa avustamisen lisäksi kokous auttoi löytämään yhteisen strategian, jolla koko järjestäytynyt rikollisryhmä voitaisiin hajottaa johtajiin keskittymällä.

Vaikka keskinäiseen oikeusapuun perustuva yhteistyö Liettuan kanssa toimi hyvin, osallistuvat valtiot pyysivät Liettuan viranomaisia aloittamaan tutkinnan, koska rikoksiin syyllistyneet henkilöt olivat Liettuan kansalaisia ja koska Liettuassa kerätyt tiedot hyödyttäisivät tutkintoja muualla Euroopassa. Liettuan viranomaiset eivät kuitenkaan pystyneet tuolloin aloittamaan tutkintaa, koska ryöstöistä kärsineiden maiden toimittamat tiedot olivat riittämättömiä, eikä Liettuassa saatavilla olevia todisteita ollut tarpeeksi.

Yksi Sveitsin haasteista oli se, että tutkintoja, jotka koskivat järjestäytyneen rikollisryhmän toimia Sveitsin eri kantoneissa, oli useita. Asiaan liittyvien maiden välisen keskustelun avanneen ensimmäisen koordinaatiokokouksen jälkeen Eurojust tuki Sveitsin ja Liettuan viranomaisia yhteistyön tilapäisessä rajoittamisessa siten, että Sveitsiä ja Liettuaa koskevat erityiset haasteet ratkaistaisiin ensin.

Kesäkuussa 2016 Sveitsissä järjestettiin kahdenvälinen koordinaatiokokous, joka toi yhteen kaikki Sveitsin kantoneiden syyttäjät, Sveitsin liittovaltion syyttäjänviraston ja Liettuan viranomaiset. Kokouksen aikana määriteltiin erityiset yhteistyötarpeet ja sovittiin, että syytetoimien tulisi mieluiten tapahtua sekä Liettuassa että Sveitsissä, koska Sveitsissä pidätetyt epäillyt olivat suurimmaksi osin alemman tason rikollisia.

Sveitsin kantoneiden syyttäjänvirastot suostuivat hoitamaan ryöstöihin liittyvät syytteet, kun taas Sveitsin liittovaltion syyttäjä hoitaisi organisatorisia näkökohtia koskevat syytteet. Koordinaatiokokous lisäsi Liettuan ja Sveitsin viranomaisten välistä luottamusta ja auttoi luomaan suoria yhteyksiä osapuolien välille.

Vuonna 2016 saatujen positiivisten yhteistyötulosten vuoksi koordinaatiotoimien suunnitellaan jatkuvan kahdenvälisinä myös vuonna 2017.

Haasteet ja parhaat käytännöt

4

Operatiivisen ja strategisen työnsä kautta Eurojust auttaa tunnistamaan haasteita ja parhaita käytäntöjä rikosasioita koskevan oikeudellisen yhteistyön eri alueilla. Vuonna 2016 Eurojust käsitteli erityisesti tele-

kuuntelua koskevia oikeudellisia ja käytännöllisiä vaikeuksia, veropetostapauksissa ilmeneviä haasteita ja eurooppalaista pidätysmääräystä.

4.1 Telekuuntelu

Marraskuussa pidettiin kollegion teemakeskustelu, jossa vaihdettiin kokemuksia telekuunteluun liittyvistä oikeudellisista ja käytännön haasteista. Kolme pääaihetta olivat seuraavat: perinteinen telekuuntelu, salakuuntelu autoissa sekä troijalaisten kaltaisten virusten käyttö mobiililaitteissa.

Perinteinen telekuuntelu Kansallisten lakien erilaiset oikeusperiaatteet ovat yhä merkittävä haaste telekuuntelun tehokkaassa hyödyntämisessä, erityisesti todisteiden hyväksyttävyyden kannalta. Vaikka vuoden 2000 oikeusapua koskevan yleissopimuksen 4(1) artikla sallii pyytävän valtion ilmoittaa noudatettavat muodollisuudet ja menettelyt, mainittiin useita esimerkkejä, joissa molempien maiden oikeudelliset kehykset ja käytännön mahdollisuudet huomioiva kompromissiratkaisu oli löydetty. Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen valossa toimijat suosittelivat, että pyytävät viranomaiset vaatisivat tiettyjä muodollisuuksia ja menettelyitä vain silloin, kun kansallinen lainsäädäntö niitä perustellusti edellyttää. Kun jäsenvaltioilla on eri menettelymääräyksiä suojaamassa samaa oikeusperiaatetta, kuten suhteellisuusperiaatetta, telekuuntelua pyytävän jäsenvaltion tulisi huomioida telekuuntelun suorittavan jäsenvaltion menettelylliset puitteet.

Lisäongelmia ilmenee, kun telekuuntelun kohde siirtyy odottamatta jäsenvaltiosta toiseen. Jälkikäteen annettuja lupia koskevat oikeudelliset järjestelmät vaihtelevat suu-

resti maiden välillä, jolloin telekuuntelusta saatu materiaali voidaan hylätä todisteena, jos jälkikäteen annettua lupaa ei myönnetä.

Eurojust voi avustaa kansallisia viranomaisia kiireellisissä telekuuntelupyynnöissä, käännoksissä, yhteyksien luomisessa asiaankuuluviin kansallisiin viranomaisiin sekä telekuuntelupyynnöissä kolmansiin maihin.

Salakuuntelu autoissa Niin kutsutussa 'salaisessa huonevalvonnassa', johon kuuluu esimerkiksi salakuuntelulaitteiden asentaminen autoon keskusteluiden kuuntelemiseksi, ilmenee merkittäviä oikeudellisia haasteita, kun auto ylittää toisen jäsenvaltion rajan. Toisin kuin perinteisen telekuuntelun kohdalla, jota nimenomaisesti säännöstellään vuoden 2000 oikeusapua koskevan yleissopimuksen 20 artiklassa, erityistä autossa tapahtuvaa salakuuntelua koskevaa säädöstä ei rajat ylittäviin tapauksiin liittyen ole. Keskustelua käytiin laajuudesta, jolla 20 artiklaa voitaisiin soveltaa yhdenmukaisuuden perusteella, sekä tarpeesta saada lupa mailta, joiden läpi auto kulkee.

Trojjalaisten kaltaiset virukset Troijjalaisten kaltaisten virusten käyttö mobiililaitteiden käytön valvonnassa nostaa esiin suhteellisuuskysymyksiä, jotka koskevat tällaisen viestinnän erittäin tunkeilevaa luonnetta.

4.2 Veropetostapauksia koskevat haasteet

Operaatio Vertigo (ks. [Eurojustin vuosikertomus 2015](#), s. 54-55) osoitti Eurojustin antaman lisäarvon oikeudellisten vastatoimien koordinoinnissa ja koordinaatiokeskusten käytössä sekä sen, kuinka tärkeää Eurojustin varhainen osallistuminen on.

Lokakuussa järjestetyssä verorikosasioihin liittyvää yhteistyötä koskevassa taktisessa kokouksessa käsiteltiin rajat ylittävien verorikosten tutkinta- ja syytotoimiin liittyviä oikeudellisia esteitä, parhaita käytäntöjä ja ratkaisuja, yhteisten tutkintaryhmien roolia verorikostapauksissa sekä verorikosten tuottojen jäädyttämistä ja takavarikoimista.

Yhteiset tutkintaryhmät Etuja, joita yhteiset tutkintaryhmät tuovat rajat ylittävien verorikostapausten kohdalla tunnistettujen haasteiden käsittelemiseen, painotettiin, koska yhteiset tutkintaryhmät mahdollistavat todisteiden nopean keräämisen ja keskinäisen oikeusavun koordinoimisen sekä yhteisen strategian yhteisten tutkintaryhmien ulkopuolisiin maihin. Kansallisten viranomaisten välisen tiiviin yhteistyön ja koordinaation ansiosta yhteinen tutkintaryhmä voi tarjota myös mahdollisuuden oikeudellisten ongelmien ja todisteiden hyväksyttävyyttä koskevien vaatimusten ennakointiin. Mahdollisuuksia sisällyttää varojen jäädyttäminen / takaisin periminen yhteisen tutkintaryhmän tavoitteisiin sekä nimittää varojen perintään erikoistuneita asiantuntijoita yhteisen tutkintaryhmän jäseniksi korostettiin.

Jäädäyttäminen ja takavarikoiminen Suurimmat oikeudelliset esteet verorikoksesta saatujen tuottojen jäädäyttämisessä ja takavarikoimisessa ovat seuraavat: (i) jäädäyttämis- ja takavarikointipäätökset saatetaan hylätä ja jättää toimeenpanematta, jos pyytävän jäsenvaltion toimittama jäädäyttämistä koskeva todistus on puutteellinen tai epätarkka ja (ii) todistuksessa ilmoitetut summat eivät ehkä vastaa jäädäyttämisestä. Lisävaikeuksia tuo omaisuuden tai todisteiden tarkan sijainnin määrittäminen, jota jäädäyttämisestä koskeva puitepäättös 2003/577/YOS edellyttää. Lisäksi kaksoisrangaistavuustestin käyttäminen saattaa vaikeuttaa ulkomaisten jäädäyttämisestä toimeenpanoa (tunnustamista) verorikostapauksissa.

Tämän suhteen jotkin jäsenvaltiot tulkitsevat kaksoisrangaistavuusperiaatteen *in concreto*, siten, että jäädäyttämisestä koskevassa pyynnössä/päätöksessä kuvaillun teon on täytettävä pyynnön vastaanottaneen maan lainsäädännön kaikki rangaistavuutta koskevat kriteerit. Sitä vastoin kaksoisrangaistavuusperiaatteen tulkitseminen *in abstracto* riittää mahdolliseen rangaistukseen johtavien pakkokeinojen täytäntöönpanon joissakin jäsenvaltioissa. Kaksoisrangaistavuusperiaatteen edellytysten toteutumisesta arvioidaan selvittämällä, onko pyynnön vastaanottaneen valtion käytettävä toimivaltaansa rikosoikeudellisissa menettelyissä kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön yhteydessä vai ei.

4.3 Eurooppalainen pidätysmääräys

Eurojust avustaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen käytössä. Vuonna 2016 Eurojust rekisteröi 315 tapausta, jotka koskivat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon kehittämistä, mikä oli 14 prosenttia koko tapausmäärästä. Eniten pyyntöjä esitti Kreikka (65), jota seurasivat Puola (37) ja Yhdistynyt kuningaskunta (23). Eniten pyyntöjä vastaanottivat Italia (37), Saksa (34) ja Romania (34).

Eurojust kohtasi yhä kasvavan määrän tapauksia, joissa oikeusviranomaiset kohtasivat vaikeuksia eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanossa, koska määräyksen antaneen jäsenvaltion vankilaolosuhteiden väitettiin olevan puutteellisia. Eurojust on avustanut kansallisia viranomaisia eri tavoin sekä ennen Euroopan unionin tuomioistuimen virstanpylvääksi katsottua tuomiota, *Aranyosi ja Căldăraru* (yhdistetyt tapaukset C-404/15 ja C-659/15 PPU), että sen jälkeen. Eurojust suunnittelee teemakeskustelua kollegiossa vuoden 2017 alussa.

Jos eurooppalaiset pidätysmääräykset ovat ristiriidassa keskenään, eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen 16 artiklan määräyksen mukaan täytäntöönpanosta vastaava viranomainen voi pyytää Eurojustia antamaan neuvoja luovutuspaikasta, kun henkilöstä on annettu eurooppalaisia pidätysmääräyksiä kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa. Belgian, Alankomaiden, Itävallan, Portugalin ja Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisien pyynnöstä Eurojustissa avattiin kahdeksan tällaista tapausta.

Eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäätöksen 17(7) artikla määrää, että jos jäsenvaltio ei pysty noudattamaan 17 artiklassa määrättyjä määräaikoja poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi, sen täytyy ilmoittaa viivästyksen syistä Eurojustille. Kaksikymmentäviisi määräajan ylitystä rekisteröitiin, ja kolme niistä vaati jatkotoimia. Kuten edellisinkin vuosina, määräajan ylitykset keskittyivät muutamaa jäsenvaltioon (Bulgaria, Tšekki, Irlanti, Romania, Slovakia, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta). Suurin osa jäsenvaltioista ei ole ilmoittanut yhdestäkään määräajan ylityksestä Eurojustille, mikä voidaan selittää

Eurojustin lausunnot samanaikaisista eurooppalaisista pidätysmääräyksistä

Ensimmäinen tapaus koski Belgian kansalaista, joka oli osallisena huumausaineisiin liittyvissä rikoksissa Alankomaissa ja Saksassa. Belgian syyttäväviranomaiset saivat kaksi tätä henkilöä koskevaa eurooppalaista pidätysmääräystä kolmen kuukauden jakson aikana. Ensimmäisessä eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä Saksan viranomaiset pyysivät kyseisen henkilön luovuttamista asettaakseen hänet syytteeseen hänen oletetusta roolistaan kannabiksen viljelylaitoksen toiminnassa Saksassa. Toisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen toimittivat Alankomaiden viranomaiset toimeenpannaksen vapausrangaistuksen, jonka Alankomaiden tuomioistuin oli määrännyt vuonna 2013 Alankomaissa kannabista viljelleeseen rikollisjärjestöön kuulumisesta.

kahdella tavalla: joko määräaikaerikkomuksia ilmeni vain niistä ilmoittaneissa jäsenvaltioissa tai jotkut jäsenvaltiot eivät täyttäneet ilmoitusvelvollisuuttaan.

Eurojust tuotti raportin, joka koski eurooppalaiseen pidätysmääräykseen liittyviä Eurojustin tapauksia (*Eurojust's casework in the field of the EAW*) vuosina 2014–2016. Tämä raportti on jatkoa edelliselle raportille (julkaistu neuvoston asiakirjana 10269/14), ja se julkaistaan vuonna 2017. Edeltäjänsä tavoin siinä käsitellään Eurojustin roolia tähän aiheeseen liittyen, sekä operatiivisella että strategisella tasolla, ja se tarjoaa katsauksen eurooppalaisen pidätysmääräyksen käyttöön liittyvistä käytännöllisistä ja oikeudellisista ongelmista.

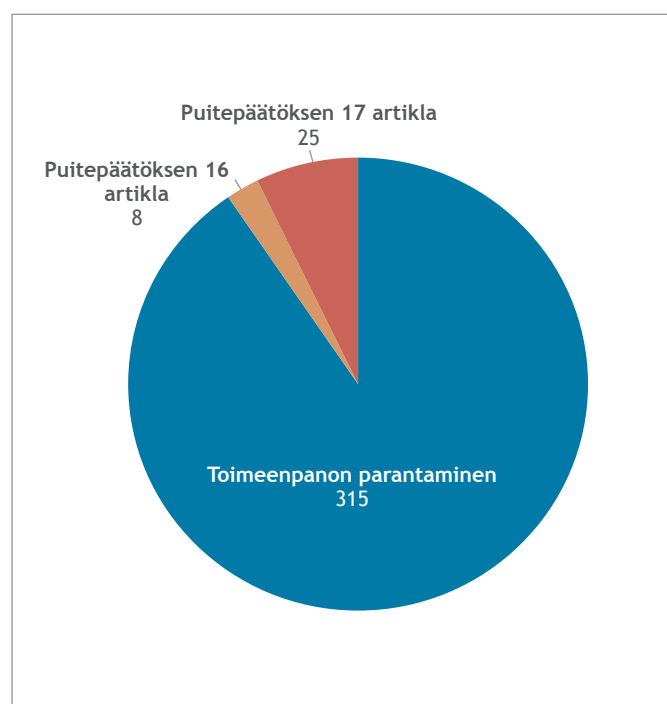
Toinen tapaus koski henkilöä, jolla oli Portugalin ja Kap Verden kansalaisuus ja joka oli kärsimässä vapausrangaistusta Ranskassa, kun yksi hollantilainen ja kaksi luxemburgilaista eurooppalaista pidätysmääräystä annettiin eri rikoksiin liittyen. Etsittyä henkilöä epäiltiin Alankomaissa aseellisesta ryöstöstä sekä tuliaseen hallussapidosta, ja Luxemburgin viranomaiset halusivat syyttää kyseistä henkilöä useista rikoksista, kuten kuulumisesta rikollisjärjestöön, murhayrityksestä sekä kiristyksestä, johon liittyy uhkailua ja väkivaltaa.

Kummassakin tapauksessa Eurojustia pyydettiin etsimään ratkaisu samanaikaisiin eurooppalaisiin pidätysmääräyksiin. Eurooppalaiset pidätysmääräykset vastaanottanut kansallinen osasto halusi tehdä yhteistyötä pidätysmääräykset antaneiden kansallisten osastojen kanssa. **Tason II kokouksia** järjestettiin sen päättämiseksi, mikä pyyntö olisi ensisijainen, ja kansalliset osastot sopivat pyytävänsä Eurojustilta samanaikaisia eurooppalaisia pidätysmääräyksiä koskevaa lausuntoa, jossa Eurojust arvioi kilpailevia pidätysmääräyksiä muodollisesti ja antaa neuvoja pyyntöjen priorisointiin liittyen. Nämä lausunnot perustuvat sovellettavaan oikeudelliseen kehykseen sekä *Eurojustin ohjeisiin samanaikaisia eurooppalaisia pidätysmääräyksiä koskeviin päätöksiin (Eurojust Guidelines for Deciding on Competing EAWs)* (ks. *Eurojustin vuosikertomus 2004*, s. 82-86). Eurojustin koordinaatiotoimien ansiosta kansalliset viranomaiset sopivat toimeenpanevansa eurooppalaiset pidätysmääräykset Eurojustin lausuntojen mukaisesti.

Belgian tapauksessa belgialainen tuomioistuin vahvisti, että kumpikin Belgian vastaanottama eurooppalainen pidätysmääräys voitaisiin toimeenpanna, mutta ei asettanut kumpaakaan määräystä etusijalle. Belgian syyttäväviranomaiset päättivät toimeenpanna pyynnöt Eurojustissa sovitulla tavalla. Koska saksalaisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen tarkoitus oli asettaa etsitty henkilö syytteeseen, tämä pidätysmääräys katsottiin ensisijaiseksi hollantilaiseen pyyntöön verrattuna.

Ranskalaisessa tapauksessa kaikki eurooppalaiset pidätysmääräykset oli annettu syyttämistarkoituksessa. Eurojustin lausunnon mukaan etsitty henkilö olisi ensin luovutettava Alankomaille, mm. siitä syystä, että hollantilainen rikostutkinta oli edennyt pisimmälle. Jotta Luxemburgin tutkintoja ei kuitenkaan vaarannettaisi, etsitty henkilö olisi luovutettava väliaikaisesti Luxemburgiin lyhyeksi ajaksi, jotta syytteeseenpanosta Luxemburgista saataisiin virallinen päätös. Lisäksi Eurojustin lausunto kehotti hollantilaisia ja luxemburgilaisia viranomaisia konsultoimaan toisiaan suoraan liittyen etsityn henkilön luovuttamiseen Alankomaista Luxemburgiin, kun Alankomaiden tuomioistuimet olisivat antaneet lopullisen tuomionsa.

EAW-tapaukset

Toimivaltaristiriitoja koskeva yhteinen suositus

Huijaustapauksessa Italiassa ja Espanjassa vuokrattuja autoja vietiin Belgiaan, Saksaan, Ranskaan ja Sveitsiin väärennetyillä bulgarialaisilla ja italialaisilla rekisteriotteilla varustettuina. Italiassa aloitettiin tutkinta vuonna 2013, kun valituksia oli saatu useilta italialaisilta autovuokraamoilta, jotka olivat raportoineet noin 2 miljoonan euron tappiot. Samanlaisia valituksia tehtiin myös Belgiassa ja Espanjassa, ja tutkinnat aloitettiin. Samaa järjestäytynyttä rikollisryhmää koskeva ranskalainen tutkinta aloitettiin Ranskan ja Espanjan rajalla tehdyn rutiinietsinnän jälkeen, jossa rekasta löytyi rekisteröimättömiä ajoneuvoja.

Sekä Ranska että Italia avasivat tapauksen. Koordinaatiokokouksia pidettiin mahdollisten rinnakkaisten tutkintojen havaitsemiseksi, tiedon vaihtamiseksi sekä tutkintastrategiasta sopimiseksi, jotta mahdollisilta toimivaltaristiriidoilta vältyttäisiin. Belgian tutkinta päättyi vuonna 2014, mutta rinnakkaistutkinnat jatkuivat Espanjassa, Ranskassa ja Italiassa. Eurojustia pyydettiin arvioimaan, saattaisivatko nämä rinnakkaiset tutkimukset johtaa toimivaltaristiriitoihin ja mahdolliseen *ne bis in idem* -tilanteeseen. Tietyt varastetut ajoneuvot ja useat epäillyt ilmenivät kolmessa eri tutkinnassa ja rikokset oli tehty samalla aikajaksolla.

Tosiasioden ja *modus operandin* analyysi osoitti, että suurin osa rikoksista tapahtui Italiassa. Pääepäilyjen oletettiin olevan Italiassa ja suurimman osan heistä Italian kansalaisia. Italian viranomaisilla oli myös hallussaan merkittäviä tapausta koskevia todisteita. Laadittiin yhteinen suositus, jonka Espanjan ja Italian kansalliset jäsenet toimittivat viranomaisilleen, jotta Italian voitaisiin hyväksyä olevan paremmassa asemassa tapausta koskevien menettelyiden hoitamiseen ja jotta asianmukaisesti toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä vastaavien menettelyiden siirtämiseksi nopeasti ja jotta Espanjan siirtämät menettelyt voitaisiin hyväksyä. Ranskan viranomaiset tukivat menettelyiden siirtoa Italiaan.

Espanjan ja Italian viranomaiset hyväksyivät yhteisen suosituksen ja Eurojustin asianosaiset kansalliset osastot avustivat toimivalta-alueiden välisessä tiedonvaihdoissa, joka koski menettelyiden siirtomenettelyä. Hiljattain täytäntöön pantu lainsäädäntö huomioiden, Italian viranomaiset pitivät suositusta hyödyllisenä oppaana toimivaltaristiriitoja ja käsittelyjen siirtoa koskevien säännösten soveltamisessa ja tulkitsemisessa.

Meeting of the Consultative Forum under the Dutch and Slovak EU Presidencies, June 2016

Alankomaiden valtakunnansyyttäjien hallituksen puheenjohtaja **Herman Bolhaar** ja Slovakian apulaisvaltakunnansyyttäjä **Jozef Szabó** sanoivat:

Tämä neuvoa-antavan foorumin kokous, joka järjestettiin ensimmäistä kertaa yhteisen puheenjohtajuuden aikana, vahvisti jälleen foorumin olevan sopiva paikka jäsenvaltioiden syyttäväviranomaisten edustajille keskustella strategioista ja parhaista käytännöistä kansainvälisen oikeus- ja poliisiyhteistyön edistämiseksi vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa, jotta EU:n sisäisen strategian oikeudellista ulottuvuutta voitaisiin vahvistaa.

Vuoden painopiste

Toimivaltaristiriidat

Syytetoimenpiteistä sopimisen periaatteet

Tarkistettu 2016

OSA I: TAUSTAA

Rajat ylittävien rikosten lisääntyessä on vuosien varrella ilmennyt useampia tapauksia, joissa monilla jäsenvaltioilla on kansallisen lainsäädäntönsä nojalla toimivalta nostaa syytteitä ja viedä tapauksia oikeuteen.

Mandaattinsa mukaisesti Eurojust on perustamisestaan alkaen käsitellyt kysymystä, mikä toimivalta-alue on syytetoimien kannalta parhaassa asemassa rajat ylittävissä tapauksissa, joissa syytetoimia saatetaan aloittaa tai on jo aloitettu kahdella tai useammalla toimivalta-alueella. Estääkseen ja ratkaistakseen toimivaltaristiriitoja, jotka saattaisivat johtaa *ne bis in idem* -periaatteen rikkomiseen, sekä varmistaakseen, että Euroopan unionissa (EU) käytetään tehokkaimpia käytäntöjä rikosoikeudellisissa menettelyissä, Eurojust julkaisi *Suuntaviivat syytetoimien toimivallalle* vuonna 2003. *Suuntaviivoissa* kerrotaan seikoista, joita toimivaltaristiriidoissa tulee ottaa huomioon. Käyttöönottonsa jälkeen suuntaviivat ovat auttaneet toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla päättämään, millä toimivalta-alueella syytteet kannattaa nostaa rajat ylittävissä tapauksissa. *Suuntaviivat* auttavat myös Eurojustia, joka voi antaa toimivaltaisille kansallisille viranomaisille tätä asiaa koskevia neuvoja. Tämän lisäksi eräät jäsenvaltiot ovat käyttäneet *suuntaviivoja* vertailupisteenä laatiessaan omia lakejaan tai ohjeitaan.

EU:n vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kehityksen, Eurojustin yli kymmenen vuoden aikana hankkiman operatiivisen kokemuksen sekä toimijoiden lukuisia kertoja ilmaisemien tarpeiden vuoksi Eurojust julkaisee päivitetyn version *suuntaviivoistaan*.

Koska suurin osa jäsenvaltioista ei ole määrittänyt kriteerejä parhaan syytteeseenpanopaikan valitsemiseen rajat ylittävien toimivaltaristiriitojen ilmetessä ja koska tätä koskevaa 'horisontaalista' EU-säädöstä ei ole, suuntaviivat on tarkoitettu joustavaksi työkaluksi, joka opastaa ja muistuttaa toimivaltaisilla viranomaisilla huomioon otettavien seikkojen suhteen. Ne tarjoavat yhteisen lähtökohdan, jonka perusteella päätös voidaan tehdä. *Suuntaviivat* eivät ole sitovia määräyksiä, eivätkä ne rajoita sovellettavaa kansallista, EU- tai kansainvälistä lainsäädäntöä.

Näissä *suuntaviivoissa* 'oikeusviranomaisilla' tarkoitetaan tuomareita, syyttäjiä ja mitä tahansa muita viranomaisia, jotka kansallisen lainsäädännön mukaan ovat toimivaltaisista.

EU:n oikeudellinen kehys

Suuntaviivoissa huomioidaan asiaan liittyvä EU:n oikeudellinen kehys ja erityisesti:

- ▶ Neuvoston puitepäätos 2009/948/YOS, tehty 30 päivänä marraskuuta 2009, rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta on tällä hetkellä ainoa tätä asiaa koskeva EU-säädös. Se tarjoaa mekanismin toimivaltaisten viranomaisten välisiin suoriin neuvotteluihin tehokkaan ratkaisun aikaansaamiseksi ja rinnakkaisten menettelyiden aiheuttamien haitallisten seurausten välttämiseksi. Johdanto-osassa (kappaleessa 9) viitataan tiettyihin oleellisiin seikkoihin, Eurojustin vuoden 2003 suuntaviivoihin sisältyvät mukaan lukien, jotka toimivaltaisten viranomaisten on huomioitava.
- ▶ Muut rikosasioita koskevat säädökset, erityisesti tiettyjä rikostyyppejä koskevat tekstit, kuten neuvoston puitepäätos 2002/475/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, terrorismin torjumisesta (9 artikla) ja neuvoston puitepäätos 2008/841/YOS, tehty 24 päivänä lokakuuta 2008, järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta (7 artikla) sisältävät säännöksiä koskien seikkoja, jotka on otettava huomioon, kun tarkoituksena on keskittää menettelyt yhteen jäsenvaltioon tapauksissa, joissa useampi kuin yksi jäsenvaltio voisi laillisesti nostaa syytteen samojen tosiasioiden perusteella.
- ▶ Säännöksiä, jotka liittyvät Eurojustin avustukseen kansainvälisten viranomaisten välisen yhteistyön ja koordinaation järjestämisessä, ovat mm. seuraavat:
  - 85 artiklan 1 kohdan c alakohta, sopimus Euroopan unionin toiminnasta;
  - 6 ja 7 artikla (Eurojustin suositukset ja ei-sitovat lausunnot) ja 13 artiklan 7 kohta (jäsenvaltioiden velvollisuus ilmoittaa Eurojustille tapauksista, joissa toimivaltaristiriitoja on ilmennyt tai todennäköisesti ilmenee), neuvoston päätös 2002/187/YOS Eurojust-yksikön perustamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston päätöksellä 2009/426/YOS;
  - 12 artikla ja johdanto-osan kappaleet 4, 9, 10 ja 14, neuvoston puitepäätos 2009/948/YOS; ja
  - 7 artikla, neuvoston puitepäätos 2008/841/YOS.

OSA II: KÄYTÄNNÖN OHJEITA

Avainperiaatteet

- ▶ 'Ne bis in idem' on kansallisella, EU:n ja kansainvälisellä tasolla säännelty rikosoikeuden perusperiaate, jonka mukaan vastaajaa ei voida syyttää useammin kuin kerran samasta rikollisesta toiminnasta riippumatta siitä, johtiko ensimmäinen syyte tuomioon vai vapauttavaan päätökseen. EU:n vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella tämän periaatteen pääasialliset oikeudelliset lähteet ovat Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen (Convention Implementing the Schengen Agreement, CISA) 54–58 artiklat sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artikla, joita tulkitaan Euroopan unionin tuomioistuimen asiaa koskevan oikeuskäytännön valossa. (Tiivistelmä tuomioistuimen oikeuskäytännöstä *ne bis in idem* -periaatteen liittyen löytyy Eurojust-asiakirjasta *The principle of ne bis in idem in criminal matters in the case-law of the Court of Justice of the European Union [Ne bis in idem -periaatetta koskeva Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö rikosasioissa]*.)

Nämä suuntaviivat noudattavat ja tukevat *ne bis in idem* -periaatetta täysin.

- ▶ Puitepäättöksen 2009/948/YOS (johdanto-osan kappale 12) mukaisesti nämä suuntaviivat tukevat täysin ajatusta siitä, että EU:n vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella ehdottoman syyttämisvelvollisuuden periaatteen, joka koskee useiden jäsenvaltioiden rikosprosessia, pitäisi katsoa täyttyvän silloin, kun mikä tahansa jäsenvaltio varmistaa tietyn rikoksen syytetoimet.
- ▶ Jokainen tapaus on yksilöllinen ja siitä johtuen kaikkien päätösten siitä, mikä toimivalta-alue olisi syytetoimien kannalta paras, tulisi perustua kunkin tapauksen tosiasioihin ja asiaperusteisiin. Kaikkia oleelliseksi katsottuja seikkoja tulisi harkita oikeudenmukaisuuden kannalta.
- ▶ Tehdessään päätöstä oikeusviranomaisten pitäisi harkita huolellisesti ja oikeudenmukaisesti kaikkia seikkoja, jotka kunkin toimivalta-alueen kohdalla puhuvat syytetoimien aloittamisen puolesta tai sitä vastaan.
- ▶ Oikeusviranomaisten on tunnistettava kaikki toimivalta-alueet, joilla syytetoimet eivät ole ainoastaan mahdollisia, vaan joissa tapausta koskevien syytetoimien onnistumiseen on realistinen mahdollisuus.
- ▶ Osana näiden tapausten ratkaisemiseksi käytyjä keskusteluja oikeusviranomaisten tulisi tutkia kaikkia mahdollisuuksia, joita nykyiset kansainväliset sopimukset ja EU-säädökset tarjoavat esim. todisteiden hankkimiseen muista maista, menettelyiden siirtämiseen tai henkilöiden luovuttamiseen.

- ▶ Päätöksen on aina oltava oikeudenmukainen, itsenäinen ja objektiivinen, ja se on tehtävä Euroopan ihmis-oikeussopimus ja Euroopan unionin perusoikeuskirja huomioiden sekä varmistaen, että syytettyjen tai mahdollisten syytettyjen menettelyllisiä takeita suojellaan.

Miten toimia?

- ▶ Heti kun rinnakkaisia menettelyitä havaitaan, osallisenä olevien jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on otettava yhteyttä toisiinsa.

Mandaattinsa mukaisesti Euroopan oikeudellinen verkosto (EJN) voi avustaa toimivaltaisia viranomaisia esim. helpottamalla viestintää ja tunnistamalla toimivaltaiset viranomaiset, joihin yhteyttä on otettava sekä hankkimalla niiden yhteystiedot.

- ▶ Seuraavaksi osallisina olevien toimivaltaisten viranomaisten on aloitettava yhteistyö ja koordinoitava toimintansa, jotta resurssien tuhlaamiselta, työn päällekkäisyyksiltä sekä *ne bis in idem* -periaatteen rikkomuksilta välttyttäisiin. Suurimmassa osassa tapauksia ratkaisu löytyy toimivaltaisten viranomaisten välisen keskustelun, keskinäisen luottamuksen ja koordinaation avulla.
- ▶ Kun rinnakkaiset menettelyt on koordinoitu, toimivaltaisten viranomaisten olisi harkittava kaikkien menettelyiden järjestämistä yhdellä toimivalta-alueella, mikäli se olisi käytännöllistä, ja otettava huomioon vaikutukset, joita joidenkin syytettyjen syyttämisellä yhdellä toimivalta-alueella saattaa olla syytetoimiin toisella tai kolmannella toimivalta-alueella. Kaikki voitava on tehtävä, jotta yksi oikeuskäsittely ei heikentäisi toista oikeuskäsittelyä.
- ▶ Päätös syyttämistoimien paikasta tulisi tehdä mahdollisimman aikaisessa tutkinta- tai syyteprosessin vaiheessa ja kunkin toimivalta-alueen asiaankuuluvia viranomaisia konsultoiden.
- ▶ Eurojust voi kaikissa edellä mainituissa vaiheissa tukea asiaan liittyviä viranomaisia niiden yhteistyössä ja ratkaisujen löytämisessä, sekä myös tunnistaa jäsenvaltioissa vireillä olevia tapauksia, joissa ristiriitoja saattaisi ilmetä (ks. alla).

Tärkeimmät seikat

Syyttävää toimivalta-aluetta koskevan päätöksen teossa on huomioitava useita seikkoja. Kaikki nämä seikat vaikuttavat lopulliseen päätökseen. Kunkin seikan tärkeys ja painokerroin on erilainen jokaisen tapauksen kohdalla.

Eräitä huomioitavia seikkoja ovat seuraavat:

Alueperiaate Mikäli mahdollista, alustavan oletettaman tulisi olla, että syytetoimien olisi tapahduttava toimivalta-alueella, jolla suurin osa – tai tärkein osa – rikollisesta toiminnasta on tapahtunut tai jossa suurin osa – tai tärkein osa – menetyksistä kärsittiin. Sekä määrällisiä ('suurin osa') että laadullisia ('tärkein osa') näkökulmia on siis harvittava huolellisesti.

Epäiltyjen/syytettyjen sijainti Tähän seikkaan liittyen on huomioitava monia elementtejä, kuten

- ▶ paikka, mistä epäilty/syytetty löydettiin;
- ▶ epäillyn/syytetyn kansallisuus tai vakituinen asuinpaikka;
- ▶ epäillyn/syytetyn mahdolliset vahvat henkilökohtaiset suhteet tai muut merkittävät intressit yhdessä jäsenvaltiossa;
- ▶ mahdollisuus varmistaa epäillyn/syytetyn palautus/luovutus toiseen toimivalta-alueeseen; ja
- ▶ mahdollisuus siirtää menettely toimivalta-alueelle, jolla epäilty/syytetty on.

Tilanteissa, joissa on useita vastaajia, vastaajien määrän lisäksi on oleellista myös se, mitkä heidän roolinsa rikoksen tekemisessä olivat ja mitkä heidän sijaintinsa olivat. Jälleen sekä määrälliset että laadulliset ulottuvuudet on huomioitava.

Näitä elementtejä arvioitaessa on myös otettava huomioon kaikki sovellettavat EU-säädökset, erityisesti ne, jotka koskevat vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta. Niiden soveltaminen saattaa vaikuttaa tämän seikan arvioimiseen ja sen seurauksena lopulliseen päätökseen siitä, missä syytteet nostetaan. Jos esimerkiksi puitepääöstä, joka koskee vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus (2008/909/YOS), sovelletaan yhdessä eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepääöksen (2002/584/YOS) kanssa, epäillyn/syytetyn henkilön sijainti saattaa jäädä toissijaiseksi kriteeriksi, koska myöhemmässä vaiheessa tuomittu henkilö voidaan siirtää toiseen jäsenvaltioon kärsimään vapausrangaistuksen.

Todisteiden saatavuus ja hyväksyttävyys Oikeusviranomaiset voivat käsitellä vain tapauksia, joissa on luotettavia, uskottavia ja hyväksyttäviä todisteita. Todisteiden sijainti ja saatavuus asianmukaisessa muodossa sekä niiden hyväksyttävyys ja tuomioistuimen antama hyväksyntä on huomioitava. Asiaan liittyvissä jäsenvaltioissa olevien todisteiden määrä ja laatu on myös huomioitava, vaikka eurooppalaisen tutkintamääräyksen myötä käyttöön otetun oikeudellisen kehysten (direktiivi 2014/41/EU) voidaan odottaa mahdollistavan todisteiden keräämisen rajojen yli.

Todisteiden hankkiminen todistajilta, asiantuntijoilta ja uhreilta Oikeusviranomaisten on huomioitava mahdollisuudet hankkia todisteita todistajilta, asiantuntijoilta ja uhreilta, ja myös tarpeen mukaan heidän mahdollisuutensa matkustaa toiselle toimivalta-alueelle todisteita antamaan. Mahdollisuus todisteiden vastaanottamiseen kirjallisessa muodossa tai muilla tavoin, kuten puhelimitse tai videoneuvottelun välityksellä, on myös huomioitava.

Todistajien suojele Oikeusviranomaisten on aina pyrittävä varmistamaan, että todistajat tai muut syytteesenpanossa avustavat henkilöt eivät joudu vaaraan. Kun syytetoimien toimivalta-alueella valitaan, huomioitaviin seikkoihin saatava kuulua esimerkiksi se, että yksi toimivalta-alue pystyy tarjoamaan todistajan suojeleohjelman, kun taas toisella ei ole sitä mahdollisuutta.

Uhrien edut Uhrien oikeuksia koskevan direktiivin 2012/29/EU mukaisesti oikeusviranomaisten on huomioitava uhrien merkittävät edut, heidän suojelelunsa mukaan lukien, ja se, aiheutuisiko heille haittaa, jos syytteesenpano tapahtuisi yhdellä toimivalta-alueella toisen sijaan. Tällaisessa harkinnassa on huomioitava myös, että uhrin saattavat vaatia korvauksia.

Menettelyn vaihe Rikosoikeudellisen menettelyn vaihe asiaan kuuluvassa valtiossa on huomioitava. Kun tutkinta on jo edennyt pitkälle yhdellä toimivalta-alueella, tapauksen siirtäminen toiselle toimivalta-alueelle ei ehkä ole mahdollista.

Menettelyn pituus Vaikka ajan ei tulisi olla määräävä seikka syyttävän toimivalta-alueen valinnassa, niin tapauksissa, joissa muut tekijät ovat tasapainossa, oikeusviranomaisten tulisi huomioida aika, joka menettelyyn kuluu tietyllä toimivalta-alueella ('oikeuden viivästyminen tarkoittaa, että oikeus ei toteudu' ['justice delayed is justice denied']).

Oikeudelliset vaatimukset Olemassa oleva oikeudellinen kehys, mukaan lukien velvollisuudet ja vaatimukset, joita kullakin toimivalta-alueella edellytetään, on otettava huomioon. Myös mahdolliset vaikutukset, joita päätöksellä syytteesenpanosta yhdellä toimivalta-alueella toisen sijaan saattaa olla sekä syytetoimien mahdollinen lopputulos kullakin toimivalta-alueella on huomioitava. Oikeusviranomaisten ei kuitenkaan tulisi päättää syyttämisestä yhdellä toimivalta-alueella toisen sijaan vain välttääkseen noudattamasta oikeudellisia vaatimuksia, joita sovelletaan yhdellä toimivalta-alueella mutta ei toisella.

Tuomitsemisvaltuudet Vaikka mahdollisten rangaistusten olisi vastattava syytteen alaisen rikoksen vakavuutta, oikeusviranomaiset eivät saisi pyrkiä syyttämään yhdellä toimivalta-alueella vain siksi, että mahdolliset rangaistukset olisivat siellä kovempia kuin toisella toimivalta-alueella. Vastaavasti eri toimivalta-alueiden tuomioistuinten relatiiviset rangaistusvaltuudet eivät saisi olla määräävä tekijä syytetoimien toimivalta-alueen valinnassa.

Rikoksen tuottama hyöty Sovellettavat EU-säädökset ja kansainväliset säädökset sekä etenkin varojen jäädyttämiseen ja takavarikointiin liittyvät EU:n vastavuoroista tunnustamista koskevat säädökset on huomioitava, kun käytettävissä olevia valtuuksia rikoksen tuottaman hyödyn pidättämiseen, takaisin saamiseen ja takavarikointiin arvioidaan. Oikeusviranomaisten ei kuitenkaan tulisi päättää syyttämisestä yhdellä toimivalta-alueella toisen sijaan, vain koska se johtaisi rikoksen tuottaman hyödyn tehokkaampaan takaisin saamiseen.

Kustannukset ja resurssit Vaikka oikeusviranomaisten tulisi olla tietoisia kustannuksista ja resursseista, tapauksen syytetoimien kustannusten tai syyttäjänviraston resursseihin kohdistuvan vaikutuksen ei pitäisi vaikuttaa syytteesenpanopaikan valitsemiseen, elleivät kaikki muut tekijät ole yhtäläisesti tasapainossa.

Jäsenvaltioiden prioriteetit Oikeusviranomaiset eivät saisi kieltäytyä tapauksen syytetoimista toimivalta-alueellaan siksi, että sen ei katsota kuuluvan jäsenvaltion prioriteetteihin.

Eurojustin tuki

- ▶ Mikä tahansa tapaukseen liittyvä oikeusviranomainen voi missä tahansa vaiheessa pyytää Eurojustin apua.
- ▶ Mandaattinsa puitteissa, ja mieluiten aikaisesta vaiheesta lähtien, Eurojust voi avustaa toimivaltaisten viranomaisten välisten alustavien yhteydenottojen ja konsultaatioiden järjestämisessä, koordinoida viranomaisten toimia, edistää ja nopeuttaa tiedonvaihtoa kokonaiskuvan saamiseksi tapauksista, varmistaa oikeudellisen yhteistyön välineiden sujuvan käytön, selkeyttää yhteyksiä rikollisverkostojen eri osien välillä sekä avustaa syytteesenpanopaikan valitsemista koskevissa päätöksissä. Tapauksissa, joiden käsittelyyn Eurojust ei vielä ole osallistunut ja joissa toimivaltaiset viranomaiset eivät pääse yhteisymmärrykseen tehokkaasta ratkaisusta puitepäätöksen 2009/948/OYS mukaisten suorien neuvotteluiden puitteissa, tapaus voidaan tarvittaessa ohjata Eurojustille minkä tahansa menettelyyn osallistuvan toimivaltaisen viranomaisen toimesta.
- ▶ Eurojust voi havaita rinnakkaiset menettelyt aikaisin ja antaa ennakoivaa tukea kansallisille viranomaisille, koska sillä on Eurojust-päätöksen mukaisesti jäsenvaltioilta saatuja tietoja tapauksista, joissa toimivaltaristiriitoja on ilmennyt tai todennäköisesti ilmenee.
- ▶ Eurojustin järjestämissä koordinaatiokokouksissa osallisina olevien jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat tavata ja keskustella asiaan liittyvistä seikoista kansallisten jäsenten tuella. Lisäksi yhteiset tutkintaryhmät (JIT:t) saattavat olla hyödyllinen työkalu toimivaltaristiriitojen ehkäisemisessä ja ratkaisemisessa, sillä yhteisen tutkintaryhmän puitteissa toimivaltaiset viranomaiset voivat myös sopia syytetoimien toimivallasta kunkin rikoksen kohdalla.
- ▶ Tämän lisäksi Eurojust voi kansallisten jäsenten (yksin tai yhdessä) tai kollegion kautta toimiessaan antaa suosituksia ja ei-sitovia lausuntoja pyytäen toimivaltaisia viranomaisia hyväksymään, että yksi niistä saat-
taa olla paremmassa asemassa tutkintojen aloittamisen tai tiettyjen tekojen syyttämisen suhteen.

Hallinto

5.1 Tuki operatiiviselle ja strategiselle työlle

Eurojustin hallinto tuki kollegiota sen operatiivisessa työssä sekä toiminnassa hallintoneuvostona. Vuonna 2016 kollegio järjesti 26 operatiivista kokousta ja 7 hallintoneuvoston kokousta. Lisäksi kollegio järjesti kaksi suunnittelutapahtumaa, joissa keskusteltiin organisatorisesta kehityksestä ja strategisesta suunnittelusta. *Eurojustin toimintakäsikirja*, jonka kollegio hyväksyi marraskuussa, antaa suuntaviivat tuelle, jota hallinto antaa kansallisille osastoille tapausten käsittelyssä. Tämä on virsitanpylväs yhteisten ja kattavien lähestymistapojen vakiinnuttamisessa tapausten hallinnassa koko organisaatiossa.

Operatiiviset aiheet Kansalliset viranomaiset pyysivät Eurojustia keräämään tietoja tai antamaan oikeudellisia neuvoja seuraaviin aiheisiin liittyen:

- ▶ Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot, joissa oikeudellisia termejä 'oikeusviranomainen' ja 'oikeudellinen päätös' tulkitaan eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitepäättöksen yhteydessä;

- ▶ yhdestä jäsenvaltiosta toiseen tapahtuneen 'vanheman tekemän lapsikaappauksen' tunnustaminen rikokseksi;
- ▶ eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan puitesopimuksen 18 ja 19 artiklat, jotka koskevat 'väliaikaista siirtämistä' ja 'henkilön kuulemistä';
- ▶ terrorismiin syyllistyneet vierastaistelijat;
- ▶ keskusteluiden salakuunteleminen aktivoimalla etänä troijalaisten kaltaisia viruksia älypuhelimissa; ja
- ▶ tietyissä tilanteissa sovellettava prosessioikeus (esim. hätätilat).

Teemakeskustelut Kollegio välitti osaamista ja parhaita käytäntöjä Eurojustia erityisesti kiinnostavilla operatiivisilla aloilla: rikostekniikan arvioiva raportointi ja televisiotinnän salakuuntelu.

5.2 Hallinnon uudelleenorganisointi

Virkaatoimittavan hallinnollisen johtajan ehdottama ja kollegion hyväksymä hallinnon uusi organisaatorakenne otetaan käyttöön tammikuusta 2017 lähtien. Uudelleenorganisoinnin taustalla oleva perusperiaate on resurssien optimaalinen käyttö sekä synergioiden luominen Eurojustin operatiivisten tarpeiden tukemiseksi. Uusi operatiivinen yksikkö, joka muodostuu tapausanalyysiyksikön ja oikeuspalveluyksikön osien yhdistämisestä, tulee toimimaan

kansallisten osastojen ja kollegion keskitettynä yhteyspiirteenä. Operatiivinen yksikkö tulee käyttämään monialaista lähestymistapaa tarjotessaan operatiivisen työn tukipalveluita. Eurojustin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän sekä viestintäkyvyn tehostamiseksi sekä Eurojustin profiilin vahvistamiseksi sidosryhmiin päin tullaan perustamaan viestintätoimisto, institutionaalisten asioiden toimisto sekä suunnittelu-, ohjelmointi- ja raportointitoimisto.

5.3 Henkilöstö ja talousarvio

Henkilöstö Vuoden 2016 lopussa Eurojustilla oli 347 toimihenkilöä: 72 kansallista jäsentä, varajäsentä ja avustajaa, 196 väliaikaista toimihenkilöä, 31 sopimussuhteista toimihenkilöä, 21 kansallista asiantuntijaa ja 8 virkaa toimittavaa ja 19 harjoittelijaa. Eurojust pääsi hajautetuille virastoille asetettuun tavoitteeseen vähentää työpaikkoja 5 prosentilla.

Samaan aikaan näitä hallintoresursseja koskevien vähennysten kanssa budjettivallan käyttäjä myönsi Eurojustille kolme uutta operatiivista toimea 'harkittuina lisäyksinä' monivuotisessa rahoituskehityksessä määritettyihin tavoitteisiin, jotta terrorismintorjuntaan, kyberrikollisuuteen ja ihmisten salakuljetukseen liittyvän työn lisääntyviin vaatimuksiin voitaisiin vastata.

Talousarvio Eurojustin talousarvio vuodelle 2016 oli 43 539 737 euroa, ja siihen sisältyi erillinen 6 980 000 euron summa uusia toimitiloja varten. Tämä talousarvio oli Eurojustin alunperin pyytämää 7 prosenttia pienempi. Tämän rajoitteen vuoksi sekä sen varmistamiseksi, että Eurojust pystyy suorittamaan kysyntälähtöistä operatiivista työtään ja täyttämään oikeudelliset velvollisuutensa, Eurojustin vuoden 2016 työohjelmaa muutettiin viraston toiminnan priorisoimiseksi entisestään. Jotta talousarvio voitiin tapausten käsittelyn ja koordinaatiokokousten osalta käyttää täysimittaisesti, eräitä IT-hankkeita lykättiin ja useita kokouksia peruutettiin. Näitä olivat esim. tapaaaminen Eurojustin kansallisten yhteyshenkilöiden kanssa sekä Eurojustin kolmansien maiden yhteysviranomaisten tapaaminen. Rekrytointeja lykättiin, jolloin avointen tointen osuus oli 3,45 %. Uuden toimistorakennuksen

valmistumisen lykkääntyminen lievitti budjettipaineita jossain määrin tilivuoden loppua kohti, ja talousarvion toteutumisaste oli 99,89 %.

Konsolidoitu vuosittainen toimintakertomus Kuten Eurojustin varainhoitosääntöjen 47 artiklassa määrätään, hallinnollinen johtaja laatii *konsolidoidun vuosittaisen toimintakertomuksen* (Consolidated Annual Activity Report,

CAAR) raportoidakseen viraston saavutuksista vuoden aikana. Toimintakertomus sisältää keskeisiin suorituskäytäntöihin perustuvia tietoja Eurojustin vuotuisen työohjelman tavoitteiden toteutumisesta, kohdennetuista henkilö- ja taloudellisista resursseista ja käytetyistä sisäisen valvonnan menettelyistä. Toimintakertomus jätetään budjettivallankäyttäjälle vuosittain ennen heinäkuun 1. päivää, ja se on saatavilla Eurojustin verkkosivustolta.

5.4 Organisatorinen kehitys

Eurojust-päätöksen 41 a artiklan mukaisen Eurojustin ja sen toiminnan arvioinnin seurauksena sekä kollegion vuonna 2015 hyväksymien suositusten toteuttamista koskevan toimintasuunnitelman mukaisesti perustettiin työryhmä, joka arvioi ja tehostaa sisäisiä työskentelyraken- teita ja asettaa prioriteetteja. Vuonna 2016 kollegio teki päätöksiä mm. seuraavia koskien: (i) palveluiden ja resurssien lisääminen hallinnosta operatiivisen työn tueksi; (ii) konkreettiset toimenpiteet asianhallintajärjestelmän tietojen yhdenmukaiseen lisäämiseen, käsittelyyn ja poistamiseen; ja (iii) rajoitettu politiikkahankkeiden määrä rikollisuuden torjunnan painopisteiden ja oikeudellisen yhteistyön välineiden aloilla.

Hallinto jatkoi kollegion avustamista niiden vaikutusten valvomisessa ja analysoimisessa, joita Eurojust-asetusluonnoksen lainsäädännön kehityksellä ja Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisella on. Helmikuussa 2015 neuvosto saavutti Eurojust-asetusluonnosta koskevan yleisnäkemyksen, joka ei kuitenkaan kata EPPO:on liittyviä säännöksiä.

Vuonna 2016 Eurojust kertoi komissiolle, neuvostolle ja Euroopan parlamentille tulevan EPPO:n kanssa tehtävää yhteistyötä koskevia näkemyksiään oikeudellista yhteistyötä ja rikosasioita koskevan osaamisensa ja käytännön kokemuksensa pohjalta, samoin kuin huolenaiheitaan, jotka liittyvät sen resursseihin mahdollisesti kohdistuviin vaikutuksiin.

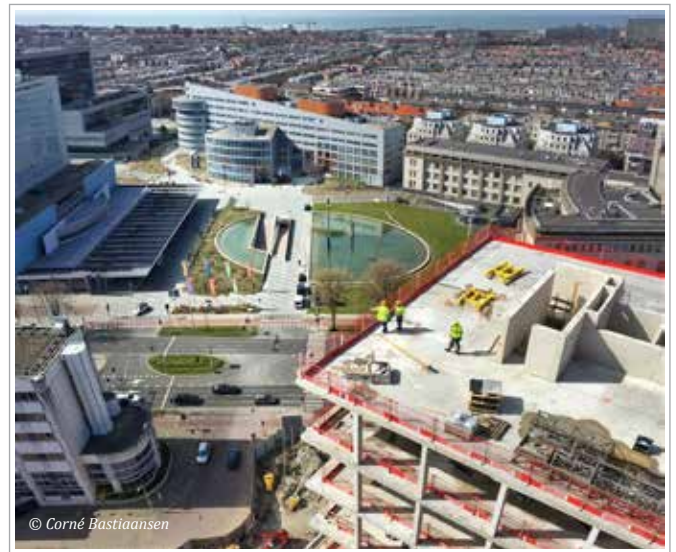
Eurojustin hallintoryhmä hallinnon uudelleenorganisoinnin jälkeen

5.5 Uudet toimitilat

Eurojustin uusien toimitilojen rakentaminen jatkui suunnitelmien mukaisesti vuonna 2016, ja suunnitelma pysyi aikataulussa. Huhtikuun 1. päivään mennessä korkein rakennuspiste oli saavutettu, ja lopullinen rakennusvaihe alkoi rakennuksen toimittamiseksi urakoitsijalta isäntävaltiolle ja Eurojustille joulukuun 2016 ja vuoden 2017 ensimmäisen vuosineljänneksen päättymisen välisenä aikana.

Eurojust odottaa muuttavansa uusiin tiloihinsa vuoden 2017 toisen vuosineljänneksen lopulla, kun toimitus on suoritettu Eurojustin vaatimusten mukaisesti.

Esimerkkejä Eurojustin julkaisuista vuonna 2016

Asiakirjojen julkinen saatavuus

Vuonna 2016 [Eurojustin asiakirjoihin tutustumista koskevia pyyntöjä](#) vastaanotettiin 15 määrän laskiessa edellisvuoden 18 pyynnöstä. Lisäksi Eurojust vastaanotti kolme asetuksen 1049/2001 4 artiklan 4 kohdan mukaista konsultaatiopyyntöä pyydetyn asiakirjan laatineena kolmantena osapuolena. Vuonna 2016 ei vastaanotettu uudistettuja pyyntöjä. Eurojust jatkoi Eurojustin verkkosivuston kautta käytettävissä olevan [julkisen asiakirjarekisterin](#) asiakirjojen päivittämistä. Suoraan saatavilla olevien asiakirjojen kasvavan luettelon tarkoitus on tuoda Eurojustin asiakirjat helpommin kansalaisten saataville ilman tarvetta virallisen pyynnön tekemiselle sekä lisätä Eurojustin toiminnan avoimuutta ja toiminnasta saatavilla olevaa tietoa.

Eurojust ja
toimijaverkostot

Euroopan oikeudellisen verkoston (EJN) sihteeristöt, yhteisten tutkintaryhmien kansallisten asiantuntijoiden verkosto (JIT-verkosto) sekä joukkotuhonnasta, ihmisyyttä vastaan tehdyistä rikoksista ja sotarikoksista vastuussa olevia henkilöitä koskeva eurooppalainen yhteyspisteiden verkosto (joukkotuhonnan vastainen verkosto) toimivat Eurojustissa ja hyödyntävät sen resursseja. Niiden jäsenet kuuluvat Eurojustin henkilökuntaan.

Sihteeristöt tarjoavat verkostoille palveluita ja avustavat yhteistyössä kollegion ja kansallisten osastojen kanssa niiden yhteisillä toiminta-alueilla. Eurojust antaa myös oikeudellista, hallinnollista ja taloudellista tukea Euroopan unionin jäsenvaltioiden valtionsyyttäjien ja johtavien yleisten syyttäjien neuvoa-antavalle foorumille (neuvoa-antava foorumi).

6.1 Euroopan oikeudellinen verkosto (EJN)

Vuonna 1998 perustettu [Euroopan oikeudellinen verkosto](#) on jäsenvaltioiden nimittämien kansallisten yhteysviranomaisten verkosto, joka avustaa rikosasioihin liittyvässä oikeudellisessa yhteistyössä. EJN-yhteysviranomaiset avustavat toimijoita päivittäin antamalla oikeudellisia ja käytännön neuvoja sekä järjestämällä suoria yhteyksiä toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välille. Sihteeristö aloitti toimintansa vuonna 2003.

Kokoukset Euroopan oikeudellisen verkoston täysistunnot pidettiin Amsterdamissa ja Bratislavassa. Aiheina olivat ihmiskauppa / työvoiman hyväksikäyttö, talousrikos-tutkinnat, sähköiset todisteet, yhteistyö ja synergiat uhrien oikeuksien eurooppalaisen verkoston (European Network on Victims' Rights, ENVR) kanssa sekä Euroopan oikeudellinen kyberrikollisuusverkosto (EJCN). Eurojustissa järjestettiin kolme kokousta; säännönmukainen kokous, teknisten yhteyshenkilöiden kokous sekä kansallisten yhteyshenkilöiden kokous.

Eurojustin ja Euroopan oikeudellisen verkoston yhteinen asiakirja

Yhteinen asiakirja [Assistance in International Cooperation in Criminal Matters for Practitioners, EJN and Eurojust, 'What can we do for you?' \(Kansainvälisen yhteistyön keinoja toimijoille rikosasioissa: miten EJN ja Eurojust palvelevat\)](#) on saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä ja on julkaistu Euroopan oikeudellisen verkoston ja Eurojustin verkkosivustoilla. Siitä toimijat saavat tietoa Euroopan oikeudellisen verkoston ja Eurojustin tarjoamista palveluista, jotta ne voivat varmistaa, että Euroopan oikeudellinen verkosto ja Eurojust käsittelevät niiden tapauksia mandaattiansa puitteissa, käyttävät aikaa ja resursseja tehokkaasti ja välttävät työn päällekkäisyyksiä.

Euroopan oikeudellisen verkoston alueelliset kokoukset pidettiin Saksassa, Alankomaissa, Itävallassa, Portugalissa ja Romaniassa. Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset kokoukset pidettiin Latviassa, Puolassa, Romaniassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Näissä kokouksissa Euroopan oikeudellisen verkoston yhteysviranomaiset ja paikalliset viranomaiset saattoivat keskustella kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä eri alueilla sekä Euroopan oikeudellisen verkoston ja Eurojustin välisistä suhteista. Eurojustin kansallisten osastojen edustajia osallistui näihin kokouksiin.

Yhteistyö Eurojustin kanssa Euroopan oikeudellinen verkosto ja Eurojust jatkoivat toimintasuunnitelmiansa toteuttamista keskinäisen arvioinnin kuudennella kierroksella jäsenvaltioissa.

Osana Euroopan oikeudellisen verkoston täysistuntoa, joka järjestettiin puheenjohtajavaltio Alankomaiden johdolla, Euroopan oikeudellisen verkoston yhteysviranomaiset tapasivat Eurojustin kansallisten osastojen kollegoitaan kahdenvälisissä työpajoissa, joissa keskusteltiin siitä, kuinka toimijoiden tukeminen parhaalla mahdollisella tavalla voitaisiin varmistaa Euroopan oikeudellisen verkoston ja Eurojustin välisiä synergioita vahvistamalla. Monissa tapauksissa hyvä yhteistyö vahvistettiin. Euroopan oikeudellisen verkoston yhteysviranomaisten ja Eurojustin kansallisten osastojen välisen tiiviin ja säännöllisen yhteydenpidon ja konsultoinnin tärkeyttä painotettiin. Yleisenä tuloksena oli, että yhteistä asiakirjaa tarkistetaan.

Euroopan oikeudellisen verkoston verkkosivusto Useita verkkosivuston osia on päivitetty. Compendium-työkalusta julkaistiin uusi versio. Tämä työkalu auttaa laatimaan kaikenlaisia oikeudellista yhteistyötä koskevia pyyntöjä, jotka perustuvat joko vastavuoroista tunnustamista koskeviin säädöksiin tai keskinäiseen oikeusapuun.

Uusia versioita luotiin oikeudellisen kirjaston osaan, joka koskee säädösten toimeenpanon tilaa. Lisäksi Euroopan oikeudellisen verkoston sihteeristö kehitti Euroopan oikeudellisen verkoston yhteysviranomaisille uuden verkkoraportointityökalun, joka on valmiina käyttöön tammikuusta 2017 lähtien.

Euroopan oikeudellinen verkosto jatkoi suhteidensa kehittämistä muihin oikeudellisiin verkostoihin ja kolmansien maihin. Niiden yhteystiedot ovat Euroopan oikeudellisen verkoston yhteysviranomaisien saatavilla Euroopan oikeudellisen verkoston verkkosivuston uudessa osassa nimeltä 'Yhteistyö kolmansien maiden ja oikeudellisten verkostojen kanssa' (Cooperation with third countries and judicial networks').

6.2 JIT-verkosto

JIT-verkosto on kansallisten oikeus- ja lainvalvontayhteysviranomaisien verkosto, joka perustettiin vuonna 2005 edistämään yhteisten tutkintaryhmien käyttöä ja vaalimaan tiedonvaihtoa ja parhaita käytäntöjä. Sihteeristö aloitti toimintansa vuonna 2011. Vuodesta 2013 lähtien sihteeristö on hoitanut Eurojustin perustamaa tukiohjelmää, joka tarjoaa taloudellista tukea JIT-toiminnalle (ks. kohta 1.4).

Vuosikokous Yhteisten tutkintaryhmien kansallisten asiantuntijoiden verkoston 12. vuosikokous järjestettiin kesäkuussa ja siinä keskityttiin erityisesti haasteisiin ja mahdollisuuksiin, joita yhteisten tutkintaryhmien käyttö tuo ihmisten salakuljetusta koskeviin tapauksiin. Kahden päivän ajan asiantuntijat ja toimijat ympäri Eurooppaa, sekä myös muut asiaan liittyvät virastot ja sidosryhmät, keskustelivat konkreettisista toimenpiteistä yhteisten tutkintaryhmien käytön lisäämiseksi ihmisten salakuljetusta koskevissa tapauksissa. Kokouksen [päätelmät](#) ovat saatavilla Eurojustin verkkosivustolla.

Projektit JIT-verkosto päivitti [kahta toimijoille hyödyllistä asiakirjaa](#), jotka ovat myös saatavilla Eurojustin verkkosivustolla: **JIT-käsikirja**, jota täydennettiin perusteellisesti mm. Usein kysytyt kysymykset -osiolla, jotta sitä voitaisiin käyttää yhteisten tutkintaryhmien käytännön

Koulutus Euroopan oikeudellisen verkoston sihteeristö järjesti Euroopan oikeudellisen verkoston yhteysviranomaisille seitsemännen kielikurssin yhteistyössä Euroopan juridisen koulutusverkoston kanssa. Viikon ajan yhteysviranomaisilla oli mahdollisuus kielitaitojensa kehittämiseen sekä Euroopan oikeudellisen verkoston toiminnasta ja sen verkkosivustosta kertomiseen muille osallistujille.

oppaana, sekä **JIT-mallisopimus**, jota muutettiin yksinkertaistamalla aiempaa mallia ja tekemällä useita muutoksia, jotka perustuivat olemassa olevien sopimusten analyysiin. Ministerineuvosto on hyväksynyt sen päätöslauselmalla.

JIT-verkosto jatkoi tiedon keräämistä yhteisiä tutkintaryhmiä koskevista kansallisista laeista (Tanskalle, Italialle, Latvialle, Unkarille, Puolalle, Portugalille, Suomelle ja Yhdistyneelle kuningaskunnalle julkaistiin uudet versiot) ja käytännöistä (20 uutta JIT-arviointia aloitettiin). Nämä tiedot ovat saatavilla JIT-verkoston suojatulla sivustolla, johon EU-toimijat voivat pyytää pääsyä.

Koulutus Yhteisiä tutkintaryhmiä koskevan kurssin (ks. luku 3) sekä vuosikokouksessa tehtyjen päätelmien lisäksi JIT-verkosto ja sen sihteeristö avustivat JIT-koulutuksessa, joka koski erityisesti ihmisten salakuljetukseen liittyvien tapausten haasteita. Tämä tapahtuma järjestettiin yhdessä CEPOLin, Euroopan juridisen koulutusverkoston ja PCC-SEE:n (Police Cooperation Convention for Southeast Europe Secretariat) kanssa. Tapahtuma, joka järjestettiin yhteisten tutkintaryhmien käytön lisäämiseksi tällä alalla, keräsi kolmeksi päiväksi yhteen 25 osallistujaa tämän tyyppisen järjestäytyneen rikollisen toiminnan kohteena olevista jäsenvaltioista ja kolmansista maista.

6.3 Joukkotuhonnan vastainen verkosto

Joukkotuhonnan vastainen verkosto perustettiin vuonna 2002 varmistamaan tiedon, parhaiden käytäntöjen ja kokemusten vaihtoon perustuva tiivis yhteistyö joukkotuhontaa, ihmisyyttä vastaan tehtyjä rikoksia ja sotarikoksia koskevia tutkinta- ja syytetoimia suorittavien viranomaisien välillä. Se on toimijoiden verkosto, johon kuuluu tutkijoita, syyttäjiä ja oikeusapuvirkailijoita. Sihteeristö aloitti toimintansa heinäkuussa 2011.

Kokoukset Eurojustissa järjestettiin kaksi täysistuntoa, joissa keskityttiin Ruandan demokraattisen vapautusarmeijan (Democratic Forces for the Liberation of Rwanda, FDLR) johtajia koskevan tapauksen käytännön haasteisiin Saksassa sekä rikoksiin, jotka liittyvät kulttuuriperintökohteiden ryöstöihin ja tuhoamiseen Syyriassa ja Irakissa. Kummankin kokouksen [päätelmät](#) ovat saatavilla

Eurojustin verkkosivustolla. Lisäksi järjestettiin yksi *ad hoc* -kokous, jonka tarkoituksena oli käsitellä ja edistää Syyrian aseelliseen konfliktiin liittyviä kansallisia tutkimuksia, huomioiden EU:n alueelle saapuvien syyrialaisien pakolaisten huomattava määrä, johon sisältyy niin uhreja, todistajia kuin julmuuksien tekijöitäkin. Kokouksia koskevat raportit julkaistiin neuvoston asiakirjoina 10169/16 ja 13409/16.

Ensimmäinen EU:n teemapäivä rankaisemattomuutta vastaan järjestettiin 23. toukokuuta puheenjohtajavaltio Alancomaiden, joukkotuhonnan vastaisen verkoston, Eurojustin ja Euroopan komission toimesta. Vuosittaisen tapahtuman tavoitteena on lisätä tietoisuutta kaikkein hirvittävimmistä rikoksista, edistää kansallisia tutkinta- ja syytetoimia, käsitellä uhrien asemaa ja osallistumista rikosoikeudel-

lisiin menettelyihin sekä vahvistaa koko EU:n yhteistä sitoumusta taistella näiden rikosten rankaisemattomuutta vastaan. Tulos julkaistiin neuvoston asiakirjana 10233/16.

Koulutus Lokakuussa joukkotuhonnan vastainen verkosto järjesti yhdessä entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen (International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, ICTY) ja YK:n oikeusvaltiotiimin (UN Team on the Rule of Law) kanssa koulutusohjelman konfliktiin liittyvän seksuaalisen väkivallan tutkinta- ja syytetoimista. Joukkotuhonnan vastainen verkosto jatkoi yhteistyötään Euroopan juridisen koulutusverkoston kanssa tuomareille ja syyttäjille tarkoitettujen koulutusohjelmien toteuttamiseksi sekä aloitti yhteistyön CEPOLin kanssa kansainvälisten ydinrikosten tutkinnallisiin näkökohtiin keskittyvän koulutusohjelman kehittämiseksi.

6.4 Neuvoa-antava foorumi

Neuvoa-antava foorumi perustettiin vuonna 2010 vahvistamaan jäsenvaltioiden oikeudellista yhteistyötä ja keskinäistä luottamusta ja antamaan asiantuntijatietoa EU:n toimielimille vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kehityksestä.

Yhteinen kokous Tulevaa muotoa ja sisältöä koskevan pohdinnan jälkeen 2016 oli ensimmäinen vuosi, jolloin EU:n puheenjohtajavaltiot järjestivät yhteisen kokouksen. Alankomaiden valtakunnansyyttäjien hallitus ja Slovakian apulaisvaltakunnansyyttäjä kutsuivat kesäkuussa koolle neuvoa-antavan foorumin 11. kokouksen, jossa keskityttiin kyberrikollisuuden, terrorismin ja ihmisten salakuljetuksen viimeaikaiseen kehitykseen sekä yhteistyöhön tärkeimpien kolmansien maiden kanssa taistelussa vakavaa ja järjestäytyntä rikollisuutta vastaan.

Euroopan oikeudellinen kyberrikollisuusverkosto (EJCN) Neuvoa-antava foorumi keskusteli tuloksista, joita saatiin strategiaseminaarista *Keys to Cyberspace (Kyberavaruuden avaimet)*, joka koski toistuvia haasteita, joita syyttäjät kohtaavat kyberrikollisuutta koskevilla tutkinta- ja syytetoimissa, ja keskittyi erityisesti salaukseen ja yhteistyöhön palveluntarjoajien kanssa. EU:n puheenjohtajavaltio Alankomaiden aloite, joka koski Euroopan oikeudellisen kyberrikollisuusverkoston perustamista yhteyksien vaalimiseksi kyberrikollisuutta käsittelevien oikeudellisten toimijoiden välillä jäsenvaltioissa sekä kyberrikostapausten tutkinta- ja syytetoimien tehokkuuden lisäämiseksi, otettiin ilolla vastaan.

Projektit Vuonna 2016 suoritettiin useita tiedonkeruita ja -arvioita. Kattavimmassa kyselyssä arvioitiin neuvoston päätöksen 2003/335/YOS tämänhetkistä soveltamista kansallisen tason erikoisyksiköiden perustamisessa kansainvälisten ydinrikosten tutkinta- ja syytetoimissa käytettäviksi. Perusteita tällaisten yksiköiden perustamiselle ovat monimutkaisten oikeudellisten ja käytännön haasteiden hoitamiseen tarvittavan erikoisosaamisen omaaminen sekä asiantuntemuksen, parhaiden käytäntöjen ja aikaisemmista kokemuksista saatujen opetusten säilyminen samassa yksikössä. Työssä käsiteltiin myös aiheita, jotka koskivat uhrien suojelua oikeusprosessin aikana sekä uhrien osallistumista oikeusprosessiin. Tulos julkaistiin neuvoston asiakirjana 10234/16.

Terrorismia ja ihmisten salakuljetusta koskevat oikeudelliset vastatoimet Asiaan liittyvien jäsenvaltioiden edustajat kertoivat kokemuksistaan, jotka liittyivät terrorismiuhkia koskeviin oikeudellisiin vastatoimiin ja viimeaikaisiin terrori-iskuihin Ranskassa ja Belgiassa. Näkemyksiä vaihdettiin koskien ihmisten salakuljetustapausten tutkinta- ja syytetoimissa kohdattuja haasteita ja kokemuksia (erityisesti toimivallan määräytymistä aavalla merellä) sekä lisäarvoa, jonka näiden rikostyyppien luokittelu vakavaksi järjestäytyneeksi rikollisuudeksi toisi.

Keskustelussa painotettiin tarvetta kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön vahvistamiseen ja tehostamiseen parantamalla toimijoiden välistä yhteydenpitoa, jakamalla lainsäädäntöä ja parhaita käytäntöjä ja tukemalla tutkimuksia esim. erityisiä tutkintatekniikoita tai yhteisiä tutkintaryhmiä käyttäen.

Yhteistyö tärkeimpien kolmansien maiden kanssa Näkemyksiä vaihdettiin oikeudellisista ja käytännön haasteista ja mahdollisista tavoista tehostaa yhteistyötä kolmansien maiden oikeusviranomaisten kanssa keskinäisten oikeusapupyyntöjen täytäntöönpanon, tiedonvaihdon ja todisteiden keräämisen osalta. Eurojust kertoi ulkosuhteiden osalta käynnissä olevista toimistaan korostaen lisäarvoa, jota yhteistyösopimukset, Eurojustissa toimivat yhteyssyyttäjät ja oikeudellisen yhteistyön mahdollistava oikeudellisten yhteysviranomaisten verkosto kolmansissa maissa tuovat.

Kokouksen päätelmät ovat saatavilla Eurojustin verkkosivustolla.

Kiitos!

Kiitämme *Espanjan* kansallista jäsentä **Francisco Jiménez Villarejoa** hänen arvokkaasta työstään ja panoksestaan Eurojustin kollegion varapuheenjohtajana vuoden 2013 marraskuun ja vuoden 2016 marraskuun välisenä aikana.

Kiitos ja näkemiin!

Petter Sødal, , Norjan yhteyssyyttäjä
Eurojustissa lokakuusta 2013 elokuuhun 2016

Klaus Rackwitz, hallinnollinen johtaja
lokakuusta 2011 syyskuuhun 2016

ISBN: 978-92-9490-104-0

EUROJUST

Maanweg 174, 2516 AB The Hague, Alankomaat

Puhelin: +31 70 412 5000 - Sähköposti: info@eurojust.europa.eu - Verkkosivusto: www.eurojust.europa.eu